

კავკასიონი

ყოველკვირეული გაზეთი

KAVKASIONI

20 ივლისი * ფასი 70 000 კუბონი

მართლწესრიგის განმტკიცება და კანონიერების დაცვა სადღესასწაულოდ უმთავრესი პრობლემებია. შეიძლება თამაშად ითქვას, რომ ფულით, იარაღით და დაუსჯელობით გათავსებული კრიმინალური სამყარო ჩვენი ცხოვრების ყველა სფეროში მოკალათდა და საზოგადოების ყველა ფენას ატერორებს. სამართალდამცავი ორგანოების ძალისხმევა, ჯერჯერობით, საერთო მდგომარეობაზე ხელშესახებ ზეგავლენას ვერ ახდენს, ჭიანჭღდება საკანონმდებლო და სასამართლო რეფორმა, კანონზე მძლავრობენ კორუფცია და ყოვლისშემძლე მფარველები. მოქალაქეები კი შებინდებულზე კვლავაც შეშინებული მდგომარეობაში არიან. პოლიციის გვერდის ავლით, ნაცნობი კრიმინალების საშუალებით დაიძებნენ გატაცებული ავტომანქანები, ისევ მორჩილად დადიან გათავსებული მკვლელებისა თუ ბრმა ტყვიის მსხვერპლთა პანაშვილებზე.

მაინც ვერსად წაგვივლენ!

— ამბობს სისხლის სამართლის სამსახურის სამმართველოს უფროსი, მაგრამ გუშინ დაპატიმრებულნი დამნაშავეები დღეს ისევ დათარეშობენ. პარლამენტარები ცდილობენ, მორიგი ამბისტია იზოლატორებში პატიმართა უმძიმესი მდგომარეობით გაამართლონ.

სახელმწიფოს აღარ შეუძლია პატიმრების შენახვა!

— აცხადებს რესპუბლიკის გენერალური პროკურორი და გამოსავალს კვლავ მოძებნებასა და საპატიმროებისთვის მატერიალურ დახმარებაში ხედავს.

როდის მივიღებთ ჩვენი უსაფრთხოებისა და კანონიერების დაცვის გარანტიებს? როდის დამყარდება სამოქალაქო მშვიდობა? როდის ამოვსუნთქებთ? — ეს კითხვები დღესაც უპასუხოდაა დატოვებული.

„კავკასიონს“ განზრახული აქვს პროკურატურისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელ პირებთან ინტერვიუების სერიის პუბლიკაცია. იქნებ ამ საუბრებში მაინც ამოვიკითხოთ ზემოხსენებულ კითხვებზე პასუხი.

ამჯერად გთავაზობთ საქართველოს რესპუბლიკის გენერალურ პროკურორთან ჯამალთ ბაბილაშვილთან და შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისხლის სამართლის სამსახურის სამმართველოს უფროსთან მურთაზ ჩიქოვაძესთან.

იხილეთ გვ. 88.

ინდუსტრიის მუშენაბელი ქალაქის მესპერიმენტებით შელამაზებული ფასადი

პრესა და ტელევიზია ხშირად იტყობინებიან ქუთაისში წარმატებით განხორციელებული ექსპერიმენტების შესახებ. ეს ექსპერიმენტები ტარდება განათლების სისტემაში, მრეწველობაში, ფინანსურ სფეროში. ქალაქის მერი, დროდადრო, სხვადასხვა გამოსვლებში საზოგადოებას აუწყებს ხოლმე ამა თუ იმ ექსპერიმენტის დიდ სასიკეთო შედეგებზე. ბუნებრივია, ჩვენც დავინტერესდით ქუთაისში მიმდინარე პროცესებით და, როგორც კი საშუალება მოგვეცა, ქალაქს ვეწვიეთ.

1993 წლის ივნისში საქართველოს პარლამენტის დადგენილებით ეროვნული ფულის ერთეული — კუპონი რესპუბლიკაში ანგარიშსწორების ერთადერთ საშუალებად გამოცხადდა. ამ დროიდან მოყოლებული კუპონის კურსი მკვეთრად ეცემა. სპეციალისტთა დიდი ნაწილი კუპონის ინფლაციას არასწორ ფულად-საგრედიტო პოლიტიკას აბრალებს. ფინანსთა სამინისტროს ხელმძღვანელობა კი მიიჩნევს, რომ აღნიშნული მოვლენა ეკონომიკური არასტაბილურობის ბრალია. ფაქტია: ეროვნული ვალუტის კურსის გამყარების მცდელობას ორი ვიცეპრემიერის კარიერა შეეწირა. კუპონი კი იქცა სუროგატად, რომელსაც ზოგი პურის ტალონს უწოდებს და ზოგიც საპირფარეშოს ქაღალდს.

კუპონის კურსის გამყარება საქართველოს მთავრობის სტრატეგიული მიმართულებაა, თუმცა, საქართველოს ერთ-ერთი უდიდესი ქალაქი — ქუთაისის მერი თეიმურაზ შაშიაშვილი ეროვნული ვალუტის ინფლაციის შეწერებას, ფინანსურ პრობლემათა ჯაჭვში, პირველ ადგილზე არ აყენებს. მისი აზრით, მთავარია კუპონის რესპუბლიკის ჯაჭვობის ქსელში მიმოქცევა და ამ გზით მოგვარდება ეროვნული ვალუტის ერთადერთ საგზადად საშუალებად დამკვიდრების საკითხი.

ქუთაისი დღეს, ფაქტობრივად, ერთადერთი ქალაქია, სადაც მომხმარებელს ნებისმიერი საქონლის შეძენა შეუძლია კუპონზე.

იხილეთ გვ. 3 გვ.

დისკლუი

სამკითხველო

დატყუებული

ტელეფონის ნომრის ამბავი

6-14 გვ.

გაუსკოვრეს უფსკრითი!

ინტრიგა თუ აურზაური არაფრის გამო?

რამოდენიმე დღეა, რაც აჭარაში შექმნილი ვითარება საინფორმაციო პროგრამების თუ მიტინგების ნამყვანი თემაა, მაგრამ მიზეზთა გამო, ინფორმაცია ძალზე მწირია, რითაც მითქმა-მოთქმას კარგი ნიადაგი ექმნება. ბუნდოვანება ვერც პოლიტიკურმა განცხადებებმა გააღწია.

ჩვენ შევეცადეთ, რაიმე კონკრეტული ინფორმაცია მოგვეპოვებინა და ამ მიზნით მთელს დაუკავშირდით გიორგი თარგამაძეს.

ბატონ გიორგის თქმით, ბათუმში და აჭარაში სიმშვიდეა. მღელვარება კი გამოიწვია გაურკვეველი წარმოსახვის შეიარაღებული ფორმირებების გამოჩენამ, თუმცა სერიოზული შემთხვევების საფუძველი არ არსებობს, რადგან აჭარაში მოხილვებულია ძალები, რომელთაც შეუძლიათ ნესრიგისა და სიმშვიდის შენარჩუნება.

ბატონი ასლან აბაშიძე მიიჩნევს, რომ აჭარაში დესტაბილიზაციის გამოწვევით დინტერესებულნი არიან აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და სახელმწიფოს მეთაურის აპარატის მაღალი თანამდებობის პირები. ეს აჭარის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარემ სატელეფონო საუბარში დაუფარავად განუცხადა ელვარდ შევარდნაძეს, რომელმაც არ გამოორიცხა ამგვარი ნეგატიური დამოკიდებულება

აჭარის ხელისუფლებისადმი.

გარდა ამისა, არსებობს კიდევ ერთი შემთხვევითი გარემოება: კერძოდ: აჭარას მასობრივად უბრუნდებიან თავის დროულ სტიქიური უბედურების შედეგად საქართველოს სხვადასხვა რაიონებში ჩასახლებული ადამიანები. ამ პროცესის სრულფასოვანი კონტროლი არ ხერხდება და, აჭარის ხელისუფლების აზრით, ტერორისტებსა და დამნაშავეებს საშუალება ეძლევათ შეაღწიონ აჭარის ტერიტორიაზე, რაც მდგომარეობის დესტაბილიზაციას გამოიწვევს.

აჭარაში სამი დღის მანძილზე სტუმრად იმყოფებოდა ბატონი ჯაბა იოსელიანი, რომლის ჩასვლის ძირითადი მიზანი იყო ლაშა თაბუკაშვილის მიერ ახლადგამოცემული ლიტერატურული ჟურნალის პრეზენტაციაში მონაწილეობა. ასლან აბაშიძესა და ჯაბა იოსელიანს ამ სამი დღის მანძილზე მჭიდრო კონტაქტები ჰქონდათ, აჭარის ხელისუფალმა სტუმარი სახლშიც მიიწვია. ამავე დროს ჯაბა იოსელიანმა მონაწილეობა არ მიიღო სახელმწიფოს მეთაურის მიერ წარგზავნილი კომისიასა (გიორგაძე, მარგინი) და აჭარის ხელისუფლებას შორის გაართულ მოლაპარაკებაში.

სხვა მხრივ, ბათუმში მზიანა ამინდებია და დამსვენებლებიც საკმაოდ არიან.

გაქცევა

18 ივლისს, 14 საათზე თბილისის I საგანმანათლებლო ინსტიტუტში პატიმართა ჯგუფმა მოაწყო შეიარაღებული თავდასხმა სამორიგეო განწყობაზე და თხუთმეტმა პატიმარმა მოახერხა გაქცევა. ორი მათგანი გუშინვე დააკავეს, ხორციელდება დონისძიებები დანარჩენების დასაკავებლად. მიმდინარეობს გამოძიება იმის გამოსარკვევად, თუ საიდან აღმოჩნდა იარაღი ინსტიტუტში და რატომ არ იყო სათანადო კონტროლი პატიმრებზე.

შსს პრესცენტრი

მიტინგი

გარიცხა სპორტულ-პოლიტიკურ თემაზე

ოპოზიციური პარტიების ქუჩასმოწყობით ნაწილი 15 ივნისს „დედაენის“ ძეგლთან შეიკრიბა. მიტინგი ფართოდ გააშუქა ტელევიზიამ და ყოველდღიურმა პრესამ. ესეც რომ არ იყოს, ახალი და საქმიანი ისეთი არაფერი თქმულა, განსჯად რომ ღირდეს. თუმცა, ჩვენი ყურადღება მიიპყრო სრულიად ახალმა სპორტულ-პოლიტიკურმა თეორიამ, რომელიც ქართველ ნაციონალისტთა ერთობის ლიდერმა გია მამალაძემ წარმოგვიდგინა.

თურმე ნუ იტყვიან და ამა თუ იმ ქვეყნის ფეხბურთელთა წარმატება დიდად ყოფილა დამოკიდებული ამ სახელმწიფოში ნაციონალისტური პოლიტიკური მიმდინარეობის სიმძლავრეზე. გია მამალაძის მსჯელობით (რომელმაც მიტინგის დამსწრეთა მჭუხარე აპლოდისმენტები დაიმსახურა), აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში ნაციონალიზმის გაძლიერებამ განსაზღვრა მსოფლიო ჩემპიონატზე ბურგარელთა და რუმინელთა კარგი თამაში; იტალიელებმა კი საოცარ წარმატებას მიაღწიეს — ფინალში გავიდნენ და იცით რატომ? იმიტომ, რომ, არც მეტი, არც ნაკლები, იტალიის მთავრობაში ხუთი ნაციონალისტი მინისტრია.

ჩვენ კი, ქართველები, თურმე ყურსაც არ ვიბერტყავთ და აინუნშიც არ ვაგდებთ ნაციონალისტებს. მაგრამ ყველაფრის გამოსწორება შეიძლება: უნდა ვეცადოთ, როგორმე ევროპის ჩემპიონატის შესარჩევი ტურნირის დასაწყისამდე გადავავნოთ ეს ხელისუფლება, სათავეში ნაციონალიტები მოვიყვანოთ და თვით გერმანელებსაც შავ დღეს დავაყრიოთ, რადგან კარგა ხანია მათ სიტყვა „ნაციზმის“ გაგონებაზეც კი აჭრულობთ.

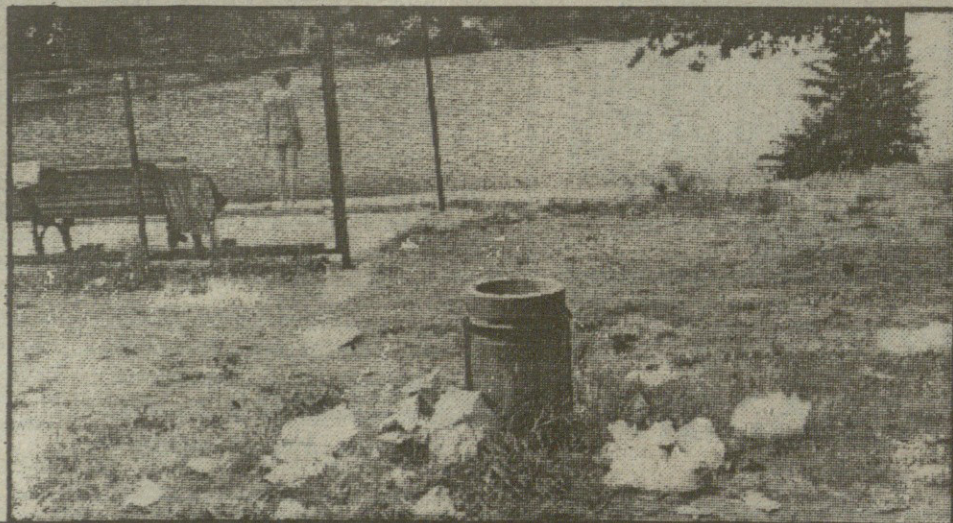
მაშ ასე, გადაწყდა: 1996 წლის ევროპის ჩემპიონატში გამარჯვებას ჩვენი „პატარა დუჩე“ მოგვილოცავს!

ჩვენი გაზეთის 13 ივლისის № 28 (42)-ში მე-11 გვერდზე დაიბეჭდა სტატია „ფრანგული ფილმის დღეები“. სამწუხაროდ, მოხდა დასაზიარებელი უხუსტობა: საფრანგეთის კულტურის ატაშეს ჯგირი არ არის სწორად მითითებული. სერჟ ანდრიეს ნაცვლად წერია გრეგუარ სირიკოფი. გაზეთი „კავკასიონი“ ბოდიშს უხდის საფრანგეთის საელჩოს ამ უხუსტობისათვის.

დავუბრუნოთ კუს ტბა თბილისელს

ერთ დროს კუს ტბა თბილისელთა უსაყვარლესი დასასვენებელი ადგილი იყო. სამარ-ჭაფუხუს არ ცხრებოდა აქ ცხოვრება — ბანაობა, ნავებით სეირნობა, ფეხბურთისა და კალათბურთის თამაში, უბრალოდ გასეირნება „ბუღბუღების ქალაში“ უდიდეს სიამოვნებას ანიჭებდა დიდსა თუ პატარას. ტბის მიმდებარე ტერიტორიაზე დიდიდან საღამომდე იყიდებოდა ნაყინი, გამაგრებული წყლები, მუშაობდა კაფე-რესტორანი.

დღეს კუს ტბა იავარქმნილია. დანგრეული ან მნიშვნელოვნად დაზიანებულია თითქმის ყველა ნაგებობა, აღარ არსებობს ნავები და წყლის ველისიბედები, მოუვლელია განადგურებულია მოედნები და,

რაც მთავარია, აღარ მუშაობს საბაგირო გზა. ამიტომაც, თვით ამ პაპანაქება სიცხეშიც კი, ერთი-ორ კაცს თუ დალანდავთ კუს ტბის მიდამოებში.

ფირმა „კოკ-კოლა“ კავკასიონმა“ არაერთგზის მიმართა ქალაქის ხელისუფლებას თხოვნით, დროებით სარგებლობაში გადაეცაოთ კუს ტბის ტერიტორია, მაგრამ დღემდე ეს საკითხი დადებითად ვერ გადაწყდა. ხსენებულ ფირმას საკმაო ტექნიკური და ფინანსური საშუალებები გააჩნია კუს ტბის ტერიტორიის ასაღორძინებლად. ვფიქრობთ, სიკეთის მეტს არაფერს მოიტანს ფირმის განზრახვა. არადა ხელიდან გვეცლება შესანიშნავი დასასვენებელი და გასართობი ადგილი, რომელიც ბუნებისგან გვაქვს ნაბოძები.

კავკასიონი

სარედაქციო კრებები
გეოგრაფიის
ბიორაზი
ალიბაგაშვილი,

მამუკა
ვაჩუაშვილი.

მასუხისმგებელი რედაქტორი

აბაბა ვეშაიძე

მასუხისმგებელი

რედაქტორის მოადგილე

ბონდო მამინაშვილი

გაზეთის დირექტორი

პახტანა სალია

ნამყვანი რედაქტორები:

არილი:

პახტანა როდონია

რამაზ სირაძე

განყოფილების გამგე

ირმა არაგაშვილი

თვალსაწიერი:

მერი ტორაძე

დავით პახტაძე

შადიშა შაბანაძე

მხატვარ-დისაინერი

დიმიტრი მონსელიშვილი

ტექნიკური დირექტორი

მამუკა ალასია

კომპიუტერული უზრუნველყოფა

თენგიზ ჩოლოყაშვილი

გამოდის

ოთხშაბათობით

მასალების გამოყენება რედაქციასთან შეთანხმების გარეშე განიხილება. როგორც საერთო უფლებების შელახვა. ავტორები თავად აკრძებენ პასუხისმგებლობის დაკისრებას თუ ციტირების სიზუსტეზე წერილობითი რეკლამირება და ავტორებისარ უბრუნდება.

მისამართი:

თბილისი,

პეტრიაშვილის ქ. № 7.

ტელ.: 29-48-05

ფაქსი 34-73-06

იბეჭდება ოფსეტური წესით საგაზეთო კორპუსში, ხოშარაულის 29.

რეგისტრირებულია საქართველოს რესპუბლიკის იუსტიციის სამინისტროში, რეგისტრაციის № 1122. ინდექსი 66424

დამფუძნებლები: გეგლუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება „კოკა-კოლა“ კავკასიონი“ კერძო პირები:

ბიორაზი ალიბაგაშვილი, პასილ გელაშვილი, მამუკა ვაჩუაშვილი. და თბილისის მ-6 მართული პირები

ინდუსტრიის მშენებელი ქალაქის მესპერიოზობით შელაგაზებული ფასადი

პირველი გვერდიდან

აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ვაჭრობის ნებისმიერი ობიექტი უარს არ ამბობს რუსული მანეთის და ამერიკული დოლარის მიღებაზე.

ჩვენთან საუბრისას, ქუთაისის მერმა თეიმურაზ შაშიაშვილმა განმარტა ქუთაისში მიმდინარე ფულად-საქრედიტო რეფორმის არსი:

„ჩვენი პროგრამა ვიზირებულია რესპუბლიკის წამყვანი სპეციალისტების მიერ. ის გადაგზავნილია პარლამენტის შესაბამის კომისიებში და მინისტრთა კაბინეტში. მე არა ვარ იმის მომხრე, რომ რეფორმის არსი წინასწარ აუხსნანთ მასს, საკმარისია ხალხის რეფორმისტული განწყობა. ამ რეფორმის გატარებაზე მე გააზრებულად ვიდექი პასუხისმგებლობას. ამის საფუძველს მაძლევს კომპეტენტურ სპეციალისტთა მხარდაჭერა.

რეფორმის ძირითადი პრინციპებია: ქუთაისში იყოს ვალუტის გადამცველი პუნქტები, არც ერთი სავაჭრო ობიექტი არ უნდა ვაჭრობდეს უცხოურ ვალუტაზე, საკონლოს შეფასება კი აშშ დოლარზე ხდებოდეს. სახელმწიფო და კომერციული მაღაზიებმა, სპეციალურ ფირმებზე ყოველდღიურად უნდა ამცნონ მოქალაქეებს კუპონის კურსი უცხოურ ვალუტასთან. დღეს ქუთაისში სავაჭრო ობიექტებზე ერთი დოლარის ნაცვლად მომხმარებელს შეუძლია გადახადოს 870.000 კუპონი. ერთი რუსული მანეთის სანაცვლოდ კი — 430 კუპონი. თბილისში ვერსად ნახვთ კუპონის ასეთ კურსს. ქალაქში ფიქსირებული და მკაცრად განსაზღვრული ფასებია ბირვალადი მომხმარებლის საქონელზე“.

ქალაქის მერიიდან გამოსვლები პირველივე გადამცველ პუნქტთან შეეჩერდით, რუსული ფული ქართულ კუპონზე გადაცემაზე და ჯიბედად მიმღებულებმა საკოლმეურნეო ბაზარს მივაშურეთ. ბატონი თეიმურის სიტყვები ნაწილობრივ გამართლდა. მართლაც ყველაფრის შექმნა შეგვეძლო ქართულ კუპონზე, მაგრამ არა გადამცველი პუნქტის კერძოთ.

ერთი დოლარის სანაცვლოდ 1.000.000 კუპონის გადახდა შემოგვთავაზეს, 1 რუსული მანეთის სანაცვლოდ კი — 500 კუპონის. საკოლმეურნეო ბაზრის შემდეგ ხანგადასაწყობი მაღაზიებს მივაღებთ, იმ იმედით, რომ „ფიქსირებულ და მკაცრად განსაზღვრულ ფასებში“ შევიძინებთ პირველადი მომხმარებლის პროდუქტს. ცარიელ დახლებზე მკაცრად განსაზღვრული ფასებით გასაყიდი პროდუქცია ვერსად ენახეთ.

რეფორმის არსში რომ ხალხი გარკვე-

ული არ არის, ამაში იოლად დავრწმუნდით, მაგრამ საოცარი ის გახლავთ, რომ არც რეფორმისტული განწყობა იგრძნობა სადმე.

იმედგაცრედილები ისევ ვალუტის გადამცველ პუნქტთან მივედით და ჯიბეები შევიშლუშეთ. მართალია, ჩვენმა „კომერციულმა საქმიანობამ“ 1000 რუსული მანეთით დაგვახარადა, მაგრამ უფრო საშუალოდ ის არის, რომ ქუთაისის მერმა კარგად არ იცის ქალაქში რეალურად შექმნილი ვითარება, რაც მას, შეიძლება ითქვას, ილუზიებს უქმნის.

ქუთაისში რესპუბლიკაში ერთ-ერთი მძლავრი ინდუსტრიული ქალაქია. წლების მანძილზე ქალაქის თითქმის მთელი მოსახლეობა დიდ საწარმოებში იყო დასაქმებული. ქუთაისის მერმა, ბატონმა თეიმურაზ შაშიაშვილმა სიმაჟიფო გაუხვია ხაზი იმ ფაქტს, რომ დღეს ქალაქის ინდუსტრიული წარმოების თითქმის 70 პროცენტი მუშაობს. ქუთაისში წარმოების სიმძლავრეების გაძლიერების დონე ორჯერ აღემატება ანალოგიურ მონაცემებს რესპუბლიკის მასშტაბით. აქედან გამომდინარე, უნდა ვიფიქროთ, რომ ქუთაისში დაახლოებით 70 პროცენტი დასაქმებულია. არსებობს კიდევ ერთი პრობლემა: რესპუბლიკის მოსახლეობის დიდი ნაწილი, ფაქტობრივად, უსუფასოდ მუშაობს — კუპონის მსჭიდებელნი არიან და კარგული აქვს. თეიმურაზ შაშიაშვილის თქმით კი, ქუთაისურებს ეს პრობლემაც ნაწილობრივ მოხსნილი აქვთ:

„ქალაქის საწარმოებში მუშა-მოსამსახურის საშუალო ხელფასი 15-20 მილიონი კუპონია. ქუთაისში მიმდინარე რეფორმიდან გამომდინარე აღნიშნული ხელფასები ხალხს საარსებო მინიმუმით უზრუნველყოფს. თუ სამომხმარებლო კალათას ვიანგარიშებთ, პირველადი მომხმარებლის პროდუქტებზე ფიქსირებული, მკაცრად განსაზღვრული ფასების მიხედვით, შეიძლება ითქვას, რომ ქუთაისელი მშრომელები თეთრიულად დღეს მშვიდები არ არიან.

ქუთაისში მწვავედ იგრძნობა ენერგოკრიზისი. კარგა ხანია შეწყდა ქალაქის მომარაგება ბუნებრივი გაზით. საფუხლის სიცხის გამო მოსახლეობას შეფერხებებით მიეწოდება წყალი.

იგრძნობა საწვავის დეფიციტი, ბენზინით და ნავთობპროდუქტებით ქალაქს კერძო სტრუქტურები ამარაგებენ და, რა თქმა უნდა, ფასები ყველაზე მაღალია ხელმისაწვდომი არ არის.

თეიმურაზ შაშიაშვილი ამბობს:

„თუ მოვრბობ ხელი შემოწყო და გარანტია მოცა, რომ ირანიდან, თურქმენიდან ან რუსეთიდან ქუთაისამდე გაზი ჩამოაწვდეს, მაშინ ჩვენ მზად ვართ, გაზის საფასური წინასწარ გადავიხადოთ“.

ქუთაისის მერია გარანტიებს ელის, მოქალაქეები კი — სითბოს და ცხელ კერძს. როდემდე გაგრძელდება ეს ლოდინი, არავინ იცის. ჯერჯერობით კი, სამთრის გასწვრივ ბაზე მთელს საქართველოს საფუხლის პაპანაქებაშიც კი აცანცხლებს.

„პარლამენტი და მოვრობა დღეს ლაპარაკობს იმაზე, რაც ხალხს არ სჭირდება და არ ლაპარაკობს იმაზე — რაც ხალხს სჭირდება.“

დღესვე გავლა ქუთაისი, ვიკადაგებ სოციალისტური ლოზუნგებით და ტაშით დაინერგვა ყველაფერი. ქართულმა პოლიტიკოსებმა ეს გზა აირჩიეს. ადვილი მისახვედრია, რომ ტრიბუნიდან საპარლამენტო ენით ლაპარაკი მასმედიის გაუგებარი და მოსაწყენია.

საქართველოს პარლამენტში ზის ის ხალხი, რომელსაც ეკონომიკა არ ესმის. განიხილავენ უნიკალ სპეციალისტების მიერ შეთხზილ პროგრამებს, რომლებიც ანა-ბანას დონეზეა დაწერილი. ასეთ პირობებში ნებისმიერი რეფორმა ძნელი გასატარებელია. საშუალოდ ის ფაქტი, რომ მაფიოზური სტრუქტურების წინააღმდეგობის გარდა, უზარმაზარი ბარიერების გადალახვა გვიტარდება საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ორგანოების არასწორი მუშაობის გამო. თვით სამთავრობო სტრუქტურებიც შეგნებულად გვიშინან პრობლემებს რეფორმების წარმატებით განხორციელების საკმარისი საშუალებების დაკრძალვით. — ცოტა არ იყოს უცნაურად ეძღვნა თ. შაშიაშვილის ეს განცხადება, რადგან სახელმწიფოს მეთაურმა, ქვეყნის პარლამენტმა, აღმასრულებელმა ორგანომ, სამინისტროების და სხვა შტაბების ხელმძღვანელებმა მხარი დაუჭირეს ქუთაისში სოციალ-ეკონომიკური რეფორმების ჩატარებას და გამოხატეს მზადყოფნა, პრაქტიკული მონაწილეობა მიიღონ პროცესის განხორციელებაში. რაც შეეხება წინააღმდეგობას, აქ სრულად კონკრეტულ პრობლემასთან გვაქვს საქმე. კერძოდ:

ქუთაისში მიმდინარე სოციალ-ეკონომიკური რეფორმების წარმატებით განხორციელების მიზნით ქალაქის მერია საჭიროდ ჩათვალა მაკონტროლებელი ორგანოების საქმიანობის ახალი სისტემის შექმნა. მერიაში ჩამოყალიბდა კომისია და კომერციული სტრუქტურების შემოწმება ყოველ ცალკეულ,

კონკრეტულ შემთხვევაში კომისიის რეკომენდაციითა და ქალაქის მერის განკარგულებით ხორციელდება. აქედან გამომდინარე, უმცირესი პასუხისმგებლობა დაეკისრებათ იმ ხელმძღვანელებს, რომლებიც ქალაქის მერიასთან შეუთანხმებლად დაუშვებენ შესაძლებლად (რეგისიზაცია) ნებისმიერი თანამდებობის პირს (გარდა საგადასახლო ინსპექციისა).

შექმნილი სურათიდან ნათლად ჩანს, რომ მაკონტროლებელი ორგანოს როლი ფაქტობრივად მერიაში აიღო. ამის მიზეზი ბატონმა თეიმურაზ ასე განმარტა:

„აკვეთება შემოწმების, რეგისიზაციის მსგავსი ბის ხელგონიერად გაქონებები მცდელობის ფაქტები. მრავალრიცხოვანი საკონტროლო შემოწმების მიუხედავად მდგომარეობა, პრაქტიკულად, შეუცვლელია. ყველგან თითქმის ერთი და იგივე დარღვევები ფიქსირდება. განსაკუთრებით დამაფიქრებელია ის გარემოება, რომ ყოველი შემოწმება პროდუქციის ხელგონიერად გაქვრების წინაპირობას ქმნის“.

ქალაქის მერმა, როგორც მიღებულია, ხაზი გაუსვა პირად სიმაჟიფო კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბატონ რევაზ შვიშვილის მიმართ, მაგრამ დასძინა, რომ არ მოსწონს მისი მუშაობის მეთოდი და სწორედ ეს გახდა საფუძველი მისდამი უნდობლობისა. საინტერესოა, თავად ქუთაისის მერი თუ იმსახურებს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ნდობას. ეს კითხვა, ალბათ, უფრო ლოგიკურია და საფუძველიანი, ვიდრე მერის პრეტენზია. მუნიციპალიტეტის საქმიანობის შემოწმება კონტროლის პალატის კომპეტენციაა და არა პირიქით. რესპუბლიკის კონტროლის პალატის საქმიანობისათვის ბარიერების შექმნა კი, მეტი რომ არ ვთქვათ, სამართლებრივი და ეკონომიკური პარადოქსია.

ასეა თუ ისე, ქუთაისი მთელი საქართველოს ჭრით და ღხნით ცხოვრობს. სინათლე, წყალი, გაზი, პური, სურსათი — ყველაფერი პრობლემაა. ამ პრობლემების გადაჭრას კი დღედაღამ მუშაობა, გააქტიურება, ნემსის ყუნწი გაძვრობა სჭირდება: მხოლოდ დაპირებები, საზეიმო განცხადებები და ფასადის შეღებვაზედა საქმეს ვერ უშველის.

დავით ნინიკაშვილი
ირაკლი ტაბლიაშვილი

როდისა ხელსაყრელი ბაზრში საყიდლებზე წასვლა?

ამ კითხვაზე ყველას თავისი დასაბუთებული პასუხი აქვს. ჩვენ გთავაზობთ ახალ ვარიანტს: თუ გსურთ იაფად შეიძინოთ საჭირო პროდუქტი, გირჩევთ, ბაზარს ეწვიოთ ღამით — 3-4 საათისთვის, რუსთავეში, ქალაქის ძველ უბანში.

ღამის სამი საათი. ბაზრში უკვე ხალხმრავლობაა. ვიღაცებმა ისიც თქვეს, ორის ნახევარზე მოგვიდითო. ცხადია, ყველა კერძო მანქანით არ მოსულა ქალაქის სხვადასხვა უბნებიდან ავტობუსები (ბუნებრივია, ე. წ. კომერციული) გამოდის, მაგალითად, მეცხრამეტე მიკრორაიონიდან, თორღისა მოედნიდან. ასე რომ, რუსთაველისთვის პრობლემას არ წარმოადგენს ღამე ბაზრში მისვლა, თუ გული გულობს და ტკბილი ძილის გატეხვას შეედივან.

ბაზრის შესასვლელიდანვე იგრძნობა ვაჭრობის რიტმი — დახლები გაწყობილია და შეიძველს ელის. აქ უმეტესად თურქული, ჩინური და ირანული სამრეწველო ნაწარმია წარმოდგენილი.

გამოცდილები, ვინც ბაზრის ავან-გადი იცის, ახლოსაც არ გაერბიან შესასვლელთანვე გაშლილ ბოსტნეულს — აქ ფასები 300-400 მანეთით ნაკლებია დღის ფასებზე. გამოუცდიელი იფიქრებს, ძალიანაც კარგია, იქნებ სულაც წახდეთო, მაგრამ გამოცდილები გზას ბაზრის სიღრმისკენ აგრძელებენ. სჭირს, მათ მივყევით.

გზადაგზა სწორედ დღეს ბაზრისთვის ნიშნდობლივი სურათები გვხვდება: ნახარხულებს დღეზე, ხაშსა და ზინკალზე ეპატევიან, დიდი ზომის ანძის, დღობანებს და ნამცხვრებს დაატარებენ, ტკბილეული და საღებავი რეზინაც უხვადია, მხოლოდ ნაყინის გამოყიდვები არ ჩანან. ჯიბის ქურდები

მუშაობას შესდგომიან — ხანშიშესული ქალი საფულეს უშედეგოდ ეძებს ჩანთაში და ხმაძალდა ტირის.

თვალეზამდე ქუდჩამოფხატული, დაძინებული საცემიდან არსება ნელა დადის აფორიაქებულ ხალხში და ბუტბუტებს დაუმეზარეთ, დამეზარეთ...

გზადაგზა მოსხნილი საუბრები:

— ხოლმე ყველაზე კარგად გადის გარეგანი და ატბი, ჭიმებისთვის ყიდულობენ. გულში გარეგანი 400 მანეთად ვიყიდე, თბილისში კილო ათას სამასად გავყიდე. 50 კილო მქონდა, შუადღისას უკვე თავისუფალი ვიყავი.

— ტყემლის ყიდვაც კარგია, ოღონდ ძალიან გადამიფხვნილი არ უნდა იყოს, გზაში ფუჭდება, გულში კარგად ვიყიდე, კილოზე 25 მანეთიც არ მოდიოდა, 250-300-ად გავყიდე.

— შარშან მარნეულში დავდიოდი მთელი ზაფხული. ჭერ თბილისში ჩამოქონდა, მერე ბათუმში დავიწვე საარული. კარგი რეისი იყო მარნეული-ბათუმის მატარებელი, წელს მოუხსნიათ. ერთი გზაბა ბათუმში მინდა წასვლა. მეწობელი ჩამოვიდაპარკი ღობით ძვირი ღირებულა, წასაღებადაც კარგია, არ ფუჭდება.

პროდუქტი მარნეულიდან, გარდაბნიდან, აღსტანად ჩამოაქვთ. მართალია, ბევრი აქედანაც ჩადის და იქ ყიდულობს, მაგრამ დიდი რაოდენობის გაყიდვა რუსთავეში უფრო მოსახერხებელია. შეიძლება საათამდე შინ დაბრუნებასაც ასწრებენ დაბე-

ჭილებით თქმა ძნელია, მაგრამ ზოგი, ალბათ, შუამავალია აღსტანად გლეხსა და რუსთაველ შეიძველს შორის. იქ ბლომად ყიდულობს, აქ ერთიანად ჭედილს.

ამიღვრის გამოყიდვები:

— მე მიჩვევია მაღე გავყიდე და დროზე დავბრუნდე. აღსტანელი ვარ. ეს პროდუქტი ზოგი ჩემია, ზოგი ჩემი მეზობლის. უცებ გავყიდი, დღისით კიდევ სხვა საქმეები გვაქვს. ზოგს ურჩევია, მთელი დღე ბაზრში იდგეს. მე ამ ფულით ვიყიდი აღსტანში ბოსტნეულს, ზოგს ჩემსა დავამატე, ისევ ღამე ჩამოვალ, გავყიდი და ასე მთავარია, მომენტით ისარგებლო, სულ ზაფხული ხომ არ იქნება? რაც ბევრს ვივჭრებ, ბევრი დამრჩება. აბა, ამ მანქანით რომ ვიდგე ორი დღე, ის სწობა? მეც უნდა მოვცდე, მანქანაც. ბაზრში მთელი დღე ის ხალხი დგას, ვისაც მეტი საქმე არა აქვს მე უფრო აწყობილი მაქვს საქმე.

ვინ არიან ისინი, „ვისაც მეტი საქმე არა აქვს“? მათთან იოლია საუბარი, გამოცდილებას გავიზარებენ, საკუთარ პირ-ვარშს მოგაგვებინან, საწირსაც გათხოვებენ. მაგრამ ბაზრში პროდუქტის დატვირთული ახალი მანქანა რომ შემოვა, მაშინ კი ნაკლებად ახსოვთ ვინმე, თავიანთ მგლობრსაც აღარ უცდიან — რას იზამ. კომერცია და კონკურენცია ყველაფრის ავიწყებთ.

სოლიდური მაჟაცო:

— ერთ-ერთი წარმოების ინჟინერი ვარ. ორი წელია, არ გვიშუშავია, ერთი უხე-

ლდასო შეგებულებიდან მეორეში გავდივართ. სამი შვილი მუჯეს. მეუღლეც უმუშევარია. თავის რჩენა ხომ გინდა? ჩასაცმელ-დასახურს თუ ვერ შეგწვდები, ბავშვებს საქმელი ხომ უნდა მივუტანო? შარშან შემოვდიოდიდან დავიწვე ვაჭრობა პირველად ბურს ყიდულობდი და აწერბაიანულ სოფლებში მიმქონდა. ამ ზამთარს 60 პურში კარგი ეცვარა გამოცვალეს. მერე სიგარეტიც მივაყიდე, დასავლეთის რაიონებში არაყი წავიდე რამდენჯერმე. მოკლედი, ყველაფერი ვცადე. თუ შიმშილით სული არ გავცვრა, ვაჭრობის წყალობით.

ქალბატონი:

— წიგნების მაღაზიაში ვმუშაობდი. ჩემი პენსია 180 კუპონია. არა, 180 ათასი კუპონია. არა, არა, მხოლოდ 180, მოკლედი, რა ვიცო, დავბენი. ისე რა განსვავდება, 180 და 180 ათას კუპონის შორის. ბებიას შვილი-შვილიშვილის კანფეტი და ნაყინის ფული რომ არ ექნება, ის ბებია? მეც დიდხანს ვიყავი ჩემს შვილიშვილებთან „დამნაშავეს“ მდგომარეობაში. ამ გაზაფხულზე აღდგომის წინ, რუსული ფული ვისესხე და ჩემს მეზობლებს წავეყვი ბათუმში. ჩამოვიტანე მოკლედი, „პეტინა“, ზეთისხილი. ერთი-ორი თვე იქ ვიარე. ვალი რომ გავისტუმრე, ჩემი შვილიშვილების საშუალო ფული დამრჩა. თითო ხელი საზაფხულო ტანსაცმელი ვუყიდე. სამიო წლის ვსდები, რაღა დროს ჩემი წინ და უკან წინწალია, მაგრამ გაქვრებას რა ვუყო. საცხოვრებლად სხვა სახსარი რომ არ არის ახლა ნი-

ლით ვაჭრობა ვარჩიე. თბილისში ვყიდი, იქ უფრო კარგად იყიდება. ბათუმში შორს არის, გზა დაძლივლია.

ახალგაზრდა ქალი:

— ქარხანაში ვმუშაობდი 13 წელი. ნახევარი წელია, უნელდასო შეგებულებაში ვარ. როდის ვიმუშავებ, არავინ იცის. ასე ვყიდულობ და ვყიდე. გულში ბამბოლი ვიყიდე, ორ კალათაში 12 ათასი დამრჩა.

მათთან, ვინც ახლბით კილოტრამ პროდუქტს ყიდულობს, საუბარი ძნელია. ისინი ჩჭაობენ და საღაპარკოდ არ სცაღიანთ. პროდუქტსაც უფრო იაფად ყიდულობენ, ვიდრე კალათიანები და ილღიაში ტომრებალჩილები. ბაზრშიც უფრო მოსახერხებელ ადგილებს იკავებენ.

ყოველ ახალ შემოსულ მანქანას მოტენიოთრი მყიდველები ენევიან გარშემო. ზოგი მანქანიდან გადმოსვლის არ აცდის და იქვე ურიგდება მატრინს. ფასები მერყეობს იმისდა მიხედვით, რამდენის შეძენა შეუძლია მყიდველს. რაც მეტს აიღებს, მით უკეთესი. თითო-ორიოლა კილოს იშვიათად ყიდიან.

ღამე ნელ-ნელა ნაცრისფერდება. ნახევარი საათის წინ 200 მანეთად ნაყიდ ატანს სათვალაიან ქალბატონი 800 მანეთს აუხსნებს. მასავით ზოგი ამავე ბაზარში აპირებს ვაჭრობას და კარგად ადგალებს ეძებს. ვიღაცას ტომრით ნაყიდი მწვანისთვის შეკონვა დაუწყია. სხვები ავტობუსის მძღოლს ურიგდებიან თბილისში წასასვლელ ფასზე, ზოგს ქალაქის მეორე ბაზრში გადუწვევტა ვაჭრობა.

მათ კლიენტებს ცნობრება ძილის საშუალებას აძლევს, ასე რომ, სარფიანი დღე წინაა.

მანანა ამონაშვილი

20 მარტი, 1994

პრეამბულა

საქართველოს დღევანდელი უმძიმესი მდგომარეობის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზეზი არის სახელმწიფო დოქტრინის არარსებობა, რის გარეშეც სახელმწიფოს მშენებლობა და სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება შეუძლებელია.

საბჭოთა საზოგადოება რადიკალურად განსხვავდებოდა დასავლური საზოგადოებისაგან მრავალი ნიშნით, რომელთაგან უმთავრესი იყო განსხვავება ფსიქოლოგიურ ბუნებას შორის. საბჭოთა საზოგადოების ფსიქოლოგიური ბუნება იყო იდეოლოგია, მარქსიზმ-ლენინიზმი, დასავლური საზოგადოების ბუნება კი — რაციონალიზმი. საბჭოთა საზოგადოებაში პრიორიტეტული იყო სიტყვა, დასავლურში — საქმე. დასავლური საზოგადოება, საბჭოთასგან განსხვავებით, დღევანდელი დღით, საქმით ცხოვრობდა და ცხოვრობს, მაშინ, როდესაც საბჭოთა საზოგადოება ვერ იტანდა სიტყვა „კონკრეტული“ და ფსევდოიდეოლოგიითა და მითებით იკვებებოდა „ნათელი მომავლის“, არარსებული „სვალ“-ის მოლოდინში.

პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში, მათ შორის საქართველოშიც, მარქსისტული იდეოლოგია და მასთან დაკავშირებული ყველა მითი გაქრა, მაგრამ დოქტრინის უქონლობის (სხვა მიზეზებთან ერთად) გამო, ერთი მითის ადგილი დაიკავა მეორემ, ერთი იდეოლოგიური სიმანერის ნაცვალად წარმოიშვა მეორე იდეოლოგიური სიმანერა.

საქართველოში მარქსიზმ-ლენინიზმის ადგილი დაიკავა ულტრანაციონალიზმმა, რომელიც შემდეგ შეიცვალა მითით საერთაშორისო თანამეგობრობის ყოვლისშემძლეობაზე, ბოლოს კი კვლავ დაუბრუნდით მითს „უფროსი ძმის“ შესახებ.

განსხვავება საბჭოური ტიპის იდეოლოგიასა და დასავლური ტიპის დოქტრინას შორის არის ის, რომ „დასავლური“ დოქტრინა საქმე, კონკრეტული გადაწყვეტილება, რომელიც გამოდინარეობს გარკვეულ პერსპექტივას, კონკრეტული ხედვიდან და მისი მოთავარი მიზანიც ასევე კონკრეტული პარამეტრი — მოქალაქეთა კეთილდღეობა.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია, რომლის იდეოლოგიური ბაზისიც თეოდემოკრატიაა, ქართველ ხალხს, საქართველოს სთავაზობს დოქტრინას, რომლის განხორციელების შემთხვევაშიც, საქართველო დაიკავებს ღირსეულ ადგილს მსოფლიოს თავისუფალ და განვითარებულ ქვეყანათა შორის. ეს არის დოქტრინა ქვეყნის კოლონიური მდგომარეობიდან დამოუკიდებელ სახელმწიფოებრიობაზე გადასვლისა, ანუ დოქტრინა დამოუკიდებელი საქართველოს.

პირითადი ნაწილი

1. პერსონალური პრინციპიდან გამოსავალი

საქართველოს ხსნა ეკონომიკურ რეველუციაშია, რაც ნიშნავს: ა) ახალი თაობის, ახალი, არასიციადისტური აზროვნების ადამიანების მოხვლას ხელისუფლების სათავეში;

ბ) მაფიოზური ჯგუფების აღადგენა;

გ) პოპულარული უარის თქმას და რადიკალური რეფორმების უკანონოებად გატარებას;

დ) ქართულ-დასავლური მექანიზმის შექმნას.

ახალი თაობის ხელისუფლების სათავეში მოხვლა ყველამ იცის რასაც ნიშნავს, ასევე ადვილი გასაგებად, რომ მაფიოზთან და კრიმინალურ სამყაროსთან ბრძოლა „ზემოდა“ უნდა დაიწყო და მხოლოდ ხელისუფლების მაღალი ემულიონების „გაწმენდის“ შემდეგ მიიღწევა რეალური შედეგი, არც იმას სჭირდება დიდი ახსნა, თუ რას ნიშნავს პოპულარულ უარის თქმა და რადიკალური რეფორმების გატარება. ასახსენია მხოლოდ ის, თუ რას გულისხმობს ქართულ-დასავლური მექანიზმი და რა მიზნებისთვის ვაპირებთ ამ სტრუქტურის გამოყენებას.

ქართულ-დასავლური მექანიზმი:

საქართველო თავისით ვერ გამოვა ეკონომიკური კრიზისიდან. ნებისმიერი ეკონომიკური სასწრაფო (გერმანია, იაპონია...) შეუძლებელია წარმოვიდგინოთ გარდა დახმარების („მარშალის გეგმა“) გარეშე, მაგრამ დახმარება არ ნიშნავს იმას, რომ საქართველოს გასაყვითელ საქმეს უცხოეთიდან გააკეთებენ, როგორც ეს ჩვენი მაგნიტის უმბოთი უცხოეთის დახმარება არ ნიშნავს ჰუმანიტარულ მოწყალებას ან მხოლოდ ფინანსურ დახმარებას.

უცხოეთის დახმარება ჩვენ შემდეგნაირად გვეხმოს:

უცხოეთისგან (დასავლეთისგან) ჩვენ უნდა ვისწავლოთ (როგორც სწავლობდა პეტრე პრეველი);

უცხოეთიდან ჩვენ უნდა გადმოვიღოთ ყველაფერი საუკეთესო (როგორც ამას იაპონია აკეთებს);

უცხოეთიდან მივიღოთ ფული კი არ უნდა შეიჭამოს, არამედ პროცენტები უნდა ჩაიდოს (როგორც ეს გაკეთდა გერმანიაში მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ).

ერთი სიტყვით, ჩვენ ჩვენი საქმე უნდა ვაკეთოთ და დასავლეთი მხოლოდ დახმარება და მასტერ-პლანებს ძალად გამოვიყენოთ.

აი, ამ საქმის განხორციელებად არის საჭირო ქართულ-დასავლური მექანიზმის შექმნა (კომიტეტი, ასოციაცია, კომპანია... საერთოდ შეიძლება საგარეო ეკონომიკური ურთიერთობების კომიტეტის არსებობა სახით გაუქმება და მის ბუნებაზე ჩვენველი მექანიზმის შექმნა). ეს მექანიზმი უნდა შედგებოდეს ორი მხარისაგან:

დასავლური: ჩვენი მცირერიცხოვანი პოლიტემაკრატიის რამდენიმე ღირსეული წარმომადგენელი, საკონსულტაციო ფირმები, ცალკეულ ენთუზიასტ-ეკონომისტებს და ბიზნესმენებს, ჩვენი დასავლელი მეგობრები;

ქართული: პირები აღმასრულებელი სტრუქტურებიდან (ბუნებრივია, ახალი აზროვნების ადამიანებზე საუბარი და არა არსებულ მოთვარებაზე), რეფორმატორი ეკონომისტები, მნიშვნელოვანი პოლიტიკოსები და სხვ.

უნდა გაიცნობიეროს ყველამ, რომ დახმარებით რუსეთი არ დაგვეხმარება და ვერც დაგვეხმარება, აღმოსავლეთი თავად არის დასაბრუნებელი, ჩვენი ბუნებრივი და ერთადერთი მოკავშირე-ორიენტირი არის დასავლეთი და ჩვენი დასავლური ორიენტაციაც, უპირველეს ყოვლისა, ეკონომიკური რეალობებიდან და ადამიანთა ბუნებრივი მისწრაფებებიდან გამომდინარეობს. ერთი სიტყვით, „დასავლური ორიენტაცია“ პოლიტიკური კარიზი ან ბუნებრივ კულტურულ გარემოში დაბრუნების სურვილი როდია მხოლოდ, ეს არის ერთადერთი რეალობა, რომელთან მიახლოების გარეშე (და ამ ორიენტაციის პოლიტიკური „რეალიზაციის“ გარეშე) ქართული სახელმწიფოებრიობის განმტკიცების, ეკონომიკური აღმშენებლობისა და შემდგომი პროგრესის წარმოდგენა კი შეუძლებელია ხდება.

სწორედ ამიტომ, ჩვენ დიდ მნიშვნელობას ვანიჭებთ ქართულ-დასავლურ მექანიზმს და მივინიშნებთ, რომ მას უნდა ჰქონდეს არამხოლოდ საკონსულტაციო, არამედ განმკარგველური ფუნქცია. ამ მექანიზმს უნდა ჰქონდეს გადაწყვეტილების ხმის უფლება საგარეო ეკონომიკურ ურთიერთობებში და დასავლური კრედიტების განაწილებაც სწორედ ამ მექანიზმის საშუალებით უნდა ხდებოდეს (ეკონომიკურ საკითხებზე დაწერილობით — იხილეთ საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის პროგრამა, აგრეთვე, ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის 1994 წლის 19 თებერვლის კონფერენციის მასალები).

2. რუსეთთან ურთიერთობის საკითხები

როდესაც ჩვენ ვსაუბრობთ დასავლურ ორიენტაციაზე, ეს არ ნიშნავს საქართველოს დიდი ჩრდილოეთი მეზობლის ოგნორირებას. ამის სურვილიც რომ ჰქონდეს ენებეს საქართველოში, ეს იმდენად არარეალურია, რომ სერიოზულად ამ საკითხზე მსჯელობაც კი არ შეიძლება. ასევე არასერიოზული და ბოულებული უნდა იყოს ჩვენთვის რუსეთის რაღაც განსაკუთრებული სტრატეგიული ინტერესების დაკმაყოფილებაზე საუბარი. ჩვენ უნდა გავიცნობდეთ, რომ რუსეთი ჩვენი მეზობელია და მასთან მჭიდრო, მაგრამ თანასწორუფლებიანი ურთიერთობები რეალობაა, ისევე როგორც, რუსეთში უნდა გავიცნობდეთ, რომ საქართველო დამოუკიდებელი ქვეყანაა და ჩვენ გვსურს ფორმალური დამოუკიდებლობიდან რეალურ დამოუკიდებლობაზე გადასვლა.

რუსეთის ახლო წარსულში არ გაანდა ჩამოყალიბებული პოლიტიკა ყოფილ საბჭოთა ქვეყნებთან დაკავშირებით: ზოგი სსრკ-ს აღდგენაზე საუბრობდა, ზოგი ფედერაციის ახალ ფორმაზე, ზოგიც — კონფედერაციაზე. დღეს სურათი იცვლება და რუსეთი უკვე აყალიბებს თავის პოლიტიკას ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებთან მიმართებით. ამის მაგალითია საგარეო და თავდაცვის პოლიტიკის საბჭოს „სტრატეგია რუსეთისათვის“ (2), რომელშიც საკმაოდ გულახდილი საუბარია რუსეთის სახელმწიფოს მიზნებსა და ამოცანებზე (ასევე „გულახდილი“ იყო, ვლცინი, როდესაც პრესკონფერენციაზე განაცხადა, რომ თანამეგობრობა კონფედერაციად გარდაიქმნება).

რუსეთი უარს ამბობს სსრკ-ს აღდგენაზე (ისევე, როგორც ფედერაციაზე, ამ ეტაპზე) და მიიწვევს, რომ თანამეგობრობის ქვეყნებს საყოველთაოდ აღიარებული ნიშნები (მხოლოდ ნიშნები) დამოუკიდებლობისა და ტერიტორიული მთლიანობისა, უნდა შეუნარჩუნდეთ, მაგრამ უნდა მოხდეს ძველი ურთიერთობების მოღწერა.

ჩვენ გვაქვს (არა სახელმწიფო დონეზე) და უნდა ვაწარმოოთ (აუცილებლად სახელმწიფო დონეზე) ჩვენი პრინციპული პოლიტიკა, რაც ნიშნავს სახელმწიფო პოლიტიკაში როგორც პრიმიტული რუსოფობიის აღმოფხვრას, აგრეთვე, არაჯანსაღი და მონური რუსოფილიის, რომლის დანერგვაც, ხშირ შემთხვევაში, აგენტურული ქსელის მეშვეობით ხდება.

დიალომატიკა „თამაშთან“ ერთად აუცილებელია საგნებს თავისი სახელი დაერქვას — სიმართლე ერთადერთი მძლავრი და უფექტური იარაღი ქართული პოლიტიკის ხელში და ამ იარაღის გამოყენებლობა უახსენებელია.

რუსეთის საბოლოო მიზანი (უკვე ფორმალურად) იმპერიის აღდგენაა, ოღონდ არა სსრკ-ს სახით, არამედ „ანტეკონსოლიდ“ ფორმებით და სახელმწიფოებრიობის ნიშნების (მხოლოდ ნიშნების!) შენარჩუნებით ყოფილი მოკავშირე რესპუბლიკებისთვის (ბალტიისპირეთის რესპუბლიკები და, ალბათ, თურქმენეთიც ამ ურთიერთობების მიღმა აღმოჩნდებიან). ეს, თავისთავად, საშიში და ჩვენითვის სახიფათო გეგმაა, მაგრამ მას აქვს თავისი დადებითი მხარეებიც: რუსეთი არ აპირებს იარაღის ძალით ერთიანი სახელმწიფოს შექმნას და იარაღის ფუნქციას პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ზეწოლას აკისრებს. რუსული გეგმა — თანამეგობრობიდან ევროპაზე კონფედერაციამდე, ხოლო შემდეგ უკვე კონფედერაციიდან — ფედერაციამდე, საქართველოსთვის მთლიანად მიუღებელია და ვერანაირი ტაქტიკური სვლა თუ „აუღტერანტიკობა“ თვითშეკუთვნებისკენ მიმართულ დათმობების სერიას ვერ გამართლებს ვერც ერთ ქვეყანაში და არც ამ თუ იმ ხელისუფლებას გაათავისუფლებს პასუხისმგებლობისაგან.

რუსეთის „ფერისცალება“ (არა არსობრივია, რა თქმა უნდა), რუსეთის გადასვლა ნეოლიბერალიზმზე საქართველოს სახელმწიფოებრიობის შენარჩუნებისა და განმტკიცების მასის აძლევს, ოღონდ უნდა არსებობდეს სახელმწიფოებრიობის (და არა მხოლოდ ნიშნების!) შენარჩუნების სურვილი თვით ქართველ პოლიტიკოსებსა და სახელმწიფო მდივანებს შორის, ხალხი უნდა „დავადღეს“ კუპმარტივი დამოუკიდებლობის იდეით. ხალხმა უნდა იცოდეს, დამოუკიდებლობა თავისით არ მოდის და საკუთარი თავის დამკვიდრებას რწმუნა, ბრძოლა და დაუღალავი შრომა სჭირდება. როდესაც ხალხს, ობიექტური მიზეზების გამო, ეს თვისებები აკლია და სამართლებრივი შეგნება დაბალია, იზრდება ხელისუფლებისა და სახელმწიფოს როლი, რომელშიც ეს ვაკუუმი უნდა შეავსოს და საკუთარი თავის დამკვიდრებისთვის საბრძოლველად უნდა დარაზმოს ხალხი.

სახელმწიფოს, როგორც ორგანიზაციის როლი ამ ეტაპზე ძალიან დიდია უნდა იყოს, მაგრამ ამისთვის საჭიროა, რომ თვით ხელი-სუფლება იყოს ორგანიზებული, მტკიცე, მასზე უფრო მაღალი სამართლებრივი შეგნების.

რუსეთთან მიმართებით ჩვენი პოლიტიკა, ზემოთქმულიდან გამომდინარე (აგრეთვე რუსული პოლიტიკის ნეოლიბერალიზმზე გადასვლასთან დაკავშირებით), უნდა იყოს „ღია“. „ღია“ პოლიტიკა გულისხმობს საგნებისთვის თავისი სახელის დარქმევას, მსოფლიო თანამეგობრობისადმი ხშირ აპელაციას (არა მხოლოდ კონკრეტული შედეგების მიღების იმედით), ცალმხრივი და დამღუპველი დათმობების შეწყვეტას (რაც გონივრული და ორმხრივი კომპრომისების შესაძლებლობებს არ გამოირიგებს), ქართული პოლიტიკიდან რუსული აგენტურის „გაქცევის“, რაც, აგრეთვე, ხელს შეუწყობს რუსეთ-საქართველოს თანასწორუფლებიანი და ცივილიზებული ურთიერთობების პროცესის დაწყებას და სხვ. „ღია“ პოლიტიკა არ გამოირიგებს რუსეთის ზოგიერთი ინტერესის გათვალისწინებას რეგიონში იმ შემთხვევაში, თუ რუსეთი ხელს არ შეუშლის ჩვენს კონტაქტებს დასავლეთთან.

მხოლოდ „ღია“ პოლიტიკა და არა რუსეთის „მოტყევის“ მთამტკიცე (თუ საკუთარი სინდისის-დამამტყეველი?) და არასრულყოფილების კომპლექსის ნაკარსზე „წაწევის“ პოლიტიკა მოიტანს რეალურ შედეგებს ჩვენი ქვეყნისათვის და ხელს შეუწყობს საქართველოს გადასვლას რეალურ დამოუკიდებლობაზე (იხ. 1994 წლის 19 თებერვლის პარტიული კონფერენციის მასალები რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობებთან დაკავშირებით).

3. ბრძოლა ორგანიზებული დანაშაულის წინაშე

ორგანიზებული დანაშაული პრაქტიკულად ყველა ქვეყანაში არსებობს, მაგრამ ჩვენ იმდენად ვანიჭებთ მას განსაკუთრებულ მნიშვნე-

ლობას, რომ ყველა სხვა ქვეყნისგან განსხვავებით ორგანიზებული დანაშაულობა ჩვენს ქვეყანას მართავს.

ორგანიზებული დანაშაულობა ბრძოლა, ფაქტობრივად, დღევანდელ სახელისუფლო სტრუქტურათა ბრძოლა, ცენტრალურ რეალურ-სტრუქტურა წარმოადგენს კომუნისტურ-ბიუროკრატიული აპარატის მათიურ დასაყრდენს. ხდება ძველი, კომუნისტური (არა იდეოლოგიური კუთხით, რა თქმა უნდა) კრიმინალური ორგანიზაციების აღდგენა, რომლებმაც მიიღეს ახალი სისხლი ახალი მათიური ჯგუფების სახით და ეს მასიური სიმბოლოა მართლაც დღეს საქართველოს (ქვეყნის) უმაღლესი ხელისუფალიც მისი მძევლია).

სწორედ აქედან მოდის პარტიებისადმი მტრული დამოკიდებულება და არც ის არის მწელი გასაგები, თუ ყანაღს ან ქურდს რატომ აქვს პოლიტიკოსზე უფრო მეტი გავლენა, ან მდიდარების მომპარავი რატომ მოითხოვს დაფინანსებას პარტიების ფინანსური საქმიანობის შემოწმებას და ამ უკანასკნელთა დანაშაულებს მაქინაციებში (რა თქმა უნდა, ზოგი პარტია მართლაც გარეულია მაქინაციებში და არავინ პარტიების შემოსავლების შემოწმების წინააღმდეგ არ არის, თუკი „ნემისი“ ქურდთან ერთად დაისჯება „ქელემის“ ქურდიც, რომელიც პარტიის პოლიტიკაში გავლენის შენარჩუნების მიზნით ებრძვის მხრლოდ).

სიტუაციას ართულებს ისიც, რომ კომუნისტური ბიუროკრატ არ არის ერთიანი, მთლიანი და მისი ყოველი ნაწილი სხვადასხვანაირად დაჯგუფებასთან არის დაკავშირებული და შეზრდილი. ხელისუფლებაში მყოფი ეს სხვადასხვა ჯგუფი კი გავლენის სფეროებს გაფართოების მიზნით ხშირად ეტაკება ერთმანეთს, რისი შედეგიც „გაუგნსელი“ ტერიტორიული აქტები (პოლიცია გასწილ საქმეზე კერძო ადვოკატებს ზმას, რადგანაც მას არ შეუძლია ფაქტობრივი ხელისუფლების წინააღმდეგ წასვლა. ამის გამო დანაშაულებასთან ბრძოლი „ზემოდა“ დაწყება კიდევ უფრო აქტუალური ხდება).

ორგანიზებული დანაშაულობა (საერთოდ, დანაშაულობა) ბრძოლი მიმართულებით უნდა წარმოებდეს:

— ძალისმიერი — რაც ნიშნავს დანაშაულებას წინააღმდეგ უკონომიზი და დაუნდობელ ბრძოლას და ამ ბრძოლის „ზემოდა“ დაწყებას ბრძოლის პარალელურად პროპაგანდისტული კამპანიის წამოწყებას, სახელისუფლო სტრუქტურების რეფორმას და სტრუქტურულ გაწმენდას მათიურებისაგან. აუცილებელია, პოლიციის რიგების განმტკიცება, კორუმპირებული პირებისაგან გათავისუფლება და პოლიციისათვის მეტი უფლებების მინიჭება.

უმნიშვნელოვანესია სადარბაზო კომისიის ჩამოყალიბება (რა საც, საკმაოდ გასაგები მიზეზების გამო, ხელს უშლიან) და ამ კომისიის შემადგენლობაში მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ფიგურების არჩევა (ეს პირები რომ თავად უნდა იყვნენ პატიოსანნი, ამაზე ლაპარაკი ალბათ, ზედმეტია). სწორედ კომისია უნდა მართავდეს მათიურის ბრძოლის კოორდინირება და უზრუნველყოს ამ ბრძოლის პოლიტიკური „ასურავის“ არსებობა (სხვა მნიშვნელოვანი ამოცანების განხორციელებასთან ერთად);

— აუცილებელია შემოქმედებით-სამართლებრივი სისტემის შექმნა და, რაც მოთავსია, სამართლო რეფორმა: დამოუკიდებელი სასამართლოს გარეშე არ არსებობს თავისუფალი ეკონომიკა და, ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე, არ არსებობს დამოუკიდებელი სახელმწიფო.

4. ტერიტორიული მთლიანობის პრობლემა

ტერიტორიული მთლიანობის პრობლემა, რომელიც, ობიექტურად, უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა, არ შეიძლება ასეთად ჩაითვალოს დღეს, რადგანაც ის, რისი გადაწყვეტაც ამ ეტაპზე ჩვენ არ შეგვიძლია, არ შეიძლება იყოს მნიშვნელოვანი. მაგრამ ამ ეტაპზე ყველაზე მნიშვნელოვანია „სტატუსის“ საკითხის გადაწყვეტა. ამ პრობლემის მოუგვარებლობა იწვევს ხელისუფლების დამბლას და მოსახლეობის ფართო მასებში დეპრესიული განწყობილების ზრდას, ხშირ შემთხვევაში, არასრულფასოვნების კომპლექსის განვსა, აგრეთვე, გაუმართლებელი სახელმწიფოებრივი კომპრომისების დაშვებას (მსგავსი სითამაშე, რა თქმა უნდა, გამოიწვევს პოპულისტურ აფეთქებას როგორც უმრავლესობის, ასევე უმცირესობის მრავალ წარმომადგენელში, მაგრამ დღეს პოპულისტის დრო ნამდვილად არ არის და თუ პოლიტიკოსი ოდნავ მაინც პატიოსანია და ნამდვილად ფიქრობს სახელმწიფოებრიობის შენარჩუნებაზე, ბოლოს და ბოლოს, დაიწყებს სიმართლის ლაპარაკს).

ბუნებრივია, საჭიროა პრობლემაზე ფიქრი, მისი მოგვარების ეტაპობრივი გეგმის შედგენა და ამ გეგმის რეალიზაციაზე მუშაობა, აგრეთვე, სახელმწიფოს ხელთ არსებული ფარული მექანიზმების აქტივაცია. ერთი სიტყვით, აუცილებელია მუშაობა ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენისათვის, მაგრამ ეს მუშაობა არ უნდა იყოს პოპულისტური, არ უნდა ცდილობდეს მარცხის შედეგების გამოწვევას მიზეზის-შინის გარეშე და არ უნდა აყენებდეს გენებს ქართულ სახელმწიფოებრიობას, დამოუკიდებლობის იდეას, თორემ პოპულისტით და ნანეგარ-ღონისძიებებით აფხაზეთ-სამაჩხალოსკ ვერ დავიბრუნებთ და სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის ბოლო მანასაც დაგვარგავთ. ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენაზე ფიქრმა მაქსიმალისტ ქართულებს ხელი არ უნდა შეგვიშალოს აღმშენებლობით საქმიანობაში და სწორედ აღმშენებლობა და სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა უნდა იყოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის გარანტი. ხელისუფლებამ ამ საკითხში აპელაციისთვის არამც და არამც არ უნდა მიმართოს განამტყულ ხალხს და ეს არ უნდა გამოიყენოს ოპოზიციის წინააღმდეგ, ისევე, როგორც ოპოზიციამ არ უნდა ეკადროს იმ საკითხის მოუგვარებლობაში ხელისუფლების დადნაშაულება, რასაც დღეს (დღეს) ვერც ერთი სხვა ხელისუფლება ვერ მოაგვარებს (ხელისუფლებამ მხოლოდ უნდა იმუშაოს იმ მიმართულებით, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, რომ მომზადდეს ნიადაგი და აფხაზეთისა და სამაჩხალოს დაბრუნება შესაძლებელი გახდეს „სვალ“).

მაინც რა უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ ახლო მომავალში დროებით ოკუპირებული ტერიტორიების დაბრუნება შესაძლებელი გახდეს:

— საგნებს უნდა დაერქვას თავისი სახელი;

— აქტუალად უნდა ვიმუშაოთ დემოკრატიულ ქვეყნებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, რათა მას შემდეგ, რაც ჩვენ საგნებს თავის სახელს დავარქმევთ, იგივე სახელები დაერქვას მთელ მსოფლიოში;

— უნდა გავბრუნდეს მოლაპარაკებები, ოღონდ უნდა შევწყდეს ცალმხრივი დათმობები და ილუზიების სფეროში ნეტარება. დღეს საქართველოს სჭირდება დრო და თუ ვერაფერ მოწინააღმდეგეობთან მოლაპარაკებას ჩვენ ზედმეტად სერიოზულად არ მოგვიკიდებთ და მიუღებელ დოკუმენტებზე ხელს არ მოვაწეროთ, მაშინ მოლაპარაკებები, მიუხედავად ვინაერტული შედეგებისა, გამართლებული იქნება;

— აფხაზეთს, ოსებს უნდა მიეცეს ფართო თვითმმართველობა (შეგნებულად არ გვმართობს მოძველებულ და არცთუ ხუხუტ „ავტონომიას“) და საქართველო უნდა გადავიდეს სამხარეო მოწყობაზე. ეს იმდენად თეორიული თუ ენმეს რწმუნის სფერო არ არის, რამდენად

საქართველოს პარლამენტის დროშა

მე-5 გვერდიდან

შედეგად აღური პარტიების, შექმნილი სიტუაციის, მდიდარი საერთაშორისო გამოცდილებისა.

თქმ. მისა, რომ ამით ჩვენ დაკარგავთ ჩვენს ტერიტორიებს, გაუმართაობა, რადგანაც, ჩვენ უკვე დაკარგული გვაქვს ჩვენი ტერიტორიები და ამ ნაბიჯით უნდა დავებრუნოთ ისინი.

ის ფაქტი, რომ უფლებები და თვითმმართველობა, რაც მიეცემა აფხაზეთსა და სხვით კომპაქტურად დასახლებულ ტერიტორიებს, უნდა მიეცეს საქართველოს სხვა კუთხეებსაც (იხ. ელპ-ს პროგრამა) და იგივე აფხაზი „პეტრონოზის“ (უფლებებით უფრო ფართო, ვიდრე საბჭოთა აფხაზეთი) სამართლებრივ მდგომარეობასა და უფლებებს უნდა გავუზიაროთ დასახლებულ სხვა კუთხეების სამართლებრივ მდგომარეობას და უფლებებს.

ამ საკითხში ჩვენ ნამდვილად არ უნდა დავიკავოთ მოზღოვანებული პოზიციები და ეს უზღუდულობები უნდა აისახოს კონსტიტუციაში, კონსტიტუციის მიხედვით უნდა დამკარგდეს ჩვენ არ უნდა ვსდით მოვლენებს უკან, ჩვენ უნდა შევთავაზოთ მოწინააღმდეგე მხარეს და არა ისე, რომ კვლავ სხვადასხვა ფაქტის წინაშე;

— თუ ჩვენ არც ერთი ნაბიჯი არ დავინახავთ ერთობლივად არანაირი შედეგის არ მოიტანს, მაშინ საქართველომ უნდა გააკეთოს ის, რასაც ნებისმიერი დემოკრატიული სახელმწიფო გააკეთებდა ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის მიზნით — საომარი ოპერაციების დაწყება ოკუპირებული ტერიტორიების გათავისუფლების მიზნით (თუ საქართველო ამ ნაბიჯს გადადგამს, ეს უნდა გაკეთდეს მომზადებულად, ორგანიზებულად და აღმშენებლობითი პროცესების ფონზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მორიგი სამხედრო მარცხი გარდაუვალია და სჯობს ასეთი ნაბიჯი ავანტიურისტულად არ გადაიდგას).

ეს საკითხი, რაოდენ უფრო სხვა, მჭიდროდ არის დაკავშირებული ხელისუფლების საკითხთან (პარლამენტი და მთავრობა), რადგანაც მტკიცე, რეფორმისტული, აღმშენებლობის ჟინით ანთებული და ახალი აზროვნების პოლიტიკოსებით დაკომპლექტებული პარტიის ხელისუფლების გარეშე ამ საკითხის გადაწყვეტა შეუძლებელი იქნება და პირიქით, მოსალოდნელია წარუმატებლობა ახალი სერია, სახელმწიფოებრივი კვლევის პროცესის ფორსირება.

5. თვითმმართველობა

მსოფლიო ქრისტიანული დემოკრატიის ქართული და ორიგინალური ნაირსახეობა — თვითმმართველობის დღევანდელი კიდევ უფრო აქტიური და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი გახდა. უზნობის, კაცობრივების, შეუწყნარებლობისა და ათასგვარი მანქანების ზეობის პირობებში ჩვენს სულიერ სათავეებთან დაბრუნების გარეშე შეუძლებელია როგორც აღმშენებლობითი პროცესების დაწყება, ისე, საერთოდ, აღმართა შორის ურთიერთობების შეტანა კვლავ დარეგულირება.

ქართველ ხალხს არაფერი უსაშველო არ სჭირს და არ არის საჭირო უმძიმესი ნაბიჯი — ჩვენ არც სხვებზე კარგები; რთ და არც სხვებზე ცუდები. როგორც ყველა სხვა ხალხი, საუკეთესო პირობებში ჩვენს საუკეთესო თვისებებს ვამჟღავნებთ, ხოლო უარეს პირობებში კი ჩვენი ყველაზე ხელი ინსტიტუტების მონები ვხდებით. „რელიგიური“ ადამიანობის გარეშე ჩვენ არ უნდა გვქონდეს დღევანდელი დუხვარი სულიერ-მატერიალური ყოფის შეცვლის იმედი („რელიგიური“ პირობითად ვხმარობთ, რადგანაც რელიგია კონტაქტია „ქვემოლან“ „ხევიტ“, ანუ, აღმართიდან ღმერთამდე. რელიგია ძიების პროცესია, მაშინ, როდესაც, ქრისტიანობა, უპირველესად, „ზემოლან“ განხორციელებული კონტაქტია: ღმერთი დამდბლად, განცდდა და იხსნა კაცობრიობა, ანუ, ქრისტიანობა აღმართის მიერ ღმერთის ძიება, ე.ი. რელიგია კი არ არის, არამედ ჭეშმარიტება, ხოლო რელიგია ქრისტიანობაზე ვსაუბრობთ, მხედველობაში გვაქვს მართლმადიდებლობა, როგორც შეურყეველი, უცვლელი და შეიძლება აღუქმადი მარადიული სისტემა. ისიც აღსანიშნავია, რომ მართლმადიდებლობა ჩვენი წინაპრების „რელიგია“ და ქართული კაცის ცხოვრების ისტორიული წესია, რის გარეშეც ქართული ცხოვრება, ქართული კულტურა ძელი წარმოსადგენია).

უნდა გაიზარდოს ეკლესიის როლი და მნიშვნელობა. ამისთვის კი საჭიროა, რომ ეკლესიის კავშირი პოლიტიკასთან აღდგეს არ შეიძლება ეკლესია იდგეს პოლიტიკის გარეთ, ეს ეკლესიის ცხოვრების გარეთ ყოფნას ნიშნავს და სწორედ ამიტომაც ატარებდნენ ბოლშევიკები ეკლესიაში „პოლიტიკური ნიჟილიზმის“ კურსს, რომ ეკლესიას რეალურ ცხოვრებას მოშეწყდარიყო. მართლმადიდებლობა უნდა დაუბრუნდეს პოლიტიკას, უნდა მოიპოვოს ის ბერეკეტი, რითაც რეალურად შესაძლებელი გახდება საზოგადოების სულიერი წინააღმდეგობა. ჩვენი პრინციპია: „ეკლესია — პოლიტიკასთან, ოღონდ პოლიტიკაზე მაღლა“.

არ უნდა დაგვავიწყდეს ისიც, რომ ბოლო დროს საქართველოში საკმაოდ გააქტიურდნენ სექტები და სხვადასხვა აღმსარებლობის წარმომადგენლები. ხშირ შემთხვევაში, მათი გააქტიურება ჰუმანიტარული დახმარების ფონზე ხდება, რაც პროვოცირება რიცხვს ძალიან ზრდის.

დემოკრატიულ ქვეყანაში, რა თქმა უნდა, ყველა აღმსარებლობას მოვალეობის ყველაწილი საშუალება უნდა ჰქონდეს და არც ჩვენ უნდა გვადგენიოთ ამ გზიდან. სწორედ ამიტომ, მატერიალურად დატკეპი მართლმადიდებელი ეკლესია რომ გადარჩეს და განმტკიცდეს საქართველოში, საჭიროა სახელმწიფოს მხრიდან პროტექციონისტული პოლიტიკის წარმოება და უპირველეს ყოვლისა, მართლმადიდებლობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადება (მრავალ დემოკრატიულ ქვეყანაში არსებობს სახელმწიფო რელიგია, რაც არ ზღუდავს სხვა აღმსარებლობებს, მაგრამ ტრადიციული რელიგიის სახელმწიფო დაცვა-მხრეველობას უზრუნველყოფს. მაგ. საბერძნეთი, ისრაელი, დიდი ბრიტანეთი და სხვ.). არც ის გამოდგება კონტრარგუმენტად, რომ ჩვენ ქართველი მუსულმანებიც გვყავს. ჩვენი მშენი — მუსულმანი ქართველები ნამდვილად არ წარმოადგენენ პრობლემას და არაფერს მათ ადამიანებს და ცხოვრების წესს არ შეეხება. ჩვენ მუსულმანი ქართველებს გარდა გვყავს კიშნაიტი ქართველებიც, იედიველებიც, ბაქტისებებიც, აღვერდისებებიც, ორმოცდაათიანულებიც, ძველმართლმადიდებლებიც, ლათინებიც — და ბუნებრივია, მათ რწმენას, მართლმადიდებლობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადების შემთხვევაში, არაფერი დაეშუქრება, მართლმადიდებლობას კი იხსნის, ჩვენს ტრადიციულ „რელიგიას“ განამტკიცებს და დარღვეული ქართული ცხოვრების აღდგენა-გამოღანების პერსპექტივას რეალურს გახდის.

ეს უნდა იყოს ის პირველი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი თვითმმართველობის მიმართულებით, რომელიც ხელს შეუწყობს ჩვენი საზოგადოების მორალურ გაჯანსაღებას.

დასკვნა

სახელმწიფოებრიობის მშენებლობის ჩამოყალიბებული კურსი ამ პროცესს ქართურ ხაზს აძლევს. ხელისუფლებას უკრავს არ განუსაზღვრავს თავისი პოზიცია სახელმწიფო მოწყობის ძირითადი პრინციპების შესახებ ადგენდა არც წარმოუდგენია იმ საზოგადოების მკაფიო კონსტრუქცი, რომლის შექმნასაც ჩვენ ვაპირებთ.

გაუმართლებლად ჰიანურდება ახალი კონსტიტუციის საყოველთაო განხილვისათვის წარმოდგენა, რაც გარკვეულ დღეს ასევე კანონმდებლობას. საკონსტიტუციო ვაკუუმის პირობებში, მით უფრო, როცა არ არის განსაზღვრული მისი მიზანშეწონიერებული ვტაბები და პრიორიტეტები, ფერხდება სახელმწიფოში პოლიტიკური და ეკონომიკური რეფორმების სამართლებრივი ბაზის შემუშავება.

კანონმდებლობისა და კანონიერების დღევანდელი დონე ახალი სახელმწიფოს მშენებლობას საძირკველს ურყევს. ამას ემატება ჩვენში პატრიარქული სამართლებრივი ნიადაგი, რომელიც თანამდებობის პირობა და სახელმწიფო ორგანიზატი მერ მოქმედი კანონმდებლობის იგნორირებაში გამოიხატება.

დესტრუქციულ ძალას გონიერი ძალა უნდა დაუპირისპიროთ. უთუოდ უნდა განხორციელდეს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის იდეა მათისა და კორუფციის წინააღმდეგ მებრძოლი საპარლამენტო კომისიის შექმნის თაობაზე, რომელსაც გასაგები მიზეზების გამო გარკვეული წინააღმდეგობა ედობება.

უნდა დამკარგდეს დემოკრატიული სახელმწიფოს ახალი კონსტიტუციის საერთო-სახალხო განხილვისათვის მომზადება. სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად კონსტიტუციამ უნდა მოაწესრიგოს სახელმწიფო მმართველობის გენერალური სქემა, დაამკვიდროს რესპუბლიკის სამხარეო მოწყობის პრინციპი, რომელიც ბევრ სირთულეებს მოხსნის. დასავლური პარლამენტარისტული გამოცდილებაზე დაყრდნობით მკაფიოდ ჩამოაყალიბოს ხელისუფლებათა დანაწილების პრინციპი, გამოიხსნოს საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლება. ამასთან უნდა დამკარგდეს სასამართლო ორგანოების რეფორმა, შეიქმნას საკონსტიტუციო კონტროლის სისტემა.

ფსევდომარქალისტული ქარის, რასაც ადგილი აქვს ჩვენში, გაღაღებლად საჭიროებს მრავალპარტიული სისტემის დახვეწა-დამკვიდრებას კლასიკური დასავლური სამართლებრივი რეგულირების მექანიზმის შემუშავებით კონსტიტუციისა და ახალი საარჩევნო კანონის შემუშავებით.

საერთოდ ხელისუფლებამ თავი უნდა ანებოს ორიენტირების ხშირი ცვლის შეთოდს. ქართული სახელმწიფოებრიობის მშენებლობის პროცესი დასავლეთი უნდა იყოს ჩვენი გზის გაკვეთი.

ქვეყნის სხნა კომუნისტურ ბიუროკრატიათთან და მათთან ბრძოლით უნდა დაიწყო და ამ ბრძოლის ველი, უპირველეს ყოვლისა, ჩვენი ცნობიერება უნდა იყოს.

სამაზრო ეკონომიკაზე საუბრიდან უანსად კაპიტალისტურ ურთიერთობებზე, ფარისევლური ქრისტიანობიდან — ცოცხალ ქრისტიანულ რწმენაზე, ანარქიიდან — დემოკრატიკაზე, თავისუფლებაზე მსჯელობიდან — რეალურ დამოუკიდებლობაზე, წერევიდან — შენებაზე, განუკითხაობიდან — მკაცრ პასუხისმგებლობაზე, „უაღტერნატივობიდან“ — ბრძოლასა და შრომაზე, საქმის კეთებაზე, ლაპარაკიდან — საქმეზე უნდა გადავიდეთ. საქმეზე გადასვლა კი შეუძლია პოლიტიკური ნების მქონე ხელისუფლებას, რომელსაც ეცოდინება რა უნდა და როგორ განახორციელოს დასახული, აგრეთვე, რისი ღაბობა არ შეიძლება არანაირი შემთხვევაში. ახალი აზროვნების მქონე ხელისუფლების, უკომპლექსო და სულით თავისუფალი „ახალი თაობის“ (არა მხოლოდ ასაკობრივი გაგებით) გარეშე არანაირი წინსვლა მოსალოდნელი არ არის.

მხოლოდ პოლიტიკური ნება და მტკიცე, ძლიერი, ეროვნულ პოზიციებზე მდგარი და ჭეშმარიტი დემოკრატიის ერთგული ხელისუფლება ააშენებს ქართულ სახელმწიფოს და დაუშკიდრებს მას ღირსეულ ადგილს მსოფლიო თანამეგობრობაში.

დაიხ. უეი

სამაგიტოვლო

დავით ბიჩი

ნელსონ პოლისტერმა, რომელსაც მეტსახელად „ჩუქის კოლოფს“ ეძახდნენ, ფეხ-ფეხზე გადაიდო და საგარეოში გადაწვა.

— როგორ ვატყობ, — თქვა მან, — ჩემი ვიზიტი სასურველი არ უნდა იყოს.

— სრულიადაც არა, — უპასუხა მეგვლობათა გამოძიების განყოფილების ინსპექტორმა ვიკსანდმა, — ყოველთვის სასამართლო ძველი მეგობრის ნახვა. ასე არაა, სერჟანტო?

ინსპექტორის თანაშემწემ, სერჟანტმა გეიტსმა, ნაძალადეოდ ჩაიღიმა.

სამივენი ვიკსანდის კაბინეტში ისხდნენ. „ჩუქის კოლოფმა“ თქვა:

— ორივეს კარგად მოგვხსენებთ, რომ მე თქვენზე მარჯვე ვარ. თქვენ, პოლიცია, დედუქციის მეთოდს იყენებთ, მე კი — ჩაწვდომის მეთოდს. სწორედ ამიტომ ვარ მე სახელგანთქმული კერძო დეტექტივი.

— ამაში კი გეთანხმებით, — უპასუხა მას ვიკსანდმა, — მაგრამ ვერ გამოვია, რა განსხვავებაა დედუქციასა და ჩაწვდომას შორის.

— წარმოიდგინეთ, — დაიწყო „ჩუქის კოლოფმა“, — კოლეჯის კლასში ციფრებით ატრელებულ დაფას უყურებთ. აბა, რისი გაკვეთილი ტარდებოდა

ჩარლზ ბინსტაინი

ბელეფონის ნომრის აზგაპი

ამ კლასში?

ვევსანდმა

მხრები აიჩეჩა.

— რა ვი-

ცი... ალბათ,

მათემატიკის.

— მათემა-

ტიკამდე თქვენ

დედუქციურად

მიხვედით. კე-

თილი. მაგრამ

ამ დროს თვით

მათემატიკას

თუ ჩასწვდე-

ბით?

— არა. მა-

თემატიკა რა

შუაშია?

— მთელი

განსხვავებაა

ესაა, — თქვა

„ჩუქის კოლოფ-

მა“, — ამას-

წინათ, მაგალი-

თად, მნიშვნე-

ლოვანი დახმა-

რება აღმოუჩინე

ცენტრალური

აერი-

კის ერთ მტირე

ქვეყანას (ამას

გიყვებით

დედუქციასა

და ჩაწვდომას

შორის

არსებულ

აში ცირკში მუშაობდა — ესე იგი, გვაში — და ისე გაიბარა? — სისულელეს ნუ რომავეთ, —

ბით). ვიცე-პრეზიდენტი მის პატივსაცემად გამართულ ზემოშე მოკლეს. შეიპყრეს მეგვლობის დროს იქ მყოფი სრულიად უდანაშაულო კაცი. პოლიცია იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ დამნაშავე ვერ გაიტყუოდა.

— მერე? — იკითხა ვე-ვსანდმა. — მე მათ უკრადლება მივაქციეინე იმაზე, — განაგრძო „ჩუქის კოლოფმა“, — რომ მოკლული ახალგაზრდობ მსახურობდა. თოკზე გავრდა

თქვა „ჩუქის კოლოფმა“, — ცირკში მუშაობის დროს მისი ერთ-ერთი დაუძინებელი მტერი იყო ე. წ. „აღამიანი-ყუმბარა“. მეგვლო სწორედ ის აღმოჩნდა.

— კი მაგრამ, არა მესმის, — შეეკამათა ინსპექტორი ვევსანდი, — ვთქვით, მაგ „აღამიანი-ყუმბარამ“ მართლა მოკლა ვიცე-პრეზიდენტი. როგორღა გაიტყუოდა, თუკი ამის საშუალება არ ჰქონდა?

— როგორ და, ზარბაზნიდან, — უპასუხა „ჩუქის კოლოფმა“ და თან ზანტად დაამტყნარა, — ვიცე-პრეზიდენტის პატივსაცემად გამართული დღესასწაული ქვეყნის ოცდაერთ გასროლასაც ითვალისწინებდა.

— ძალიან გთხოვთ, მიბრძანდით აქედან, — მიმართა „ჩუქის კოლოფს“ სერჟანტმა გეიტსმა.

— არასდიდებთ, — თავიზიანდა უპასუხა „ჩუქის კოლოფმა“, — მე ვიცი, რომ თქვენ ერთი საქმის გამო სირთულეები შეგექმნათ. დასახმარებლად ვარ მოსული.

— რომელ საქმესთან დაკავშირებით? — ჰკითხა ინსპექტორმა ვევსანდმა. — ფილიპის მეგვლობას ვგულისხმობ.

გაბრძნობა მე-14 გვერდზე

+++

ღმერთთან სასაობრა
სამზადისში ვარ,
მარცხენაში მიჭერავ
ლექსის აღის კვარ,
მარჯვენაში — დანაღვ,
წმინდა ნინოს ჯვარ,
შუბლზე მაყრი სიწმიდის,
სიკეთის ცვარ,
ფეხსთან მიმოვს ყბაწითელ,
შუბლატუსულ ცხვარ...
ღმერთთან სასაობრა
სამზადისში ვარ.

+++

ღმერთთან ფეხის ცერზე,
უწეშარა პარებით,
ღობე-ღობე ძროხითა-დ
კედელ-კედელ ფარებით.
მიდის, მიღვლის კაცის ძეთ
შავით აკრულ თვალებით.

+++

წაბრუნდისა, ტანჯილდისა,
მობრუნდისა — სახეზე,
წაბრუნდისა, კომკ მივსია,
მობრუნდისა — მახეზე.

თავთუხისფერს დაღვალ ჯობდა,
ყორნისფერს — თვალებზე,
წაბრუნდისა, წყალს მხვდისა,
მობრუნდისა — ალებზე.

+++

სულგანბულ ფერდებო,
ჩაოწრებულ ხეებო,
ღაბარებულ კანებო,
ჯაფით დამწვრალ ხელებო,
ტანდათონილ ბერკდენო,
კაბეწაყრილ ტყეებო,
გირკალგამცდარ ხინარსო,
მხრებო, ჭილვის ტყეებო,
ნაცარჩაყრილ სახრებო,
ქვა, გონმარულ საუქმელო,
უთვალავჯერ ნათქვამო,
უთვალავჯერ სათქმელო.

ჭიღვი — მხრებზე წამოსაცმელი
საბლის ყელფი.
გონმარული — ქვაბარული.

+++

რა უფეროდ წაღიან
ერთკვადზე ჭრულ ღლეებ,
მიფოთლებდა-დ იმარცხებ
ნემ საფიქრლის ტყეებ,
მეცხვარის გველ ჯოხსავით
შუბლს ნაოჭთ წვებ ჭკლეებ.

+++

მთვარეო, ამოხვედი ბროლის მთაზე,
მიწა-მოაწვინე მწვერვალთ წიღებზე?
გაწვდინე-დ ღარივე გულმწვარულ
ხმახმწვად სოფლებში ნათლის სნივებზე?
ჩახედე დამა-დაღამებულ.
ჩილოს, ტუტარისა-დ მწერის ბოხლებზე?
ღეფინე სვეისპირზე პირდაპინულ
ნამიან ბუერის აფე ფოთლებზე?
ჩახედე-დ ჩამოღვარე ჩემ დანოს წინ
ცხრა ხეც ცხრა ვერცხლის უწყვეტ სირმად?
შიარე ჩემ ცირბე-ცირმამტეში,
ხეტაის რუნისიად მაიმ.
იარე ძველ ციხეში ციხეთ ზვერვით,
ფარსმას უფერავ თინას ციხეს?
ბასოს არ შიარე გირვე წაის,
პელის არ დასკელი ბროლის გრილ ხეცზე?
მადლო არ ჩამოფული ხატის კარზე,
გაწირულ თუშეთ არ დალოცვი?
მემარ არ გადმარე ნაყინო,
სამცხე შექვრით არ დანოივირე?

აფე — მწვანე.
რუხი — ეხი, გამოქვამული.

+++

საიქიოს გზაზე
ყვავილებით ნაქარგი,
საიქიო არისა
ყველა ღარდის საკარგი.
საიქიოს მთაზე,
წვერნაწველივ ცათამდე,
წელივ, წელივ, — მაქეზებლ, —
სამზოლად გათავადი-
ფეხს უკვენ ვზღვოდ, ვნიფნიფებლ:
იაქე ვიყოვ ნატანჯივ.

+++

რაგვერ მომენტების
შენ აღვსილ კლდეზე,
შენ ჩამოღვრილ ღალაღებზე,
შენ ტანაყრილ ტყეებზე,
რაგვერ მომენტების
შენ აწეწილ ნისლეზე.

+++

თუ შეთვის სოფლებში დღემდე შემორჩენილი
ფშველ-ხეცურთა სალოცავების ნიშები
ხეცურთა სალოცავი ჯინჯარ მომრავლებულ,
საზღვრებ წელთღენში შესცვლი,
აღარავის სანთლის ნიშბას, აღარავის ხელმიცემას
ჯანგ ხატის ხინჯრიკვებს ტყევილად შესცრი.
მეტა დიდ ღოდნას, მაგრ მაინც არვის მოსვლას
ხატ ჭკვითა გადამღვარა-დ შემოღილ.

ხინჯრიკვა — ბროლის ქვა, კვარცის ლოდი.

+++

რქაწითლადამ მქნაი,
გაზაფხულამ მსხლაი,
წალამ კონად მქრაი,
ვაზის ცრემლად მქრაი,
მწვანე ფოთლად მქრაი,
ნორჩ ყლორტადამ მქრაი,
ჭივოზუდამ მქრაი.

ქართული პოეზიის მცირე ანთოლოგია

გარდაცვალებამდე ერთი კვირის წინ
უნივერსიტეტში შემხვდა ბატონი
თეიმურაზ მაღლაფერიძე და ქართული
პოეზიის მცირე ანთოლოგიისთვის
ლექსების შერჩევა მთხოვა; სასწრაფოდ
მომიტანე, შენ თუ ვერ მოხვალ,
მეუღლეს გაძოვრებ, გელოდები, არ
დაგავიანო...

ბატონი რეზო სირაძე ესწრებოდა
ჩვენს საუბარს.

ეს იყო ჩემი საბოლოო შესვენება
ძვირფას მასწავლებელთან.

რას ვიფიქრებდი, რომ რამდენიმე
დღის მერე საუკუნო სასუფეველისკენ
მიმავალ გზაზე მომიწევდა მისი
გაცილება.

დავაგვიანე, ვეღარ მოვსწარიო...
მადლიერი ვიქნები, თუკი ამ
ლექსებს თქვენი მართალი სულის სათხ
სანთლებად მიიღებს გაზეთის
მკითხველი.

ეთერ თათარაძე

შენ ჩამოცრილ ეუქუნა,
შენ წაწვალა ქირსლებ,
რაგვერ მომენტების
შენ შემოსრულ კანაი,
შენ ბაღახშირ სათბეო,
შენ მწვანეღვრულ ჭალა-
ნატვრით კი მენატრებ, მაგრ
ნახვის არაი ჩარაი.

+++

სასუდრეებ მანახვი, სკივრში ჩანაკვეცარ,
იქვე ნაგრეხ დაღალებ, გლოვას წანაკვეცარ,
ფარდავ, დაღმწვლილას მჭიდროდ ჩანახეჭარ,
სუ იეს მაქევე იამ სოფლით, — მითხარ, — წასაღებარ...
ჯავრის ციხე მრეხებისა, — ღნანობლ, — ასაღებარ...

სასუდრეებ აღარა, სკივრში ჩანაკვეცარ,
აღარც ნაგრეხ დაღალებ, გლოვას წანაკვეცარ,
აღარც ფარდავ, ღმწვლილას მჭიდროდ ჩანახეჭარ,
სუ გივილენ, რაიც გქონდ სოფლით წასაღებარ...
ჯავრის ციხე უფრ მაგრ დგას, ივე ვერ ასაღებარ.

+++

ჩემ ქალას ღმერთმ თვალ ჩემ მისც,
სახის ალი-დ თმა ხეველ,
გულიც, ეტყობ, ჩემ დარა
ღაღარში აქე გახვეულ.
ჩანახეჭარ უქვარავ
სათაურა დახვეულ.
ნამცეც ფეხზე — წინდაის
ბაწარ, მაგრ დახვეულ.

ვაზთ ყვავილად მშალ,
ყურძნის მტვერად მქნაი,
შემოდგომას მჭერაი,
საწანავში მჭერაი,
აღაგადამ მღვარე
ცოც ქვევრშიამ მსხაი,
ტყვივით რჩენად მსვაი.

+++

ხინარსზე დავკერ-მოკერის ჩემ ნებისყოფა-დ
ჯარანზე დავკ-მოკვას თხორად,
საქსლს სქელ დაგიდგა-დ მღი ბინდლურჯ ბაწრით
ლექსებ ამოგვიკარე მკობად.

ხინარსი — საბლის დასაგრეხი ხელსაწყო.
თხორი — საქსოვი ძაფის გორგალი.

+++

— ჩემ ბერდელ, რაგვერ ხარ?
— ვეშქარო, ჩემ თვალთ სინათვე,
— ბებო, თმაი შავ დაგვარვე.
— ჯერ მთა თეთრდებ, სინათვე.
— ბებო, ხელებ დაგვანობი.
— ხეიც ხავსდებ, სინათვე.
— ბერდელ, წელში მოხრილხარ.
— ქვაიც ტყეების, სინათვე.
— ბებო, თვალთ სხივ დაგვარვე.
— ჯერ მზე ჩადის, სინათვე.
— ბებო, მუხლთ ძალ გამოვრთმი.
— წყალიც იღლებ, სინათვე.
— ბებო, ჩამოღვრისხარ.
— მთვარე იღებ, სინათვე.

+++

იახლ ჯანლ ქერდულად შემოპარ დანოს,
ქირსლებში გახვი ბამტევი-დ კარსეი,
სამაღმომი კი ნისლეზღანდილებ
იბანენ პირებს ფიჭვნი-დ წასნეი.

ვიც, გომეწარიც გაღივირდ მუქ ფერს,
მზეს ამოღალეზდ უმტეროს თავზე...
კოცოკათ ყანას წყალთქონდარას ვხკერფე,
ყვავილის ცვირან გვირგვინ მადგ თავზე.

რამდენ ხან არის, ბუერათი რა
საგრილავის წყალს არ ღუზრი ბაგეი,
რამდენ ხან არის, არ ამოვიერი
ნაზამთრალ, ბზიან საქონის ბაგეი.

რაიოდ მეტა მომნატრებისარ,
ხაიერი, ვხა, ამტლი-დ მთა-წვერვ,
რაგვერ შეგტყობი, ჩემ ტკილ თუშეთო,
ზამთრისპირ თეთრად აგვენტევი თმა-წვერ.

იახლ, ვიც, დანიიც გამიცვლილ სამოსს,
ქისტეთ წალაღებლ მაძიან ჯანლებს,
შემგლისფერდებოდ უკვე-დ ყველა
ძროხიან დიაღ დატელებლ ბაღლებს.

იახლ ჯანლ ქერდულად შეპარ ქისტეთსა-დ
ქირსლებში გახვი ხეკინოს მთა-წვერ.

ბამტევი — საქონლის სადგომი.
კარსეი — წიხარი.
დატელებლ — დაძინება.

+++

ავყვრის-ჩაგვერთ ცხრებზე,
უთვალავჯერ გამოცვლის,
ათათას ტყევილში
ერთ სიკეთეს გამოცვლის.
მად მემარ ხუბრობ-ხუბრობით
უღვთოდ ველებს გამოცვლის,
სამარეთ თხრას გაცვლილ
ბარით საფლავს ამოხინარს.
მემარ მიწითას ივე თვალთმაქც
ყვავილებად ამოგვმლის,
ცაში წასრულ ჩვენ სულებს
მანახად ჩამოშლის.

+++

თოვს ქანაბის ჩემ ხსოვნაში
სიგმაწვილის ჩამოთილი მთაი.
ქარი. ქარს წაქე ნანობით
მიმინოსად ძალით წართმულ ფთაი.
თოვსა-დ თეთრდებ ჩემ ხსოვნაში
უბატისა წამოღა გზაი.
ქრისა-დ ქარს აქე ტანდახვეულ
გორგალად ნაქცე ბზაი.
თოვს, ქანაბის ჩემ ხსოვნაში
სიგმაწვილის კვალშლადშემდგარ გზაი.

უბატი — ადგილი სოფელ შენაქ.

+++

დიდხნის ნადებ თოვლსავით
ვარ ერთთავად მღვმარ,
იმ თეთრ საფარველსავით
წუთისოფლის სტუმარ.
სამოკლეო სოფლისაი
ღლეამიწვარ, მემობარ,
ამ დალოცვლ მიწისაი
ერთ სამართი მჭობარ.
+++
ისინიხეზენ თქვენ ქა-ჭერხოში
ნაყინოხი-დ სპეროხის ქარებ,
გადგივლიანთ ღლეშუა თავზე
ნავლისფერ ჯანლის ნაგლეჯნ მქრალ ქარზე.
შემოგვხვევათ მოჭრილ ტანზე
ნაზამთრალ მზისაი უძალი ალებ,
დაგვდინებათ დათოვლილ ტანზე
უძმირად ნარამ ჯიხვ-ირმის კვალზე.

ღლეშუა — ღლეშამშეებით.
ჭოდი — თოვლის გამაგრებული ზედაპირი.
ნარამი — ნაგალი.

+++

მიდიანა-დ ვრეხითა-დ
მივღვარათა-დ რჩებთან,
ანაღ მასკვლავნ ცას ამკობს,
ძველნ, ქანტწვდარებ, ქვერთან.
მზეს მთვარე სცვლის, დღეს — ღამეი,
თოვლ მოვ, ყვავილნ ხმებთან.
მივღვარათა-დ სამზერის
ჩვენ ალებს რჩებთან.

აღე — სახე.

საიდანაც აშკარა ხდება, რანაირი უკიდურესობისათვის შეეძლო მიეღწია და კიდევ მაღლწია ღონ კიხობის გაუგონარმა სიმაძიემ, და სადაც გადმოცემულია ფათერაკი ლომებთან, რომელიც ჩვენმა რაინდმა წარმატებით დააგვირგვინა

ისტორია გადმოგვცემს, რომ სწორედ იმ დროს, აქტიურესტური თვისების მქონე მკვლევარმა ხაჭოს ყიდულობდა; არტონის დაქვინებულმა ძახილმა თავგზა აუბნია და ანგეზულობდა ალარ იტოდა, ხაჭო სად წაეღო; დატოვებამ დაიწყო, რადგანაც ფული უკვე გადახდილი ჰქონდა, მაგრამ ბეგერი ალარ უფიქრია, ბატონის ჩაჩქანში ჩააგდო, ღონ ვინა თან შიშობდა და ჰკითხა, რა გნებავთო, რაინდმა

ერთი ჩაჩქანი მომწოდებ, ჩემო ძმობილო; ან ბატონი ჩემი ანა ვამეგება რა, ან რასაც ვგებავ, ისეთი გ-ს ვიქნები იყოს, რომელიც მაიძულეს და მაიძულა ყოველი სიძულად გავემხადო.

ბატონი იმეგება მწკნინე მოსასხამიანმა მხედარმა — მისი, მისივედა, მაგრამ ვერაფერი დაინახა, გარდა ბატონის სიმაღლი ალმებით მორთული ეტლისა; ამ ბატონის ლამაზი აფიქრებინა, ალბათ, სახანო ფული მიქონდა და თავისი აზრი ღონ კიხობს გაუზიარა, მაგრამ ბატონმა არ დაუჯერა, რადგანაც ღრმად იყო დარწმუნებული, რომ ყველაფერი, რაც კი გზად მოეცა, მხოლოდ და მხოლოდ ფათერაკი უნდა ყოფილიყო; ამიტომაც ასე მიუგო იდალგოს:

— სიძულად მზადყოფნა ბრძოლის ნახევრად მოგებას არას გვკარგავ, თუ მოვემზადებო? გამოცდილებით ვიცი, რომ ურცხვი ხალხი თუ უხილავი მტერი მყავს, მაგრამ ის კი ალბათ ვიცი, როდის, როგორ, რაინდ ვითარებაში ან რა სახით დამესხმებიან თავს.

ბატონი ხაჩოს მომწოდებდა და ჩაჩქანი სთხოვა, მაგრამ საკუთარ მტერთან და ხაჭოს ამოღება ვერ მოასწრო და დატოვებული ჰქონდა ხაჭოიანად მიეწოდებინა. ღონ კიხობმა ჩაჩქანი ჩაიარა და არც კი დაუხედავს, მაგრამ მორაგო თავზე ხაჭო კეფაზე დაეყრება და ბატონი თმანჯივრზე შრატმა წურწურით დაუწყო დენი, რამაც ისე საშინლად შეაშფოთა ჩვენი რაინდი, რომ ბატონის მიმართ უნდა და უთხრა:

— რა ამბავია ჩემს თავს, სანჩო? ლამის ვიფიქრო, რომ თავის ქალა მირბილდება, ტვინი მიღვდება, ან ხემათ ტერფამდე ჰირის ოფლის მისხმს. მაგრამ თუკი თლა ოფლი მდის, შიმის ბრალი არ უნდა იყოს, თუ გული კი მიგრძნობს, რომ საშინელი ფათერაკი მგელ თუ ღმერთი გვამს, მომეცი რამე, რომ თავი მიმიტანდო, თორემ ამ წყევლმა ოფლმა ლამის დამბრძოვს.

სანჩომ ხელსახოცი მიაწოდა და ღმერთს მადლობა შესწირა, რომ მისი ბატონი ვერაფერს მიხედა. ღონ კიხობმა სახე მოიწმინდა და ჩაჩქანი მოიხსნა, რათა თავისი თვალით ენახა, რა ჯანდაბა იყო, მთელი თავი რომ გაუცევა, და როცა შიგ თეთრი ფაფის მსგავსი რაღაც დაინახა, ცხვირთან მიიტანა, დაეწისა და გაეცაფებულმა შეჰყვირა:

— ჩემი ქალბატონის დუღისინია ტობოსელის სიკაცხლეს ვფიცავ, თუ შიგ ხაჭო არ ჩაგედოს, შე მკვალავ, მუხანათო და გაიძვრავ!

სანჩომ, თითქმის აქ არაფერი, მოჩვენებითი დაუდევრობით მიუგო:

— თუ მართლა ხაჭოა, მიბოძეთ, თქვენო მოწყალეებო, და ჩემებურად მოკლეთ, თუმცა მე კი არა, ეშმაკმა მოუღონოს, სწორედ ის ჩადებდა შიგ, თორემ აბა გაეცემათ მაგ თქვენი ჩაჩქანის გასვრას? მეტი არაა, მეტი მტერი! თუმცა, უნდა მოგახსენოთ, რომ ამ ჩემი მოკლე ჭკუით, რომელი მოკლე ჭკუაც ღმერთმა მიბოძა, მე მტერთან ბოროტი ჯადოქრები, რადგანაც თქვენი მოწყალეების ქმნილება ვარ, თქვენი წყალობით მოგზაურ რაინდობას ნაზიარები, და ეგ სისაძაგლეს იმ მიზნით ჩაუდევთ შიგ, რომ მოთმინებიდან გამოეყვანეთ, რათა გაცოფებულს, როგორც გჩვევიათ, ჩემს საცოდავ გვერდებზე გეყარათ ჯავრი. მაგრამ ამჯერად კოვზი ჩაიარა ჩაუვარდათ და პირში ჩალაგამოვლებულნი დარჩნენ; თქვენი ნათელი ჭკუისა და გონების იმედი ნუ მომიშალის ღმერთმა! განა იმდენი არ გესმით, რომ არც ხაჭო მაქვს, არც რაღაც ყველი და სხვა მისთანანი, მაგრამ კიდევაც რომ მჭონდეს, რაღა თქვენს ჩაჩქანში მიუღწენდი ადგილს, ვითომ ჩემსავე მუცელში ვერ ჩაგუძახებდი!

— მაგას კი მართალია ამბობ, — თქვა ღონ კიხობმა. — იდალგო ყოველთვის ამას უყურებდა და ყველაფერი უყურდა, მაგრამ მასი განცვიფრება მაშინ უნდა გენახათ, როცა ღონ კიხობმა თავ-პირი მოიწმინდა, ჩაჩქანი გაასუფთავა, — კვლავ თავზე მოიარგო, უზანგებზეა წამოიშალა, ხმალი მოისხნა, შუბი მოიმარჯვა და ხამამალა შესძახა:

— ახლა რაც მოსახდენია, მოხდეს, მზადა ვარ, თვით სატანაც შევერკინო!

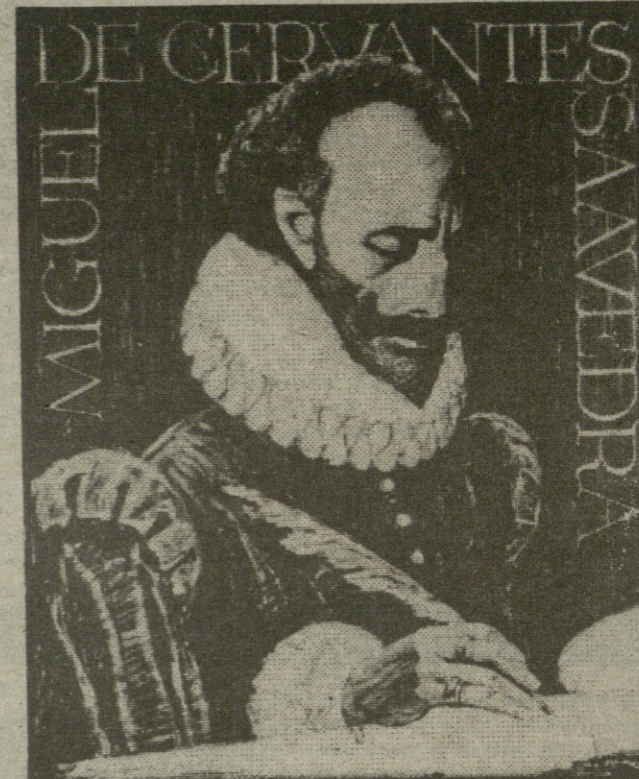
ამასობაში ალმებიანი ეტლიც მოახლოვდა. მეეტლე ჯორებს მოერეგებოდა. მის გარდა კოფოზე ერთი კაციც იჯდა და მათ მეტი არავინ იყო ეტლში. ღონ კიხობი წინ გადაუდგათ და იკითხა:

— საით გაგიწვიათ, ძმებო? მითხარით, ეს რა ეტლია, რა მიგაქვთ, ან ეგ ალმები რას ნიშნავს? რაზედაც მეეტლემ მიუგო:

— ეტლი ჩემია; ორი დიდებული ლომი მიმყავს, რომლებსაც ორანის გუბერნატორი საჩუქრად უგზავნის მის უდიდებულესობას; ეს ალმები კი იმას ნიშნავს, რომ ჩვენი ტვინით შეგეს ეკუთვნის.

— დიდი ლომებია? — ჰკითხა ღონ კიხობმა.

— უფრო დიდი აღარ იქნება, — მიუგო მეეტლის გვერდით მჯდომარე კაცმა, — ამხელა ლომები აფრიკიდან

ჯერ არ ჩამოუყვანიათ ესანეთში. მე თვითონ ლომების მომვლედი გახლავართ, ვინ მოსთვლის, რამდენი ლომი გადამიყვანია, მაგრამ ამისთანებს პირველად ვგებავ. ძუ და ხვადია. ხვადო წინა გალიაშია, ძუ კი — უკანაში. საშინლად დამშეულები არიან, რადგან დილას აქვთ არაფერი უკმაძიეთ. ასე რომ, გზა მოგვეცი, თქვენო მოწყალეებო, იქნებ ჩქარა ჩავალწიოთ რომელიმე სოფელში და ვაჭამოთ რამე.

ღონ კიხობმა ულვაშებში ჩაიღიმა და თქვა:

— მაშ, ამჯერად ლომები? ლომებად კი არა, ლომის ბოკერებადაც არ მიმანია. ღმერთმანი, სულ მალე ნახავნ ის ვაჭბატონები, ეგენი რომ მომისიეს, ვისთან აქვთ საქმე. არა, ის კაცი არა ვარ, ლომებმა რომ დამაფეთონ. ეტლიდან ჩამოდი, კეთილი კაცი, და თუ მართლა მაგათი მომვლედი ხარ, გალიის კარი გააღე და ლომები გამოუშვი, — იმ ჯადოქრების ჯიბრზე, ლომებით რომ დამპირეს დამინება; ახლავე გიჩვენებთ, ვინც არის. ღონ კიხობ ლამაზიყო.

— ერიპა! — გულში გაივლო იდალგომ, — ახლა კი ყველაფერი ცხადი შეიქნა; ეტყობა ხაჭომ თავის ქალა გაუღო და ტვინიც გამოუღა.

ამ დროს სანჩო-მიუახლოვდა და უთხრა:

— თუ ღმერთი გვამთ, თქვენო მოწყალეებო, იქნებ როგორმე მოახერხოთ, რომ ჩემი ბატონი ამ ლომებს არ გადაეციდოს, თორემ თუ თავისი გაიტანა, ეგ ოხრები ყველას დაგვფლეთენ.

— ნუთუ შენი ბატონი ისე დამთხვეულია, — ჰკითხა იდალგომ, რომ მართლა გეშინია, ამ საშინელ მხეცებს არ შეებრძოლოს?

— არა, დამთხვეულისა რა მოგახსენოთ, — მიუგო სანჩომ, — მაგრამ დამთხვეულებით გამბედავი კია.

— შენ დარდი ნუ გაქვს, — უთხრა იდალგომ, — ვეცდები, თავის გამბედაობას სადავე დაუჭიროს.

მერე ღონ კიხობთან მივიდა, რომელიც დარაჯს ჩასციებოდა, ლომები გამოუშვი და უთხრა:

— ბატონო კაბალიერო! მოგზაური რაინდები მხოლოდ იმნარი ფათერაკებს უნდა ეძებდნენ, რომლებიც გამარჯვების სულ მცირე იმდენ მაინც იძლევიან, ხოლო თუ მარცხი გარდუვალია, რა აზრი აქვს მაშინ მათ ძებნას? სიმაძიეს, რომელიც სიშლეგეს უახლოვდება, სიგიჟე უფრო ეთქმის, ვიდრე სიმტკიცე. ვეცე არ იყოს, ამ ლომებს თქვენთან საბრძოლველად კი არ გზავნიან, არამედ საჩუქრად უგზავნიან მის უდიდებულესობას, ასე რომ, კანდიერებაში ჩამოგართმევნ მათთვის გზის შეკვრას.

— ეს საკენი, თქვენო მოწყალეებო, ბატონო იდალგო, — უთხრა ღონ კიხობმა, — თქვენს მომზადებულ კაცებსა და მოხმუხარ ქრცვიანს დაუყარეთ, სხვის საქმეში კი ნუ ერევით. ეს ჩემი მზადყოფნაა და მხოლოდ მე ვიცი, ვისთვისაა განკუთვნილი ეს ლომები — ჩემთვის თუ სხვისთვის.

მერე ლომების მომვლელს მიუბრუნდა და უთხრა:

— ეი, შე თაღლითო და არამზადავ, თუ ახლავე არ გააღებ გალიის კარს, გამჩენისა ვფიცავ, ამ ჩემი შუბით მაგ ეტლს მიგალურსმავ.

როდესაც მეეტლემ დაინახა, რომ ეს თხემით ტერფამდე აღჭურვილი საფრთხივანი აღარ ხუმრობდა,

შეშინებულმა უთხრა:

— მოწყალემა მოიღეთ, ბატონო ჩემო, რა საშიშარად ნუ გააღებინებთ გალიის კარს, სანამ, ან ჩემსა და ჩემს არ გამოვხსნი და უსაფრთხო ადგილას არ გადავმაღავ თორემ ესენი რომ ლომებმა დამიგლიჯონ, რაღა მეშველება მე უბედურს? მთელი ჩემი ავლადდება ეს ეტლი და ჯორები.

— ოჰ, შე ურწმუნო! — შეჰყვირა ღონ კიხობმა, — ჩამოხტი, ჯორები გამოხსენი და რაც გინდა, ისა ჰქენი. მალე შენი საკუთარი თვალითა ნახავ, რომ სულ ამაოდ გაისარჯე და თამამად შეგეძლო, ამდენი სიფთხილე არ გამოგეჩინა.

მეეტლე ჩამოხტა და სასწრაფოდ გამოხსნა ჯორები ლომების მომვლელობა კი ხამამალა შესძახა:

— მოწმედ მოგიხმობთ ყველას, ვინც აქ ბრძანდებით რომ ჩემდა უნებურად ვაღებ გალიებს, ამ ბატონს კი ვუცხადებ, რომ მხოლოდ მას ეკისრება პასუხისმგებლობა მთელი იმ უბედურებისათვის, რასაც ეს ლომები დაატრიალებენ; მანვე უნდა გადამიხადოს ჩემი ჯამაგირიცა და კუთვნილ ჯილდოც. გთხოვთ, ბატონებო, ვიდრე გალიებს გაგაღებდეთ, თავს უშველოთ და დაიმალოთ, მე კი, დარწმუნებული ვარ, ლომები ვერას მაგნებენ.

იდალგომ ერთხელაც სცადა, ღონ კიხობისთვის თავის შლეგურ განზრახვაზე ხელი აეღებინებინა; არწმუნებდა ამ სისულელის ჩადენა ღმერთის გამოცდას ნიშნავსო მაგრამ ღონ კიხობმა მიუგო, მე თვითონ ვიცი, რას ჩავდივარ. იდალგომ უჩინა, კარგად დაფიქრებულიყო რადგანაც, მისი აზრით, რაინდი სასტიკად ცდებოდა.

— ახლა კი, ბატონო ჩემო, — უთხრა ღონ კიხობმა, — თუ არა გნებავთ, ამ, თქვენის აზრით, სისხლიანი ტრაგედიის მოწმე შეიქნეთ, მაგ თქვენს ფაშატს დეზი ჰკარით და თავს უშველოთ.

ეს რომ გაიგონა, თვალცრემლიანმა სანჩომ ბატონსა

დონ კიხობი

სთხოვა, ხელი აეღო ამ განზრახვაზე, რომელთან შედარებითაც ქარის წისქვილებთან შემა, სათელი ჩარხების თავზარდამცემი რახარუხი და ყველა სხვა ფათერაკი, რასაც კი გზად შევყრიდნენ, მხოლოდ ბავშვურ თამაშად და უწყინარ გართობად თუ ჩათვლებოდა.

— გონს მოდი, ბატონო ჩემო, — ამბობდა სანჩო, — აქ არც ჯადოქრობაა და არც გრძნეულება; გალიიდან გამოვალ და ნამდვილად უნამდვილოესი ლომის თათს მოგკარი თვალი და მერწყმუნეთ, ამ თათის პატრონი, სულ მცირე, მთისოდენა მაინც იქნება.

— შიშმა ისე აგინია თავგზა, რომ ვგონებ, ნახევარი სამყაროს ოდენაც მოგეჩვენოს; — უთხრა ღონ კიხობმა, — გამეცა, სანჩო, და მარტო დამტოვე. თუ ამ ადგილას მიწერია სიკვდილი, ჩვენი პირობა ხომ აბსურდია? — დუღისინიას უნდა ეახლო, ამის მეტეს კი აღარას გეტყვი.

ამას ზოგად სხვა დაუშატა, რამაც იქ მყოფთ ყოველგვარი იმედი გადაუწყვიტა და თვითული მათგანი საბოლოოდ დაარწმუნა, რომ თავის შლეგურ გადაწყვეტილებას ვერავინ გადაათქმევინებდა. მწკნინე მოსასხამიანმა მხედარმა ერთი პირობა დააპირა წინ აღდგომოდ, მაგრამ რაკილა დაინახა, რომ ღონ კიხობი გაცილებით უკეთ იყო შეიარაღებული, უგუნურებად მიიჩნია შეშლილთან შემა, ხოლო იმაში, რომ რაინდი შეშლილი იყო, ეჭვიც აღარ ეპარებოდა. ამიტომ, რაკი ღონ კიხობი ერთხელ კიდევ დაემუქრა ლომების მომვლელს, იდალგომ სასწრაფოდ დეზი ჰკრა ფაშატს, სანჩომ თავისი ლურჯა დაათხა, მეეტლემ კი — ჯორები და, ვიდრე დარაჯი გალიის კარს გააღებდა, ყველანი ერთი ფაცხაფუცხით გაეცალნენ იქაურობას. სანჩო წინასწარვე დასტურდა თავის ბატონს, რადგანაც ღრმად იყო დარწმუნებული, რომ ლომების კლანქებს ვერ გადურჩებოდა. თავისი გაჩენის დღიდან და იმ საათს სწყველიდა, როცა ხელახლა დაეთანხმა ღონ კიხობს, საჭურველმტერთველად დასდგომოდა, თუმცა ამ წყევლა-კრულვისა და ცრემლების ღვრაში არც იმას იფიქრებდა, რომ ღონიერად შეეჭულა თავისი ვირო, რათა ეტლს რაც შეიძლება ჩქარა გასცლიდა. როდესაც ლომების მომვლელებმა გაქცეულები შორს დაიგულა, ვიდრე დაუწყო ღონ კიხობს და ერთხელ კიდევ სცადა, მის შლეგურ განზრახვაზე ხელი აეღებინებინა, მაგრამ რაინდმა მიუგო, შენგან ეს სიტყვები უკვე მსმენია და აიტომ ტყუილად ნუ გვარგავთ დროს ჩქარა გალიის კარი გაშიღე.

ვიდრე დარაჯი პირველი გალიის კარს უჭირავებდა ღონ კიხობი საომარ გეგმას აწყობდა და იმაზე ფიქრობდა, თუ როგორ აჯობებდა ბრძოლის წარმართვა — ცხენდაცხენ თუ ქვეითად. ბოლოს გალაყვებულ ქვეითად შემაღდა ნადირო, რადგანაც ეშინოდა, ვაბთუ როსინანტი ლომმა დააფრთხოსო. ამიტომაც ცხენიდან ჩამოხტა, შუბი გვერდზე მიაგდო, ფარი იფარა, ხმალი იშვილა და, გულუშიშრად და წარბშეუხრელად, მტკიცე ნაბიჯით მიაშურა ეტლს; თან მთელის არსებით ღმერთს მიანდო და ქალბატონს თვისას — დუღისინიას შეეველა თავი. უნდა მოგახსენოთ, რომ ამ ადგილას ჩვენი ისტორიის ავტორი ხამამალა წამოიშალა: აბო მძლეობა-მძლეო და მამაცთა შორის უმამაცესო ღონ კიხობ ლამაზიყო! პოი, სარკეო, რომელშიც უნდა

ქიბორდინი დევნილი ამა ქვეყნისანი! ჰოი, ახლო
 ღმერთი მანუელ ლომიერი, ესანელ რაინდთა ჯავარი და
 არაგანდო! საღ ვაჟო სიტყვა, ესოდენ დიადი და
 აგზარდამცემი საგმირო ღვაწლის გადმოსაცემად? რა
 აბუთებით დავარწმუნო შეთამაშებლობა ჩემს სიმართლე-
 ნი? ვინა თქვას ქება, შენ რომ არ შეგშვენიოდეს, და
 შეგფარადეს, ყოველგვარ ჰიპერბოლაზე უპიპერბოლესიც
 რომ იყოს? ქვეითად, მარტომდარტო, მხენდ, გულუმი-
 ში, შიშველი, არცთუ პირბასრი და რკინის მკვეთელი
 შიშით, ჟანგით შეჭმული და არა მზის შუქზე
 გაღიზიანებული მხოლოდ ფოლადის ფარით, წარ-
 შეუხრებლად მოვლი ორ ყველაზე საზარ ლომს, რომელთა
 აგავსიც ჯერ არ შობილა აფრიკის უღრან ტყეებსა თუ
 მდინარეებში. არა, შენმაცვე საქმეებმა გადიდონ, სახელო-
 ანო ლამაზილო, მე კი სიტყვები აღარ მყოფნის შენდა
 ბეჭად.

აქ მთავრდება ავტორის ზემოთ მდებარე ლადადისი;
 შემდეგ კი შეწყვეტილ სიტყვას უბრუნდება და ასე
 ანაგრძობს: როდესაც ლომების მომვლელობა დაინახა, რომ
 ღმერთი კიბოტი უკვე საბრძოლველად გამზადებული იდგა,
 რომ არა გზა ჰქონდა, იმის შიშით, ვითუ ამ
 მომხდელი და თავზეხელაღებული რაინდის რისხვა
 ამატყეს თავსა, პირველი გალიის კარი გააღო,
 რომელშიაც, როგორც უკვე მოგახსენეთ, უზარმაზარი,
 საზარელი და თავზარდამცემი ლომი იყო გამომწყვდეული.
 ხადრთა მეფე, უწინარეს ყოვლისა, შებრუნდა, წინა
 იატები გაფარჩხა და წელში გაიზნო, მერე ხახა დაღო
 გიბირად დაამთქნარა, თითქმის ორ ციდაზე გადმოადგო
 და დრუნჩი მოილოკა; ბოლოს, გალიიდან გამოყო
 თავი და ნაკვერცხალივით მოვლადე თვალები იქაურობას
 მიჰაჯლო, რისი დანახვა თვით სიმამაცესაც კი თავზარს
 დასცემდა. მაგრამ ღმერთი კიბოტი წარბეზრულად მისწე-
 გებოდა იმის მოლოდინში, თუ როდის ჩამოხტებოდა

რის, რათა ხმლით მივარდნოდა და თვალის დახამამებაში
 დაეჭვებოდა ექცია.
 აი, სადამდის უწია მისმა გაუგონარმა და დღემდე
 არანახულმა დამთხვეულობამ. მაგრამ კეთილშობილმა
 ღმერთმა, უფრო სულგრიელმა და ლომობირმა, ვიდრე
 მხინვარემ და დაუნდობელმა, როგორც უკვე მოგახსენეთ,
 ბოლოდ აქეთ-იქით მიმოიხედა, არავითარი ყურადღება
 არ მიაქცია რაინდის ყოყონობასა და ყოყლოჩინობას,
 არანაღ შებრუნდა, ღმერთი კიბოტი გავა შეაქცია და კვლავ
 ალოში გაწვა. მაშინ რაინდმა დარაჯს უბრძანა, ჯიბი
 დაეჭრა, რომ გაახელო და გალიიდან გამოვარდესო.

— მომკალით და მაგას ვერ ვიხამ, — მიუგო
 დარაჯმა, — ჯიბი რომ ვუცხუნო, ყველაზე უმლო მე
 ბატონს ნაყუწებდა. დასჯერდით იმას, რაც ჩაიდინეთ,
 ბატონო რაინო. მაშინ თუ ვინმეს ეთქმის, ღმერთმანი,
 რომ გეტყვით, ბედის ხელმეორედ გამოცდა კი
 ჩამოვთვალა. გალიის კარი ღიაა, გამოვა თუ არ გამოვა,
 ლომის ნებაა, მაგრამ რახან აქამდე არ გამოვდა, მთელი
 დღე აღარ გამოვა. თქვენმა მოწყალებამ თვალნათლივ
 დაამტკიცა თავისი დიდსულოვნება, ყველაზე მამაც
 გიბოროლს, ჩემის აზრით, მხოლოდ ის მოეთხოვება, რომ
 ორთაბრძოლაში გამოიწვიოს და ბრძოლის ველზე
 დაელოდოს მეტოქეს, მაგრამ თუ ეს უკანასკნელი არ
 გამოცხადდა, სირცხვილი მისი, გამარჯვებულის გვირგვინი
 კი მტრის მომლოდინეს დარჩება.

— მაგას კი მართლს ამბობ; — უთხრა ღმერთი

კიბოტმა, — მაშ, დაკეტე, მეგობარო, გალიის კარი და
 სიტყვასიტყვით დამიწოშე ყველაფერი, რაც აქ შენს
 თვალწინ მოხდა: — როგორ გააღე გალიის კარი, როგორ
 ვუცდიდი ლომს და ის კი არ გამოვიდა, როგორ
 დავუწყე ხელახლა ლოდინი, მაგრამ მან არც ამჯერად
 ინება გამოსვლა და კვლავ გალიაში გაიშოტა. მე ჩემი
 ვალი მოვიხადე; მაშ, შორს გრძნეულება, შორს
 ჯაღატობა, უფალი ღმერთი იყოს გონების, ქეშმარი-
 ტებისა და ქეშმარიტი რაინდობის შემწე. შენ კი, კვლავ
 გიმეორებ, კარი ჩაკეტე, ხოლო მე ამასობაში ნიშნის
 მივცემ ლტოლვილთა და ოტებულთ, უკან დაბრუნდნენ
 და შენი პირით მოისმინონ ჩემი უმაგალითო გმირობის
 ამბავი.

დარაჯი ასეც მოიქცა, ღმერთი კიბოტმა კი შუბს მიბა-
 თეთრი ხელსახოცი, რომლითაც წყდნა სახეზე წურწურით
 ჩამოინდინა ხაზის ხსენს იწმენდა და ძახილი დაუწყო
 გაქცეულებს, რომლებიც იდაღოს წინამძღოლობით ჯერ
 კიდევ ქარივით მიქროდნენ და თან წამდაუწყებლად უკან
 იხედებოდნენ; როგორც კი დაინახა, რომ მისი ბატონი
 თეთრ ხალსახოცს იქნევდა, სანჩო ნიშნად შესძახა:

— მომკალით, თუ ჩემს ბატონს ის წყველი ლომები
 არ დაემარცხებინოს; ხომ ხედავთ, უკანვე გვიხმობს.

ყველანი შეჩერდნენ და თავიანთი თვლით დარწმუ-
 ნდნენ, რომ სწორედ ღმერთი კიბოტი აძლევდათ ნიშნს,
 რამაც, ცოტა არ იყოს, გაამხივდა დაფეთებულნი;
 შემობრუნდნენ და ზანტი ნაბიჯით უკანვე გამოემართნენ;
 მაღე ღმერთი კიბოტის ძახილიც შემოესმათ და ბოლოს,
 როგორც იქნა ეტლსაც მიუახლოვდნენ, მაშინ ღმერთი
 კიბოტმა მეეტლეს უთხრა:

— ეგ შენი ჯორები შეაბი და გზა განაგრძე,
 მძობილო; შენ კი, სანჩო, ამას და დარაჯს ორი ოქრო
 მიეცი იმ დროის სასყიდლად, ჩემი გამოსობით რომ
 დაკარგეს.

— დიდი სიამოვნებით, — მიუგო სანჩომ, — მაგრამ
 რა მოუვიდათ ლომებს? ცოცხლები არიან თუ მკვდრები?
 მაშინ დარაჯმა დაწვრილებით და ამასთან, როგორც
 შეეძლო, მეტრისმეტე გაზვიადებით უამბო ყველას ღმერთი
 კიბოტის უმაგალითო სიმამაცის ამბავი:

— რაინდი რომ დაინახა: — ყვებოდა იგი, —
 ლომი შეშინდა და გალიიდან გამოსვლა აღარ ინება
 თუ ვეღარ გაბედა, თუმცადა კარი კი ხანს იყო ღია.
 და მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ბატონ რაინდს შეეადრე,
 ლომის გახელება და გალიიდან ძალით გამოვდება, რასაც
 თვით მისი მოწყალება ითხოვდა, ღმერთი გამოცდა
 იქნება-მეთქი, — ძლიერსივით დაწყაბულდა და
 როგორც იქნა დამართო ნება, გალიის კარი დამეკეტა.

— ახლა რას იტყვი, სანჩო? — თქვა ღმერთი კიბოტმა,
 — სად მოიძებნება იმნაირი ჯაღატობა, რომ ქეშმარიტი
 სიმამაცის აღუდგეს წინ? ჯაღატობებს შეუძლიათ ხელიდან
 გამომტაცონ გამარჯვების ნაყოფი, მაგრამ სულის
 სიმტკიცეს და სიმამაცეს კი ვერ წამართმევენ.

სანჩომ ფული მისცა დარაჯსა და მეეტლეს, რომელმაც
 ჯორები შეაბა ეტლში, ხოლო დარაჯი მადლობის ნიშნად
 ხელზე ემთხვია ღმერთი კიბოტს და აღუთქვა, რომ
 დედაქალაქში ჩასვლისთანავე, თვით მეფეს მოახსენებდა
 ამ უმაგალითო გმირობის ამბავს.

— თუ ვინიცოცხა მისმა უდიდებულესობამ იკითხოს,
 ვინ ჩაიდინა ეს გმირობა, — უთხრა ღმერთი კიბოტმა,
 — გადაეცით, „ლომთა რაინდმა“-თქო, რადგანაც მე
 მსურს, ჩემი უწინდელი წოდებასა უზარე სახის რაინდი“
 „ლომთა რაინდის“ სახელით იქნეს შეცვლილი, გამოცე-
 ლილი, ან მასზე გაცვლილი თუ გადაცვლილი, თანახმად
 მოგზაურ რაინდთა ძველმსგავსი ჩვეულებისა, რომლებიც
 არცთუ იშვიათად იცვლიდნენ სახელს, როცა მოგზა-
 ნებობდნენ, ანდა საჭიროდ მიიჩნევდნენ.

ეტლი თავის გზას გაუდგა, ღმერთი კიბოტმა, სანჩომ
 და მეეტლე მოსასხამიანმა მხედარმა კი თავიანთი გზა
 განაგრძეს.

მთელი ამ ხნის განმავლობაში ღმერთი კიბოტი დე
 მირანდას ხმა არ ამოუღია; მხოლოდ ყურადღებით
 ადევნებდა თვალყურს ღმერთი კიბოტის სიტყვებს და ქცევას.
 ასე ეგონა, რომ ეს იყო შეშლილის ქუთათამყოფლობა
 თუ ქუთათამყოფლის შემოღობა. მას ჯერ კიდევ არ
 ჩაუვარდნიდა ხელთ ღმერთი კიბოტის ისტორიის პირველი
 ნაწილი, თორემ ის რომ წაკითხული ჰქონოდა, აღარც
 რაინდის სიტყვები გააკვირვებდა და აღარც მისი ქცევა,
 რადგანაც მისთვის ცნობილი იქნებოდა, რა სახის
 დამთხვეულობაც სჭირდა ღმერთი კიბოტს; მაგრამ რაკი ეს
 არ იცოდა, ამიტომ ხან-ჰკუდიან შეშლილად ეჩვენებოდა,
 ხან კი ქუთათამყოფლად, ვინაიდან ჩვენი რაინდი
 ჰქვიანურად, დალაგებით და დამაჯერებლად მსჯელობდა,
 მაგრამ ქცევით კი უჭკოდ, უბუნურად და შლეგურად
 იქცეოდა. „იმაზე მეტი სიმლეგე რა უნდა იყოს, —
 ფიქრობდა იდაღო გულში, — კაცმა თავზე ხაჭოთი
 საცხე ჩაჩქანი ჩამოიფხატოს და წარმოიდგინოს —
 ჯაღატობა ტვინი გამოიღვესო? ან იმაზე მეტი უტვინობა
 და დამთხვეულობა რაღა იქნება, რომ განუსჯელად
 დაპაირო ლომებთან შებმა? ამ ფიქრებიდან ისევ ღმერთი
 კიბოტმა გამოიყვანა.

როგორც ჩანს, ბატონო დიეგო დე მირანდა,
 თქვენი მოწყალება შლეგად და შეშლილად მთვლის.
 თუმცა ამაში არაფერია გასაკვირი: ჩემი საქციელის
 შემყურს დახვაც შეგიძლიათ ასე იფიქროთ. და მაინც,
 მე მინდა თქვენი მოწყალება დავარწმუნო, რომ არც
 ისეთი შლეგი და დამთხვეული ვარ, როგორიც შეიძლება
 თქვენს თვალში ვიხედო. რა სჯობია იმის ყურებას, როცა
 ვრეულ არეანზე, თვით მეფის თანდასწრებით, მამაცი
 რაინდი სასიკვდილო დარტყმას აყენებს გავეშვულ ხარს?
 რა სჯობია იმის ყურებას, როცა თვალისმომკრეულად
 მლაპლაპე აბჯარში მჯდარი რაინდი მომხიბლავ ბანო-
 ვანთა თვალწინ მხე ნაბიჯით მიემართება მხიარული
 ასპარეზობის ადგილისაკენ? რა სჯობია იმ რაინდების

ცქვრას, საომარ ხელოვნებაში წვრთნილ, ცხენების
 ხედნითა თუ ქორმეებართა გეგმით, რაიმე მოსობენ,
 ახალსებენ და თუ შეიძლება აქედან მოსობენ,
 კიდევ თავიანთი მბრძანებლის სასახლის კარს? მაგრამ
 ვერაფერს შეედრება მოგზაურ რაინდს, რომელიც ყველგან
 — უდაბნოში, უსიერ ტყეში, გზაჯვარედინებზე, მთის
 კალთებზე, კლდესა თუ ღრეში გამუდმებით დაიქმნის
 საშინელ ფათერაკებს, მხოლოდ იმ მიზნით, რომ
 გამარჯვებული გამოვიდეს ყოველგვარი განსაცდელიდან
 და, ამრიგად, ეზიაროს უზრუნველ დიდებას და უკვდავებას.
 დიას, მოგზაური რაინდი, უკაცურსა და უდაბურ ადგილას
 მწედ და მფობად რომ ევლინება ქვრივ-ობოლთ, უფრო
 მაღლა დგას, ვიდრე სასახლის კარის რაინდი, ქალაქელ
 ქალიშვილს რომ ეკურკურება. ყველა რაინდს თავისი
 საკუთარი მოვალეობა აკისრია, დაე, სასახლის კარის
 რაინდი ბანოვანთ ემსახუროს; თავისი მორთულობით
 ბრწყინვალეა შეპატრონო სამეფო სასახლის კარს;
 მდიდრული სუფრა გაუშალოს და წყალობა არ მოაკლოს
 ღარიბ რაინდებს; მონაწილეობა მიიღოს ასპარეზობებში
 და ხელი შეუწყოს შეჭირთა გამართვას; გამოავლინოს
 გულუხვობა, კეთილშობილება თუ დიდსულოვნება და,
 რაც მთავარია, კეთილი ქრისტიანი იყოს, ჭითაც
 პირნათლად მოიხდის თავის ვალს. მაშინ როდესაც
 მოგზაურ რაინდს მიუკვლეველი არ უნდა დარჩეს
 ქვეყნიერების არცერთი, თვით ყველაზე მიყრუებული
 კუთხე-კუნძულიც; თავდაუზოგავად უნდა დამრწოდეს
 აღმდგომი, ღმერთისა თუ ორწიხეში; ყოველი ფეხის
 ნაბიჯზე აწყდებოდეს საშინელ ფათერაკებს და თვით
 ყველაზე გამოუვლი მღვდმარეობიდანაც ახერხებდეს
 თავის დაღწევას; უდაბურ ველებსა თუ უკაცურ
 ტრამალებზე, ზაფხულის ხვტში, უდრტვინველად იტანდეს
 თავიანთ სიცხეს, ზამთრობით კი — ქარბუქსა და გაუძღის
 ყინვას; არ უფრთხოდეს მძვინვარე ლომებს, არ
 უკრთოდეს ურჩხულებს და წარბეზრულად ხედებოდეს
 ენდრიაგოსებს, რადგანაც მისი უშუალო და უმთავრესი
 მოვალეობა ისაა, რომ თავს ესხმოდეს პირველთ,
 სძლეოდეს მეორეთ და მუსრს ავლებდეს უკვლევი
 ყველას. და რაკი მეც წილადა მხედა მოგზაურ რაინდთა
 დასის წევრობა, შეუძლებლად მიმაჩნია არ ჩავიდინო ის,
 რისი ჩადენაც ჩემს უშუალო მოვალეობად მესახება.
 ამიტომ იყო, რომ ლომებზე წყლანდელი თავდასხმაც
 ჩემს უშუალო მოვალეობად მივიჩნიე, თუმცადა კარგად
 მესმოდა, რა გაუგონარ დამთხვეულობაშიც ჩამოვართ-
 მედნენ ამას, რადგანაც მშვენიერად ვიცო, რა არის
 სიმამაცე: ესაა ერთგვარი სიტყვედ ორ უკიდურესობას
 — სიმდალესა და სიმლეგეს შორის, მაგრამ უფრო
 ნაკლები ბოროტება იქნება, თუკი მამაცი სიმლეგემდე
 ამაღლებდა და აღწევდა, ვიდრე ის, რომ იგივე მამაცი
 სიმდალემდე დამდაბლდეს და დაეშვას. და რამდენადაც
 მფლანგველისთვის უფრო ადვილია გულუხვად ქცევა,
 ვიდრე ბუნწისთვის, ზუსტად ასევე, შლეგაც უფრო
 ადვილად შეუძლია ქეშმარიტ მამაცად ქცევა, ვიდრე
 მხალს — ქეშმარიტ სიმამაცემდე ამაღლება. მერწმუნეთ,
 ბატონო ღმერთი დიეგო: როცა ფათერაკებს ეხება საქმე-
 უმჯობესია გადაეჭარბო, ვიდრე ხელი დააკლო, რადგანაც
 გაცილებით უკეთ ყლირს: ესაა და ეს რაინდი შლეგია
 და დამთხვეულოა, ვიდრე: ესაა და ეს რაინდი მხალსია
 და ჯაბანოა.

— უნდა მოგახსენოთ, ბატონო ღმერთი კიბოტო, —
 თქვა ღმერთი დიეგომ, — რომ თქვენი მოწყალების ყოველი
 სიტყვა და საქმე გონიერების ზუსტ სასწორზეა
 აწონილი. მე მგონია, მოგზაური რაინდობის ყველა
 წეს-ჩვეულება და კანონიც რომ დაკარგულიყო, შეიძლე-
 ბოდა თქვენი მოწყალების გულში, როგორც მათს არქივსა
 თუ საცავსა, აღმოგვეჩინა ისინი. ახლა კი ნაბიჯს
 ავუჩქაროთ, რადგანაც უკვე გვიანია, და პირდაპირ ჩემი
 სახლისაკენ გავსწიოთ, სადაც თქვენი მოწყალება
 შესძლებს დაისვენოს ესოდენ ჭანცამწყვეტი ჯიფის
 შემდეგ, რომელმაც, შესაძლოა იმდენად სხეული როდი
 მოქანცა, რამდენადაც სული, ხოლო სულის დარღვიობა
 ხშირ შემთხვევაში სხეულის დაღლილობასაც იწვევს.

— დიდ პატივად და წყალობად ვთვლი თქვენს
 მიწვევას, ბატონო ღმერთი დიეგო, — მიუგო ღმერთი კიბოტმა.
 მერე დეზი ჰკრეს თავიანთი ცხენებს და ნაშუადღევს
 ორი საათი იქნებოდა, როცა ღმერთი დიეგოს სოფელსა
 და სახლს მიადგნენ. აქვე უნდა შეგნიშნოთ, რომ ღმერთი
 კიბოტმა თავის მასპინძელს „მწვანე მოსახამიანი რაინდი“
 შეარქვა.

ესპანურიდან თარგმნა

ბანანა ბრეზეპაქი

ილუსტრაციები ს. ბოლშაკოვის

ლაშის პელოდია. 1987 წ.

იმ დღეს, გასვენებამდე, ნახევარი საათით ადრე, დიდი წვიმა მოვიდა და მალევე გადმოვიდა. არ ვიცო, შეიძლება, თბილისის სხვა უბნებში ამ დროს არც წვიმდა, ომარ ღურმიშიძეს კი ნუთისოფელში გასავლელი უკანასკნელი გზა, ვინრო თუ განიერი ქუჩები, იმ უცებ მოვარდნილმა წვიმამ ზედმინვენიო სუფთა, ჩარეცხილ-ჩალამაზებული დაასველრა. ამ ბოლო გზასაც მეგობრებით გარშემორტყმული გაუყვა.

18 ივნისს, დაბადების დღეს, მიება-რა მინას.

იმ დღიდან მოკიდებული, დაიწყო მისი ახალი სიცოცხლე, რომელსაც ჭეშმარიტი შემოქმედებითი წვით, დიდი გარჯით თვითონვე დაუღო სათავე.

რაც დაგვიტოვა, არ დაითვლება. მის უამრავ სურათს შორის დარჩენილ სივრცეს, სადაც მისმა ერთმა ცხოვრებამ

ჩაიარა, ომარ ღურმიშიძის კაიკაცობის კვალი ამჩნევია. მის მიერ დანახული და სულჩადგმული ერთადერთი, მისეული სინამდვილე ბევრი ცივი კედლიდან შემოგვცქერის, ფიქრისკენ მიგვიძღვის, ფერგატლილ დღეებს გვიმრავალფეროვნებს, გვიხსნის, გვაგებინებს, რა მაღლი პქონია ჭეშმარიტ ნიჭს. ერთგან (ვინრო ბინაში დარჩენილ ავტობორტრეტზე) მხატვარს საფეთქელთან მიტანილ მარჯვენაზე სამოთხის ჩიტი უზის, ნინ, მაგიდაზე, დაცლილი თასი უდგას. შე-

მოგვცქერის, რაღაცას გვეკითხება, ელოდება პასუხს, რომელიც ისედაც მოეხსენება... საერთოდაც გველოდება.

იმ დაცლილი თასიდან სამოთხის ჩიტამდე დარჩენილ მანძილს ომარ ღურმიშიძე რომ რქმევია, ამას ზოგი ადრე, ზოგიც მოგვიანებით მივხვდით.

ომარ ღურმიშიძეს იშვიათი მოღვაწე თვლი პქონდა. აურაცხელ ცხოვრებისეულ ჭუჭყს თვალს მოარიდებდა და რაღაც ერთს, მთავარს, სუფთას გამოარჩევდა დროდადრო. ყოველგვარი პომპეზურობის, ფასადურის შოქულეს უბრალოზე უბრალო რამ მოხიბლავდა, ჩაკარგული და ამოსაცნობი სილამაზე გაიტაცებდა. ყველას, ვისაც მისი ფერწერული თუ გრაფიკული ნამუშევრები უხილავს და ფერადონების, სინატიფის არაჩვეულებრივი ზეიმის მონაწილე გამხდარა, რად ეცოდინება, საიდან იღებს ხოლმე სათავეს მისეული ესა თუ ის მხატვრული აღმოჩენა, მონაპოვარი.

ომარ ღურმიშიძემ ნდობის უცნაური გამოცხადება იცოდა. ადამიანს დიდად ენდობოდა. შეეძლო, მშვენიერებას სრულიად მოულოდნელი მხრიდან გამოეხმო.

გახსენება

ომარ ღურმიშიძე

— დღეს, პურის გამო ატეხილ გაუთხვებელ აურზაურში შეიძლება არც დაიჯერონ, ერთხელ, რამდენიმე წლის წინ, მხატვარმა ქებაში პური რომ შეინახა და ერთი კვირა უცადა, სანამ მაგრად დაობდებოდა. რომელიღაც განსაკუთრებულ, განუმოვრებელ ფერს უდარაჯებდა. ამიტომ იყო, როცა პური ნაგავში გადაუდგეს, ბავშვივით ეწყინა. — ათასნაირი ძველმანით გამოვსებულ ბნელ სარდაფში ნაპოვნმა რაღაც დაუდგენელი ფერის ფიცა-

რმა მისგან თითქოს ჩარჩოდ შეკერა ითხოვა. მხატვარმა პურს იმეორეს. ახლა იმ ჩარჩოში, რომელიც შეხაფერისი სურათი; და დაიხატა კიდევ არაამქვეყნიური სილამაზის აბსტრაქცია.

ყოვლისმომცველი, სამარადუდამოდ გამეფებული სიბნელე, წყვილადი ომარ ღურმიშიძისთვის არ არსებობდა (ეს მისი პრინციპული პოზიცია იყო). „ბინდისფერი სოფლის“ სატყეა ამიტომაც უყვარდა — ღამის სიმუქიდან იმზირებთან აღდგომის ნითელი კვერცხები, ჩამქრალი სანთელი, მომცრო ყვავილოვანი ტოტი, ნაირ-ნაირი დეტალები. წამიც და თითქოს უნდა გაქრნენ, დაინთქან უკუნეთში. მხატვარი კი ამ წამს სულ იქით და იქით, უსასრულოდ შორს გადასწევს და ჩუმი სიხარულით გვაესებს.

თვალის ერთი შეველებით, თითქოს ჩვეულებრივ, არაფრით გამორჩეულ მიხვეულ-მოხვეულ ვინრო თბილისურ ქუჩებს ბოლო ხანებში მასავით ხშირად არავინ სწევია. — ადამიანებმა უკვე ჩაიარეს, სახლებში შეიკეტნენ, ირგვლივ აღარავინა ჩანს. შებინდებულა. სახლებიდან თბილი შუქი გადმოღვრილა. — ამ წამის მოლოდინში გაატარა ომარ ღურმიშიძემ თავისი სევდიანი ცხოვრების ერთი ღამაზი წაწილი. ამ დროს რაც იფიქრა და დაინახა, მისი წასვლის შემდეგ გაასკაცებულ ტკივილად არის განცდილი.

ომარ ღურმიშიძემ ღირსეულად იცხოვრა. ასეთებს შინაგანად ძალზე უჭირთ ხოლმე და, დიდი ნიჭით გამორჩეულნი, მისაბაძი მაგალითების გარეშე მაინც ვერ ძლებენ.

ომარ ღურმიშიძეს განსაკუთრებით ნიკო ფიროსმანსა და აეთო ვარაზზე უყვარდა საუბარი.

ასე მგონია, ბოლომდე დახარჯული, პირნათელი წარდგა კიდევ მათ წინაშე.

მასტანბ როდონია

დღევანდელიოგა

თბილისში აღდგა

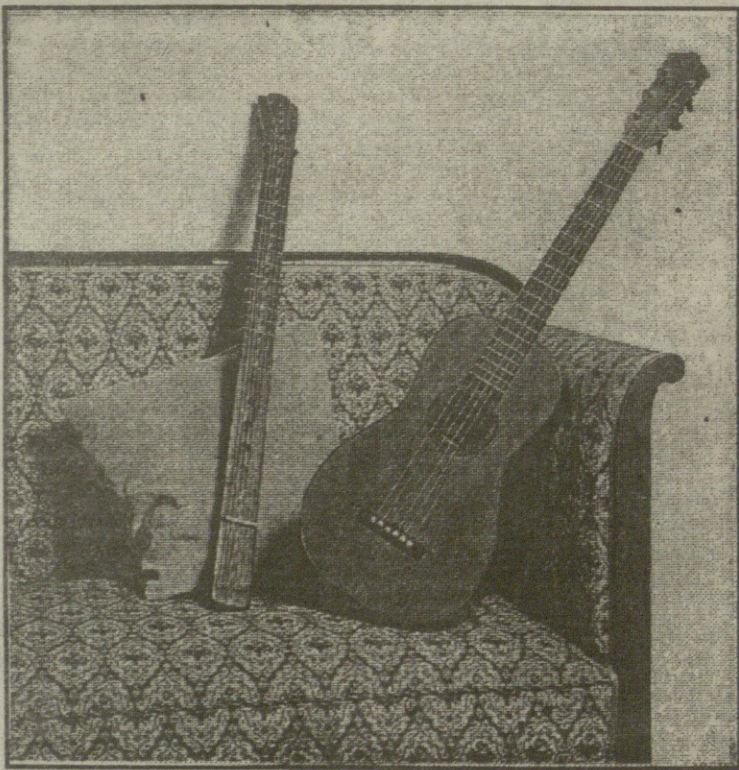
სალონური სსოვრების ზრადისია

დაახლოებით ორი წლის წინ „ხელთვნების ინსტიტუტის“ კლუბში შეიკრიბნენ არაპროფესიონალი ახალგაზრდა მწერლები, რომელთაც ერთმანეთის შემოქმედების გაცნობის სურვილი პქონდათ. ამ საღამოზე მათი პირველი შემუშავებული იყვნენ ვახუშტი კოტეტიშვილი, ლია სტურუა და სხვა ცნობილი მწერლები. ახალგაზრდებმა შემდეგ „კინოს სახლში“ გადაინაცვლეს. შეკრებების ორგანიზატორი და სულისჩამდგმელი იყო გიორგი გაბაშვილი, რომლის გერმანიაში წასვლის შემდეგ სალონისტებმა გარკვეულ მიზეზთა გამო, ერთად ვეღარ მოიყარეს თავი.

ამ ხნის განმავლობაში ბევრი მათგანის შემოქმედება კიდევ უფრო გამდიდრდა და გამრავალფეროვნდა, ასე რომ, სალონისტების ეს დროებითი ჩაფუნება სარგებლანიც კი აღმოჩნდა.

და, აი, 10 ივლისს „ხელთვნების ინსტიტუტის“ უკვე საკმაოდ კეთილმოწყობილ კლუბში (იგი თვითონ საღამოს მომწოდებმა გააღლამაზეს) მისმა ახალმა ორგანიზატორმა სოფო საყვარელიძემ გაწაახლა სალონური შეკრების ტრადიცია.

ამ შეკრების მიზანი იყო, პრესას, ტელევიზიას გაეშუქებინა ნიჭიერი ახალგაზრდების საქმიანობა და საზოგადოებისთვის წარედგინა ისინი (ჩვენი თაობა ხომ არ არის განებივრებული ყურადღებით). სალონისტებს არა აქვთ მუდმივი „ბინა“, სადაც ერთხელ და სამუდამოდ დამკვიდრდებიან. ამჟამად, მათ „ხელთვნების ინსტიტუტის“ დირექტორმა ქალბატონმა მაია ჩაჩავამ დაუთმო ეს კლუბი,

რისთვისაც სალონისტებს და, ალბათ, საღამოს ყველა მონაწილეს მადლობის მეტი არაფერი გვეუტმის. მაგრამ ექნება კი ინსტიტუტს სხვა დროს ამის საშუალება? ალბათ, ღირს დაფიქრება, რათა ახალგაზრდებს ერთუბაზში არ ჩაუქრეთ.

ჩვენი გაზეთი მიესალმება ამ წამოწყების ინიციატორებს, უსურვებს მათ წარმატებებს და ეცდება, პერიოდულად გააშუ-

ქოს სალონისტების საქმიანობა.

10 ივლისს, საღამოზე, გარდა „ვეტერანებისა“, ბევრმა ახალბედა შემოქმედმაც მოიყარა თავი. მათ შორის იყვნენ: დათო დობოროჯინიძე — „დობო“, გიგი ბრეგვაძე, მაკა ბურდული, ნანეიკო ბარამიძე და სხვ. მათ წაიკითხეს საკუთარი ლექსები. და იყო საქართველოში იმ დღეს ერთი კუნჭული, სადაც მხოლოდ პოეზიაზე ფიქრობდნენ.

გაზეთის მკითხველთათვის, ალბათ, ინტერესმოკლებული არ იქნება ერთ-ერთ ავტორთან, გაბა ნახუცრიშვილთან შეხვედრა.

მეორედ მოსვლა

ისხენებ ცხოვრებას და ვითომ იცხოვრე, ვითომდა ითხოვე, რაღაცა ნამდვილი და ძაან ადვილი. ისხენებ ცხოვრებას, რა ხანი გამოხდა და რაღაც არმოხდა, რაზედაც ფიქრობდი. და შენი აზრდილი, შენივე აღზრდილი, ვერაფრით იტანი, ვით შენი მიზანი.

ღამეა, ვერანდა... ისხედით, ერთმანეთს შორიდან იცნობდით, უბრალო ზრდილობით უმზერდით ერთმანეთს და პქონდა თვალები სულელი, ღამაზი, ნაკეთები ნახაზი კლასიკოს ფერმწერის, ამიტომ დუმილი ვერაფრით შეეძლო. ამიტომ ყვებოდი, თუ როგორ ელოდი სასწაულის დღითიდღე. მაგრამ არ მივიდეს და მერე ვერარა, ვერარა დაღანდე, თუ როგორ დაკარგე თმში მეგობარი, რომ ვერ შეიფერვარეს და მაინც გიყვარდა. და გრძნობით ბერავდა

ის საღვე რეზინას, გულწრფელად წუხდა, რომ ვერ გამოიძინა. შენ გტულდა ნაგელი და გტულდა ვერტივი და მაინც დუმილი ვერაფრით შეეძლო. ამიტომ ყვებოდი, თან არას ელოდი, გჯეროდა წამების პროზაულ დამეში.

შენ უკვე იცხოვრე, დრო არის მეორედ გაჩნდე. დაიბადო და არ გაიმეტო სიტყვაც კი ხალხისთვის. იცხოვრე თავისთვის. ქვეყნის აღსასრული, რაღაც გარდასული, რად განაღვლიანებს, ქვეყანა შევდარია და გლოვის არაია, შენ დაავუიანე. და შენი ქაღები, სულელი თვალები წავიდნენ? რა მოხდა, ესაა ნამდვილი და ძაან ადვილი. რომ ხანი გამოხდა, უაზრო მაჟორში სიტყვებმა გაუთნეს, გაუთნე, მავსტრო! ქვეყანა შევდარია. და ცივი მთავარა სიკვდილს რომ დაესწრო.

ბასტროლები

ცეკვავეს ნიმუ ანანიაშვილი

თბილისის ოპერისა და ბალეტის ეროვნულ თეატრში დამთავრდა „მსოფლიოს ნომერი პირველი ბალეტინა“ ნინო ანანიაშვილის ხანმოკლე გასტროლები. მისი ყოველი ჩამოსვლა დღესასწაულია ბალეტის მოყვარულთათვის. ნინო ანანიაშვილს გვერდს უმუშევრებდა მისი პარტნიორი, მსოფლიოს ვარსკვლავი ალექსი ფადეევი — დანიის სამეფო თეატრის სოლისტი. თბილისელი მაყურებელი არაერთხელ დატკბარა ამ წყვილის შესანიშნავი ღრუბრით. მათი ყოველი გამოჩენა სცენაზე ახალ-ახალ ემოციებს იწვევს ჩვენში.

13 ივლისს თბილისის ოპერისა და ბალეტის ეროვნულ თეატრში ნინო ანანიაშვილმა პრესკონფერენცია გამართა.

ნინო ანანიაშვილი მოსკოვის დიდი თეატრის წამყვანი სოლისტია. როგორც მან განაცხადა, მომავალი სეზონიდან გაცილებით გაუადვილდება მუშაობა დიდ თეატრში, ვინაიდან შემოღებული იქნება კონტრაქტული სისტემა, ეს კი საშუალებას მისცემს წინასწარ ააწურო ცხოვრებისეული თუ შემოქმედებითი გეგმები.

როგორც მასთან საუბრისას გავიგეთ, მიმდინარე წელი მისთვის ნაყოფიერი და ამასთან დასამახსოვრებელი აღმოჩნდა. გასულ წელს ნინო ნიუ-იორკში ჰქონდა გასტროლები, სადაც ერთი თვის განმავლობაში ცეკვავდა მეტროპოლიტენ-ოპერაში „ამერიკის საბალეტო თეატრთან“ ერთად. გარდა კლასიკური ბალეტებისა („სილფიდა“, „გედის ტაძარი“, მან პირველად შეასრულა მანონის პარტია მასნეს მუსიკაზე შექმნილ სამაქტიან ბალეტში „მანონი“, რომლის ქორეოგრაფია ეკუთვნის მაკ მილონს. როგორც თავად ნინო მიიჩნევს, ეს იყო მისი ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო ბოლო ნამუშევარი.

ამჟამად იგი ემზადება ისრაელში საგასტროლოდ, რისთვისაც აშუადებს „კორასონს“ დიდ დივერტისმენტს. მოგვიანებით დაგეგმილი აქვს ახალი პარტიების შესრულება ამერიკაში — ინგლისელი ქორეოგრაფის ეშტონის ბალეტში „სიზმარი“, ამერიკელი ქორეოგრაფის კუდელკას ერთაქტიან საბალეტო დადგმაში და „დონ-კიხოტში“ (რაც ამერიკაში ჯერ არ უცეკვია).

„რაც შეეხება გასტროლებს თბილისში, — თქვა ერთი შეკითხვის პასუხად ნინო ანანიაშვილმა, — სიმართლე გითხრათ, უიმედოდ მეჩვენებოდა: გეგონა, ყველაზეთვის გასაგები მიზეზების გამო, რომ საბალეტო დასი აღარც კი არსებობდა.

და, მაგრამ გაოგნებული დავარჩი, როდესაც აღმჩინე მოცეკვავე დამხვდა, რომლებიც გაიცდიდნენ უკეთესად მუშაობდნენ, ვიდრე შარშან. მიმაჩნია, რომ დღეს ყველა გმირია, ვინც ხელოვნებას ემსახურება. დიდი სურვილი მაქვს უახლოეს ხანში ჩემს მეგობრებთან ერთად ვეწვიო თბილისს, რათა მონაწილეობა მივიღო მუსიკალურ ფესტივალში — „თბილისური შემოდგომა“. ეს იქნება არა სტეჟაკლი, არამედ გალა-კონცერტი“.

დასასრულს, ნინო ანანიაშვილმა დახმარება აღუთქვა თბილისის ქორეოგრა-

ფიულ სასწავლებელს. მას გადაწყვეტილი აქვს საუკეთესო მოსწავლისათვის ყოველწლიურად დაწესოს მისი სახელობის პრემია. ასევე სურს ქორეოგრაფიულ სასწავლებელში საუკეთესო სპეციალისტები მოიწვიოს.

ასე რომ, ნინო ანანიაშვილს ჩანაფიქრი ბევრი აქვს, მთავარია ჩვენ ყველანაირად ვეცადოთ ხელი შევუწყოთ მათ განხორციელებას.

თამარ ბურჯანაძე

კონტაქტები

თქვენ გილიმით „სარასვაში“

უძველესი ინდური ხელოვნების სიყვარულმა შეაგვდრა ერთმანეთს საქართველო-ინდოეთის კულტურულ ურთიერთობათა ასოციაცია „პარატ-თან“ არსებული ინდური სიმღერისა და ცეკვის თვითმომქმედი ანსამბლის — „სარასვატი“ წევრები. მალე ანსამბლის არსებობის შესახებ მოსკოვში, ინდოეთის საელჩოშიც შეიტყვეს და ჯ.ნერუს სახელობის კულტურულ ცენტრშიც მიიწვიეს. სწორედ მოსკოვიდან დაბრუნების შემდეგ დაერქვა ამ ლამაზ კოლექტივს ლამაზივე სახელი „სარასვატი“ (ინდურ მითოლოგიაში ხელოვნების ქალღმერთი) და კულტურის სამინისტროში ოფიციალურად სცნეს კოლექტივს.

დრო სწრაფად გარბის. მცირე ხნის განმავლობაში ჯერ ერთი, შემდეგ კი — „სარასვატი“ კონცერტებით მთელი საქართველო შემოიარა.

ანსამბლში ნიჭიერი ახალგაზრდობა თავმოყრილია ინდური კლასიკური ცეკვის შემსრულებელი, საკა-

ვშირი ფესტივალების ლაურეატი თამარ კურდელაშვილი (იგი ანსამბლის ქორეოგრაფია), რუსთავეის მუსიკალური სასწავლებლის სტუდენტი ეკა ზუხტი-აშვილი, დიმა კონსტანტინიძე, თბილისის ხელოვნების სასწავლებლის სტუდენტი იზაბელა ჯანგელიძე, გელა აკობია, რუსანა კახარიანი და არჩილ ნიკოლაიშვილი (ანსამბლის სამხატვრო ხელმძღვანელი).

შარშან, მაისში საქართველოში სტუმრადმყოფი ინდოეთის ელჩი უკრაინაში სულამი ტუკარამ დევარესი შეხვდა ანსამბლის წევრებს, გაეცნო მათ ხელოვნებას, დახმარება და მხარდაჭერა აღუთქვა მათ. წელს, სექტემბერში კი „სარასვატი“ მიწვეულია პრეტაპში, კლასიკური ცეკვის ფესტივალზე, რომელსაც აწყობს უკრაინა-ინდოეთის მეგობრობის ცენტრი „მანტი“.

„საქართველო-ინდოეთის კულტურულ ურთიერთობათა ასოციაცია“ „პარატის“ პრეზიდენტი ნუზარ ხი-

ზანიშვილი ახალგაზრდა კაცია, რომლის შემთქმელებს ზირითადი მიზანი — ინდური კულტურის პოპულარიზაცია საქართველოში და ქართული კულტურის გატანა ინდოეთში, როგორც თვითონ ამბობს ინდოეთის რადიოგადაცემებისთვის მიცემი ინტერვიუში. მისი უშუალო დახმარებით ჩამოყალიბდა ეს ანსამბლი, რამდენიმე ახალგაზრდაც გაიგზავნა მოსკოვის საელჩოსთან არსებული პანდის ენისა და ცეკვის შემსწავლელ კურსებზე. აღბათ, სულ მალე გაიხსნება ინდური კულტურის ახალგაზრდული ცენტრი „ლაქში“, რაც ბატონ ნუზარ ხიზანიშვილის დამსახურებაა, რომელიც ამ გაფორმებულ დროში, წვეული ენთუზიაზმითა და შრომისმოყვარეობით განაგრძობს საყვარელ საქმეს.

წინ დიდი გზაა და „სარასვატი“ დიმილითა და სიყვარულით გასცქერის თავის მომავალს.

რუსუდან მიქელაძე

კულტურული

ცხოვრების

ქრონიკა

„ახალი გალერეა“ 5 ივლისიდან ხელოვნების მოყვარულთა იწვევს ანი ნანობაშვილის, ნათია კალანდაძის, ნინო დობოჯგინიძის და მალხაზ რატიანიძის ნამუშევართა გამოფენაზე, რომელიც მეცენატის — ფირმა „კაპიტალინვესტის“ ხელშეწყობით ეწყობა.

სურათების ეროვნულ გალერეაში 12 ივლისს გაიხსნა ლერი ჯანაშიას ფერწერული ნამუშევრების გამოფენა.

5-დან 14 ივლისამდე გამომცემლობა „მერანის“ საგამოფენო დარბაზში მოეწყო გამოფენა-გაყიდვა, რომელზეც წარმოდგენილი იყო სამხატვრო აკადემიის კერამიკის კათედრის პროფესორ-მასწავლებლების ნამუშევრები.

12 ივლისს კინოსახიობთა თეატრში გაიმართა საქართველოს რესპუბლიკის ხელოვნების აკადემიის სამსახიობო ფაკულტეტის სადიპლომო სპექტაკლის პრემიერა. წარმოდგენილი იყო ედუარდო დე ფილიპოს „მილიონერი ნეაპოლი“. ნ. ბაგრატიონ-გრუზინსკისა და ც. ნაკაშიძის სახელოსნოს სტუდენტებმა სცენურ ნათლობას ღირსეულად გაართვეს თავი.

13 ივლისს რუსთაველის სახელობის აკადემიური თეატრის მცირე დარბაზში გაიმართა მერაბ მამარდაშვილის სოცენის საღამო, რომლის ორგანიზატორებიც იყვნენ საქართველოს ილია ჭავჭავაძის სახელობის წიგნის მოყვარულთა საზოგადოება, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტი და ედუარდ შევარდნაძის ფონდი.

საღამოს დაესწრო სახელმწიფოს მეთაური, ბატონი ედუარდ შევარდნაძე.

თელავის ვაჟა-ფშაველას სახელობის სახელმწიფო თეატრში გაიმართა მსახიობ ვენერა ფეიქრიშვილის სცენაზე მოღვაწეობის 25 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო საღამო.

თეატრის მოღვაწეთა კავშირისა და კულტურის სამინისტროს ინიციატივით, ვენერა ფეიქრიშვილის საქართველოს სახალხო არტისტის საპატიო წოდება მიენიჭა.

გაზეთი „კავკასიონი“ „თელავის თეატრის მშენებელ დიასახლისს“ ულოცავს იუბილეს!

ორი კულტურის დიალოგი

თბილისის ილია ჭავჭავაძის სახელობის უცხო ენათა სახელმწიფო ინსტიტუტმა მოაწყო საფრანგეთის ეროვნული დღესასწაულისადმი მიძღვნილი კულტურული პროგრამა, ეგვიტით — საფრანგეთი და საქართველო — ორი კულტურის დიალოგი.

კულტურული პროგრამა ოთხ ეტაპს მოიცავდა. მასში მონაწილეობდნენ ფრანგული ენის ფაკულტეტის სტუდენტები.

28 ივნისიდან 1 ივლისამდე ლიტერატურული თარგმანის კონკურსი მიმდინარეობდა.

11 ივლისს პოეზიის საღამო მოეწყო. სტუდენტებმა ერთი ეპოქის ფრანგული და ქართული პოეზია მიმოიხილეს. განიხილეს აგრეთვე ორანე ზოსიმეს „ქებაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი“ და ჟან ჭუბელის „დაცვა და ილუსტრაცია ფრანგული ენისა“.

12 და 13 ივლისს ჩატარდა სამეცნიერო კონფერენცია. მისი თემა იყო ფრანგულ-ქართული კულტურული ურთიერთობანი. კონფერენციაში მონაწილეობდნენ: ილია ჭავჭავაძის სახელობის უცხო ენათა ინსტიტუტი, თბილისისა და ქუთაისის უნივერსიტეტები, ისტორიის ინსტიტუტის თანამშრომლები... წაკითხული შრომები 1994 წლის ბოლომდე საფრანგეთში გამოქვეყნდება.

15 ივლისს კულტურული პროგრამის დახურვა მოეწყო, რომელსაც დაესწრო საფრანგეთის ელჩი მეუღლითურთ, საფრანგეთის კულტურის ატაშე და საელჩოს სხვა წარმომადგენლები. სტუდენტებმა გაითამაშეს ნაწყვეტები მოლიერის „მუსიკიდან“.

საფრანგეთის ელჩმა, ბატონმა ბერნარ ფასიემ გამარჯვებულებს პრიზები გადასცა, დიდი მადლობა გადაუხადა კულტურული პროგრამის ორგანიზატორს მზალო დობტურიშვილს და აღნიშნა, რომ საღამოს მთელი სცენარით ფრანგულ პრესაში გამოქვეყნდებოდა.

კულტურული პროგრამის დასასრულს ახალგაზრდებმა ფრანგული სიმღერები შეასრულეს, ხოლო ელჩმა და მისმა მეუღლემ „სულიკო“ იმღერეს.

სოსო გარანაშვილი

ტიბეტი

ტიბეტში. დალაი-ლამას ინსტიტუტი XV ს. წარმოიშვა. სუ-ლის „გარდასახვის“ ლამაისტური დოგმების თანახმად, და-ლაი-ლამას სული მისი გარდაცვალების შემდეგ „გარდასახება“ იმ ბავშვის სხეულში, რომელიც იბადება დალაი-ლამას მიცვა-ლების დროს. ამიტომ დალაი-ლამას იმ ტიბეტელი ყმაწვილ-თაგან ირჩევენ, რომლებიც დაბადებულნი იყვნენ წინა დალაი-ლამას გარდაცვალებისთანავე. სრულწლოვანებას მიღწეული დალაი-ლამა ტიბეტის სასულიერო და საერო მმართველად ითვლება. უკანასკნელი, მე-14 დალაი-ლამა, ჩინეთის ხელისუ-ფალთა წინააღმდეგ მოწოდებით შეიარაღებული აჯანყების შემდეგ 1959 წელს ინდოეთში გაიხიზნა.

ტიბეტი მდებარეობს სამხრეთ-დასავლეთ ჩინეთში. მისი ფართობი 1221 ათასი კმ-ია. დედაქალაქია ლჰასა. ტიბეტე-ლი ხალხი წარმოიშვა დაახლოებით ძვ.წ. VI-V სს-ში. ტი-ბეტური ენა მიეკუთვნება ჩინურ-ტიბეტური ენების ტიბე-ტურ-ბირმულ შტოს. ამ ენაზე ლაპარაკობს 5 მილიონამდე კაცი. დამწერლობის პირველი ძეგლები განეკუთვნება VII-X სს. ანბანი შეიქმნა ინდური დამწერლობის დევანაგარის საფუძველზე.

დალაი-ლამა ლამაისტური ეკლესიის მეთაურის ტიტულია

ლიდარი

მიწიერი ბუდა

მისი უწინდესობა XIV დალაი-ლამა — თენზინ გატსო („სიბრძნის ოკეანეს“ ნიშნავს) დაიბადა 1935 წელს. იგი მიწიერი ბუდა ავალიკიტეშვარის („თანა-მგრძნობი“) მიწიერ განსახიერებად, ე.ი. დალაი-ლამად, და ექვსი ბილიონ ტიბეტელის სულიერი და პოლიტი-კური ლიდერია.

1951 წელს ჩინეთმა ტიბეტი დაიპყრო. 1959 წელს, ჩინელების წინააღმდეგ წარუმატებელი აშოხე-ბის შემდეგ, დალაი-ლამა და ასი ათასზე მეტი მისი მიმდევარი ტიბეტის დედაქალაქ ლჰასიდან ინდოეთში გაიქცნენ, და ქალაქ ღზარამსაღში ტიბეტის მთავრობა დააფუძნეს. მას შემდეგ, ჩინეთის საოკუპაციო ხელმძ-ღვანელობამ დაახლოებით 1 ბილიონ 200 ათასი ტიბე-ტელის რეპრესია მოახდინა. დაახლოებით ან დახურეს 6000-ზე მეტი ძველი ტიბეტური მონასტერი. დალაი-ლამა სათავეში ჩაუდგა ტიბეტელების და მათი კულტუ-რისადმი გეროციდის შეწყვეტის მსოფლიო მოძრაო-ბას. 1989 წელს XIV დალაი-ლამა თენზინ გატსო ნობელის პრემიის ლაურეატი გახდა.

ნიუ-იორკში მას როგორც ქვინთონის თანაბარს ისე შევსებენ. მანკეტენის წმინდა პეტრეს ტაძარში გამართულ პრესკონფერენციაზე შესასვლელი ბილე-თი 500 დოლარი ღირდა. სახელგანთი ოურისტები და ბიზნესმენები, ბავშვებით იწყდებდნენ ხელებს მის ტა-ნსაცემს, რომ შეხებოდნენ. შეხვედრას დასასწრე-ბად პრესამ ერთი თვით ადრე გაიარა აკრედიტაცია. მასზე ლოცულობს ბილიონები. მსოფლიოს დედაქალა-ქი მას ისე შეხვდა, როგორც თავის დროზე „ბილ-ზებს“.

იგია ორი ზესახელმწიფოს, შეერთებული შტა-ტებისა და ჩინეთის, კონფლიქტის წყარო.

მისი კოვში, ღმრის დეპუტატებს უნჩივს, ჩინელები არ შეუშვით ბინაში და არ წასვლიყვნენ ბუდისტების მეთაურთან შეხვედრაზე. მას აღფრთოვანებული თაყ-ვანისმცემლების ბრბო ერტყა გარს. იგი ძალადუტანე-ბლად ესაუბრებოდა ყველა მსურველს.

უპვეწრო ლიდარი

ჩინეთის ხელისუფლებამ დიდი ტანჯვა-წამება მი-აყენა ტიბეტელ ხალხს, და რა უცნაურიც არ უნდა იყოს, ამით კეთილი სამსახური გაუწია დასავლეთს: ბიზნესის სამყარო ტიბეტური ბუდიზმის ფილოსოფიაში ჩაიბრია და შეიყვარა დალაი-ლამა — ხარისმატიკული სულიერი და პოლიტიკური ლიდერი, რომლის პაპულარობაც პლანეტაზე მხოლოდ დედა ტერეზას პაპულარობას თუ შეედრება.

„უპვეწრო ლიდერი“ როგორც მას პრესა უწო-დებს, და „ბორჩილი ბერი“, როგორც საკუთარ თავს ეძახის, დალაი-ლამა მსოფლიოში ერთადერთი პოლი-ტიკოსი აღმოჩნდა (მაგისტა განდის შემდეგ), რომელ-მაც შეძლო და დღეს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა არამომდრეობითი მოძრაობად აქცია. უფ-რო მეტიც, შეიძლება თავისი პოლიტიკური პროგრამა, რომელსაც სუპერსახელმწიფოების გაერთიანება უდევს საფუძვლად. პროგრამას „ახიშის ზონა“ ჰქვია და გულისხმობს არა ძალადობის დემოკრატიზებული ზონის შექმნას, რომელიც ტიბეტიდან დაწყებული მთელს დედამიწას მოიცავს.

შეერთებულ შტატებში არც ერთ განდევნილ პო-ლიტიკურ მოღვაწეს ადენი თაყვანისმცემელი არა ჰყოლია, ამას მხოლოდ, თავის დედაბრებო ნიჭსა და ტიბეტური ბუდიზმის სიღრმეს რადი უნდა უმაღლო-დეს, არამედ მთელს მსოფლიოში აღიარებულ თავის მეთაურებსა და დამცველებსაც. სახელმწიფო, პოლი-ეულის ვარსკვლავს, მსახიობსა და პროდუქტის რი-ჩარდ გირსა და მის მეუღლეს, სუპერ მოდელ სინდი კრუფორდს.

გირი თავგამოდებული ბუდისტი. მან დააფინანსა ტიბეტური ცენტრი ნიუ-იორკში და ტიბეტის წარმო-მადგენლობა გაეროში. გირმა შეძლო და დალაი-ლამას ამერიკაში ვიზიტი არანსულ მიღებად აქცია. ყველაგან, სადაც კი დალაი-ლამა გამოჩნდებოდა რიჩარდ გირი და

მისი მეუღლე თან ახლდა. თეთრ სახლში არაფიცია-ლურ მიღებისას გირმა პრეზიდენტ ქვინთონს სთხოვა ტიბეტის საკითხებში ჩინეთთან უფრო მკაცრი ყოფი-ლიყო. ასეთი ადამიანების თანხლების გამო, ამერიკე-ლები შეიძლება უფრო მეტად დაინტერესდნენ „ტიბე-ტური პრობლემაში“ ვიდრე სისხლიანი რეპორტაჟე-ბმა რუანდიდან, ანდა ბოსნიიდან.

მაგრამ მიზეზთა ერთობლიობის გამო, და არა მარტო გირის თხოვნისა, ტიბეტის ტრაგედიის ოდნავ შემცირებაც არ შეიძლება. ბილ ქვინთონი პირველი ამერიკელი პრეზიდენტია, რომელმაც „ტიბეტურ საკი-თში“ ასე თუ ისე მკაცრი პოზიცია დაიკავა.

იენისში შეერთებულმა შტატებმა ჩინეთისთვის საეჭრო სტატუსის მინიჭებაზე უნდა მიიღოს გადაწყ-ვეტილება. ტიბეტელების მდგომარეობა, სამშობლოში, უკეთესობისკენ არ მიდის. ცოტა ხნის წინ 13 ბუდისტი მონაზონი ციხეში გამოაწვევდნენ, ორიდან ექვსწამ-დე პატიმრობა მოუსაჯეს, სცემეს, გაუპატიურეს, ზო-გიერთი ცემისაგან მოკვდა (ეს რიჩარდ გირის მოხსე-ნებიდან ჩანს, რომელიც ადამიანთა უფლებების დაცვის სენატის კომისიას წარუდგინა), მხოლოდ იმდენი რომ მონასტერის ფანჯრიდან ტიბეტის ეროვნული დროშა გადმოჰკიდეს.

ქვინთონმა ან სიმკაცრე უნდა გამოიჩინოს, ანდა მოქნილობა. მეთოთხმეტე დალაი-ლამასთან შეხვედ-რისას, მან პირველი აღუთქვა და აღბათ, ორმოცდამე-ორე პრეზიდენტი, რომელსაც ოპოზიციამ „უშმაკი ბი-ლი“ უწოდა, ჩინეთთან საეჭრო მოლაპარაკებებში მე-ორეს უფრო მაქცევს ყურადღებას.

როგორც ამერიკელი პოლიტიკური მომომილ-ელები ფიქრობენ შეერთებული შტატები ჩინეთს მი-ანიჭებს ხელსაყრელ საეჭრო სტატუსს, სამაგიეროდ ტიბეტი პოლიტიკურ ამინსტიასა და დამატირებების ტა-ტლის შემცირებას მოაღწევს.

დალაი-ლამას სახეზე მუდამ დიდილი უთრის, როგორც პროფესიულ პოლიტიკოსს, და მუდამ რაღა-ცით არის გახარებული: ადამიანებით, შეხვედრებით, სინათლით. ფიქრობს კითხვებზე, როცა არ იცის, არ ვიცით ამბობს, ოცდება, იბნევა, უხსნის მეთოთხმეტე დალაი-ლამა, რომელიც ბუდას შემდეგ ორი ათასი წლის მერე მივიდა დედამიწაზე, თანამედროვე პოლი-ტიკოსებს შორის ყველაზე მკვირცხლი და ყველაზე მოძრავია.

მნიშვნელობა როდი აქვს, რომ ამ ლიდერს, ფაქ-ტურად ქვეყანა არცა აქვს. იგი ზესახელმწიფოებს გონებას უნათებს, რომელთაც, როგორც ბევრი ლაპა-რაკობს, ლიდერები არა ჰყავთ...

„შეინარჩუნეთ სარწმუნოება“

მოსკოვში მისი ჩასვლის მიზანი პარლამენტის მტრულად განწყობილი ფრაქციების შერეგება იყო. უნდოდა მათთვის გაეგებინებინა, რა გზით შეიძლება ამისი მიღწევა. მისი მოხსენება მოკლე იყო და ერტვა „მსოფლიო გაერთიანება და საყოველთაო პასუხისმე-ვლობის აუცილებლობა“. მისმა უწმინდესობამ სთხოვა პარლამენტს არ დაეწიყვინათ, რომ ისინი პირველ რიგში ადამიანები იყვნენ, რომლებსაც რუსებმა თავისი ბედი მიანდეს. ჰგანსოვდეთ ეს მუდამ და განსაკუთრე-ბით მაშინ, როცა ამა თუ იმ გადაწყვეტილებას ღებუ-ლობთ...

თქვენ არა გაქვთ უფლება მხოლოდ საკუთარი საქმეებით იყოთ დაინტერესებული და მხოლოდ პი-რად კეთილდღეობაზე ზრუნავდით. როგორც კი ამას გაითავისებთ, თქვენს სულში უზარმაზარი პირადი პა-სუხიმგებლობის გრძნობა აღორძინდება ყველაფრის მიმართ, რაც კი პლანეტაზე ხდება. გირჩევთ არ იფიქ-როთ, რომ თუ თქვენ ტოტალიტარულ რეჟიმს თავი დააღწიეთ, ავტომატურად დაამარეთ დემოკრატია. დემოკრატია, ეს უპირველეს ყოვლისა პზროვნება და საყოველთაო პასუხისმგებლობის პრინციპით ცხოვ-რებაა. ქვეყნები, მოქალაქეები, რომლებიც ამა თუ იმ მიზეზით ამ პრინციპს არ ღებულობენ, როგორც წესი, ძალადობასა და ომებში უფლობიან.

ფერნანდისტის კითხვაზე: — თქვენ ჩამობრძან-დით რუსეთის პარლამენტის დასაშოშმინებლად.

რუსეთის პარტიარქი ალექსეი II ამგვარივე მისიით ბოსნიის იმყოფება. და საერთოდ, უკანასკნელ ხანს სხვადასხვა ეკლესიების მეთაურები ერთი და იგივე საქმეს აკეთებენ — რათა მშვიდობა უფრო უნივე-რსალური გახდეს. იქნებ ღირს კაცობრიობამ გამო-იგონოს და არჩევანი რომელიმე ერთ უნივერსალურ რელიგიაზე შეაჩეროს?

დალაი-ლამამ უპასუხა: — ამის აუცილებლობა არ არსებობს. მსოფლიოში სხვადასხვა რელიგიებია, რომელთაც მე გაერთიანებ, უფრო სწორედ, ვყოფ ღმერთთან და უღმერთო რელიგიებად. ყველა ისინი პატივისცემის ღირსია და ადამიანებმა უკეთესად რომ გაუკონ ერთმანეთს, საჭიროა რაც შეიძლება მეტ კონფესიას იცნობდნენ. იყო დრო, როცა რელიგია ადამიანებს თიშავდა, იწყებოდა ომები, იღვრებოდა სისხლი. მაღლობა ღმერთს, ეს წარსულს ჩაბარდა. ახლა მსოფლიო რელიგიების მეთაურები ერთი საქ-მით არიან დაკავებული. პოლიტიკა შეიძლება გაერ-თანდეს რელიგიასთან მხოლოდ იმის საფუძველზე, თუ ერთიცა და მეორეც ადამიანთა მოქმედების არ-სია. პოლიტიკა შეიძლება იყოს ერთიანი, იმიტომ, რომ გონებიდან მოდის, რელიგია კი არა, რადგან სულიერი პროდუქტია. მე რელიგიის უნივერსალიზა-ციის წინააღმდეგე ვარ. ადამიანს არჩევანის უფლება უნდა ჰქონდეს, ერთიანი კონფესია — უნივერსალს ჰგავს, რომელიც ერთადერთი საქონლით ვაჭრობს. არჩევანი თავისუფლებაა, თავისუფლების გარეშე კი ადამიანი გონიერებას კარგავს.

თუ ადამიანს წილად ერგო იმ ქვეყანაში დაბადე-ბა, რომელიც გარკვეულ რელიგიას აღიარებს, მაშა-სამდე, ასე უნდა იყოს. და არ ღირს რაიმეს შეცვლა. შეინარჩუნეთ რელიგია! არასოდეს წამოხა-ლისებია და დამოღოცა ამა თუ იმ რელიგიის ღალატით და მსგავს ბორკვას გათხსნე, როგორც უფლის საწი-ნააღმდეგო ქმედებას. მისიონერული მოღვაწეობა დასაბამიდანვე ჯანსაღი არ იყო, როგორც ყოველ-გარი რელიგიის პროპაგანდა, მათ შორის ბუდიზ-მისაც.

— განა თქვენ, თქვენი ცხოვრების აზრად არ თვლით ბუდიზმის პროპაგანდას?

— ბუდიზმის პროპაგანდა არასოდეს გამიწვია, მხოლოდ გედილობი შემეშუსებებინა ვიღაცის ტა-ნჯვა და დავნმარებოდი, ბუდისტური პრინციპებისა და სამყაროს გაგებიდან გამომდინარე. ეუამბობდი ადამიანებს, როგორ იქცევიან მსგავს სიტუაციებში ბუდისტები. კერძოდ, მე ვთავაზობ ადამიანებს ააო-რძინონ და განავითარონ საყოველთაო პასუხისმგე-ვლობის გრძნობა. თუ ამ პრინციპით იცხოვრებენ, რომელიც ბუდიზმის ერთი მთავარი პოსტულატია, მაშინ შესძლებენ გადალახონ დროებითი უბედურება და ზომიერება. სხვანაირად კი, აუცილებლად საკუ-თარ ძალებში დაუწიწმუნებლობა და სასოწარკვეთი-ლება დაუფლებიათ.

საზღვარგარეთის პრესის მიხედვით მოაზრდა

ლაშა მატრავილა

ფრანგმა ფსიქოლოგმა პ.დავიომ გულდასმით შეისწო-ვლა ადამიანის პოზები ძილის დროს და დაადგინა, რომ პირველ ძილი პროფესიით უკ-მაყოფილო მამაკაცებს უყვართ, გულაღმა — ძლიერ და ცხოვრებაში ხელგამართულ ადამიანებს, მოხრილი წოლა სცილნიათ სევდიან და სინაზეს დახარბებულ მამაკაცებს, პესი-მისტები კი თავით ფეხებამდე საბანში ეხვევიან.

კაღვას

ადამიანურად მესაუბროთ

ამერიკელმა მეცნიერებმა გულდასმით შეისწავლეს 16 ათასი მაგნიტური ფირი, რომ-ლებზეც აღბეჭდილი იყო ყეფის ათასგვარი ვარიანტი და იმ დასკვნამდე მივიდნენ, რომ ძაღლების ლექსიკონში 39 მკვეთრად გამოსახული ბგერაა, რომელთა საშუალებითაც ძა-ღლი ურთიერთობას ამყარებს ადამიანებთან. მეცნიერთა აზ-რით, ეს კონტაქტები იმდენად მყარია, რომ უმჯობესია ძაი-ლებს ადამიანურად ვესაუბ-რობ.

„მოგზაურობა“ წარსულში

პიპნოზიორმა ლორინგს ულიამსმა 15 წლის ამერიკელი ჯორჯ ფილდი ღრმა პიპნოტი-კური ძილის დროს წარსულში „გადასახლა“. ბიჭმა განაცხადა, რომ ის ჯონათან ბაუელია, უბრალო გლეხი, რომელიც 1832 წელს დაიბადა ქალაქ ჭეფერსონის ახლოს, 31 წლისა კი სამოქალაქო ომის დროს მოკლეს. შემოწმებამ ეს ფაქტი დაადასტურა.

არანაკლებ საინტერესო შემთხვევაა აღწერილი იან კურიეს წიგნში „არავინ კდმე-ბა სამუდამოდ“. ერთმა ფილა-დელფიელმა ექიმმა, რომელიც პიპნოზით მკურნალობდა, სე-ანსები ჩაუტარა თავის 37 წლის მეუღლეს. ერთ-ერთი სეანსის დროს ქალი, რომელი-მაც გაუგებარა ენაზე, ბოხი ხმით ალაპარაკდა. სპეციალის-ტებმა დაადგინეს, რომ მამა-კაცის იენსენ იაკობის სახელით მოლაპარაკე ქალი მოძველე-ბულ შევდურ ენაზე მეტყვე-ლებდა.

მეცნიერებას ჯერ კიდევ არ ძალუძს ამ საოცრებათა ახსნა.

მაყურებელთა მოსაზრება

ერთმა ბრაზილიელმა კი-ნოთეატრის მეპატრონემ მაყუ-რებელთა მოსაზრებად მეტრე-საინტერესო ხერხს მიმართა. სალაროს გვერდით სასწორები დადგა და მაყურებელს ბილე-თის ფასი წონის მიხედვით დაუწესა. კინოსეანისი დაწმ-ბის წინ აქ უამრავი ხალხი იყრის თავს გასართობად. გი-ნსაკუთრებით იმატა მაყურ-ბელთა დასწრებად დილის სე-ანსებზე. ბავშვები, რაღა თქმა უნდა, ნაკლებს იწონიან და ბილეთები მათ მშობლებს ძი-ლზე იათუ უჯდებათ.

გვანო ქართული...

დავიბრუნოთ ყურადღება!

„შვიტორის ქალაქის შვიტორის ზოდი, შვიტორის ელვარება, გადღებულთა მთა!“

გალაპტორნი

ამ „ოქროს“ მსოფლიო სახელი მოუხვეჭა მთათა და კლდეთა შორის მოქცეულ პატარა ქალაქს, გერმანულმა გეოლოგმა, კავკასიის მკვლევარმა, აკადემიკოსმა აბინმა, 1846 წელს...

მზით ჩაბრუნოთ ამ კლდოვან, გვიან-ტურ ღერეუბანში, რაღაც ჯოჯოხეთური ბორბივი ტრიალებდა — ვის არ ნახავდით აქ...

კლდე შეყოფილი სურბე გზა გვლარ აუდის გასატან მადანს და ვიწროლიანდაგიანი რკინიგზა იყვანა — ფართო გზა ეძლევა ექსპორტს...

1925 წელს მარგანეცის წარმოება 20 წლის ვადით იჯარით გადადის ამერიკელი კონცესიონერის პარიზის სელში...

სამი წლის განმავლობაში არც ერთი პირობათაგანი არ შესრულებულა უქმდება საკონცესიო ხელშეკრულება...

იქიდან მოყოლებული მოდიოდნენ თაობები, ქმნიდნენ, იხვევდნენ — აგრძელებდნენ უფროსთაგან დაწყებულს...

ჩვენი მიზანი სულაც არ არის, ჭიჭიურის მადნის მოპოვების ისტორია გაგაცნოთ...

ჭიათურის მაღაროები აქვებდნენ საბჭოთა კავშირის მეტალურგიის განვითარებას...

მერე ჩვენ რაო — ვამბობდით ხოლმე ხშირად. ჩვენი სიმდიდრე სხვას ხმარდება...

ფერი გაგვეგება (თუმა პრეტენზია ცოლისა ბევრსა გვაქვს). არამედ თვით სპეციალისტებიც...

ნოუ ამ ბოლო წლებში ამოიწერა მთელი ის სიმდიდრე, რომლითაც ასე, გამყობდით...

ისე რომ, თუ თავს შევიწუხებთ — ორ უდიდეს საქმეს გავაკეთებთ: საბჭოთა მრეწველობას...

დალი ბაზრინდაშვილი

თვითმკვლელობა

ზაზაპაცილიზა

პანოვერში (გერმანია). ყოფილი წლის აბრილის თვეში ქალაქს ერთ-ერთი მთავარი მაგისტრალი...

სარეკლამო ტრიუნი

დისკალეგორი სოციალიზმით მტკიცებით რეკლამა წინსვლის პროგრესის სტიმულია...

კაცი და გუნდა

ინგლისელის, ფრანგისა და გერმანელის ერთმანეთისაგან გარჩევა ყველაზე ადვილი...

არაპროფესიონალი გამომგონებელი

ხშირად, მნიშვნელოვანი და განმაჯანყებელი გამოგონებების ავტორები არაპროფესიონალები არიან...

კონფერანსი

ყოველთა ქართველთა...

ყოველთა ქართველთა მსოფლიო კონგრესის პირველი ფორუმის შესახებ დიდ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ქართველ-გერმანული ურთიერთობათა...

მედიცინა

იღუბალი მკვლელები

ცნობა იღუბალი მკვლელების შესახებ ბრიტანელთა დიდ პანიკაში ჩააგდო. ექიმები მას ხან „ნორვის შიშითქმულ“ უწოდებენ...

ახალი ავადმყოფობის აფეთქებას ადამიანის იმუნური სისტემის დარღვევასთან აკავშირებს. სტრუქტურული ფართო გავრცელება ექიმებმა მხედველობიდან მოიღეს...

ლელა წიპარიშვილი

პირსია

მთელი მსოფლიოს გაზეთები და ტელეკომპანიები აჭრებდნენ მაიკლ ჯექსონის შესახებ ატმოსფერულ სიკვდილს...

ვინ გასწირა მაიკლ ჯექსონი?

შოუ-ბიზნესში არსებობს ცნება „პროდუქტი“, რაც შეიძლება იყოს ვიდეოკლიპი, ალბომი, ფილმი...

რომ არა ერთი ბიჭი, ამერიკელ mass-media-ს, როგორც ჩანს, აღარ აინტერესებს „ჟოკის ბიჭი“ ნამდვილად?...

კა-კოლა? გახარებული იმედიდან შეუძლებელია და ჯექსონის გარშემო ატმოსფერული სიკვდილი...

ამ უსაბუთო ამბავს სინათლე ეტყობა არასდროს მოეფინება...

გაზეთი „A.I.F.“

ინტერვიუ

პირი, ქალაქი

ჩემი ქმარი და მე პენსიაზე ვართ. შევიღებულეთან ვატარებთ დროს, ზაფხულში ბაღი და ბაღი...

სიყვარული პენსიაზე არ გადის

ამ ქალბატონს ბელმა გაუმართლა: მის ასაკში მამაკაცთა უმრავლესობა...

არ უნდა გეშინოდეთ, რომ სექსს შეუძლია გაგიმწვალოს და გაგიძლიეროს...

როგორც წესი, ინფარქტგადატანილი ეშინიათ სექსის, ისევე როგორც ყოველგვარი დიდი ფიზიკური და ემოციური დატვირთვისა...

ასე რომ, სექსი ნებისმიერ დროს — მხოლოდ ის კი არ არის, რაც აერთიანებს...

ზ. სემიონოვა

სექსოლოგი

გაზეთი „A.I.F.“

დისკუსია

სამკითხველო

დაჯამება

მე-6 გვერდიდან

მანდ არანაირი პრობლემა არ არსებობს, — თქვა ინსპექტორმა, — შეიძლება იცით კიდევ, მოკლული იპოვეს ხელში ჩაქმუებული ქაღალდის ნაგლეჯით...

ტელეფონის ნომრის ამბავი

ლის ნომერი იყო. რა განსხვავებაა? — დავიჯერო, აზრადაც არ მოგსვლიათ, — განაცხადო „ტექსის კოლოფმა“...

იქნება, მკვლელი. — რატომ გგონიათ? — ჰკითხა ინსპექტორმა...

ტელეფონის ნომერი. რა აზრი ექნებოდა „ჯონსი“ ან „სმიტი“ რომ დაეწერა. ჭეა რომ ააგდო ჩვენში...

რეზო გოგიაშვილი

ფაზისური

უხვპოლიანი ჩაფიონატი უპოლო ფინალი

შევედრამი თავი
ბოლინა გამოიჩი-
ნა. ბურთები გაიტა-
ნეს 8 წთ. ბოლინა,
31 წთ. მიღება, 38
წთ. დარსენა, 40 წთ.
კანდერსონმა. ბულ-
გარეთის ნაკრები სა-
ბოლოდ ბრინჯაოს
მედალებს დასჯერდა.
ფინალური მატ-
ჩის წინ მსოფლიოს
სამა დიდმა ტენორ-
მა — პლასიდო დომი-
ნგო, ლუიზიანა პავ-
როტიმ და ზოცე კა-
რერასმა საერთო გა-
ნსვლის ასამაღლებ-
ლად უკვე ტრადიცი-
ულად ქვეყნული კონ-

ლა დანარჩენს. სამწუხაროა ისიც, რომ
გათამაშებას დროზე ადრე გამოეთიშა
რუმინეთის ტენიკური გუნდი, რომ-
ლის მალაქოსტატურმა კონტრიერი-
შებმა იმთავითვე მიიყვრო ფეხბურთის
სპეციალისტთა და გულშემატკივართა
ყურადღება.

ბრაზილიელთა წინააღმდეგ დი-
რსეულად ვერც იტალიის ნაკრები გა-
მოიყვრებოდა. ევროპელები თამაშის
აგებას ძირითადად კონტრიერიშებზე
ცდილობდნენ, მაგრამ სამხრეთ ამერი-
კელთა მოტილური დაცვა საშუალებას
არ აძლევდა იტალიელთა დასაშვებ-
ლებს ეკარნახათ თავისი პირობები. ამ
მატჩში აველანეს თანამემამულეთა
უპირატესობა აშკარა იყო. ბრაზილიე-
ლები ძირითადად მოედნის ცენტრს
აკონტროლებდნენ, სადაც შეფობდნენ
მარცხენა სივრცე და ბეჭეტო. მარჯვენა
ფრთაზე აქტიურობდა კაფუ, რომელ-
მაც პირველ ტაიმში ჟორჟინიო შეც-
ვალა. მაგრამ ბრაზილიელთა შეტევებს
შედეგი არ მოჰყოლია და საქმე პენ-
ალტების სერიამდე მივიდა. არიგო სა-
კომ თერთმეტმეტრიანების შესრულე-
ბა თავის გამოცდილ, აღიარებულ ვარ-
სკვლავებს დაავალა (ბარეზი, ალბერ-
ტინი, ევანი, მასარო, რაბაჯო), მაგრამ
რაბაჯოს ტრაგემა აწუნებდა, ბარეზი
ნაოპერაციო იყო, ამიტომ ბრაზილი-
ელებმა უკეთ შეასრულეს დარტყმები
(3:2) და მეოთხედ დაეუფლნენ მსოფ-
ლიოს თასს.

ცერტი გამართეს. კონცერტს მრავალი
გამოჩენილი ადამიანი ესწრებოდა. მათ
შორის იყვნენ: მსახიობები, ბიზნესმე-
ნები, ცნობილი პოლიტიკური თუ სა-
ზოგადო მოღვაწეები.

ფინალი ღოს-ანჯელესში „როუზ
ბოულის“ გიგანტურ სტადიონზე გაიმა-
რთა. ფინალური მატჩის პირდაპირი
ტრანსლაცია 180 ქვეყნის მილიარდნა-
წევარმა გულშემატკივარმა იხილა. თა-
მამს 102 ათასი მაყურებელი დაესწრა.
ტემპერატურა 30-32°C. მსაჯი შპული
(ენგერეთი).

იტალია: პაოლუკა, ბენარეო, მა-
დინი, ბარეზი, მუსი
(აპოლინი), რაბაჯო,
ალბერტინი, დიბაჯო
(ევანი), ბერტი, ლი-
ნადონი, მასარო.

ბრაზილია: ტა-
ფარელი, ჟორჟინიო
(კაფუ), მარცო სილ-
ვა, ბრანკო, ბეჭეტო,
ლუგა, ზინიო (ვიო-
ლა), რომბარიო, ალ-
დარი, სანტოსი, მა-
ზინიო.

გააფრთხილეს:
მაზინიო, კაფუ, აპო-
ლინი, ალბერტინი.

თავისი შედე-
გით ეს ფინალი უპ-
რეცედენტო აღმოჩე-
ნდა. მსოფლიოს სე-
მიონის ვინაობა პენალტების სერიაში
დაასახელა. ფინალური მატჩი ბევრჯერ
გაშუქდა. ამიტომ მის ლეტალურ აღწე-
რას არ შეუვადგებოდა. უბრალოდ, აღვნი-
შნავ, რომ ჯერ კიდევ ჩემპიონატის და-
წყებამდე ბრაზილიის ნაკრებმა უძლე-
ველი გუნდის იმიჯი შეიქმნა. ამისათვის
უამრავი სამსახური შეუძინა. მათ შო-
რის დილოლოგიურიც. ამ შემაჯობის შე-
დეგად პირველივე ტაიმში გამოიშვალა-
ნდა, როცა ბრაზილიის ნაკრების წინა-
აღმდეგ აბსოლუტურად ვეკლა გუნდი
დათრგუნული გამოდიოდა. ერთადერთი
ნაკრები, რომელიც ბრაზილიელებს
ეთამაშა, პოლანდიის გუნდი იყო. დან-
არჩენები მინდორზე გამოცდილობდნენ
თერთმეტმეტრიანი დარტყმების სერი-
აზე ფიქრობდნენ და ცდილობდნენ არა
გოლის გატანას, არამედ იმას, თუ რო-
გორ შეეშალათ ბრაზილიელთათვის
სელი. თუ მოვლენებს ამგვარი კუ-
თხით შევხედავთ, მაშინ ჩვენთვის ნა-
თვლი გახდება ბრაზილიელთა წარმა-
ტების მიზეზი. ისიც დასაწინაა, რომ
ბრაზილიის ნაკრების მოწინააღმდე-
გედ წყლს ევროპის მთელი მარაღონის
უძლიერესი გუნდი, რომელიც თამაშის
ტექნიკური და ტაქტიკური მომზადე-
ბით საგრძნობლად აღემატებოდა ყვე-

XV მსოფლიოს ჩემპიონატი დას-
რულდა. ამერიკა თავისთვის ჩვეული
ცნობების რიტმს აღიდგენს. ჩემპიონ-
ატზე აკრედიტებული ჟურნალისტები
და წამყვანი ტელეკომპანიები სამშობ-
ლოში დაბრუნდებიან. მათი თვალსაწი-
ვრი ყოფითი პრობლემებისკენ გადის.
საქვლებს სტუმართმოყვარე მასპინძ-
ლებს სპორტსმენებიც დატოვებენ. სამ-
შობლოში ზოგი გვირად დაბრუნდება,
ზოგიც მომავლის იმედით. ჩემპიონატმა
ამერიკელებზე დადებითად იმოქმედა.
ყოველი ათი გამოკითხულიდან ექვსი
მიიჩნევს, რომ პროფესიული საფეხბუ-
რთო ლიგის შექმნით აუცილებელია
ამშ-ში ფეხბურთის საერთო დონის
ამაღლება.

ფინალურ მატჩში ერთმანეთის პი-
რისპირ ბრაზილიის და იტალიის გუნ-
დები წარდგნენ. გუნდებმა ფინალადე-
რთული გზა გაიარეს. ეს სიტყვები უფ-
რო იტალიის ნაკრებს ეხება. იტალიე-
ლები სწრაფი მოთხილავის უნარით
გამოირჩეოდნენ. მათ ყველა ბარიერი
ბრძოლით გადალახეს და შეთხილავი-
ნაში უკეთესად მოთამაშე ესპანელე-
რსაც სძლიეს (2:1). ნახევარფინალში
იტალიელთა მეტოქე ბულგარეთის გუ-
ნდი იყო. სხვა შემთხვევაში ბულგარე-
ლებს აქნებ უკეთესადაც ეთამაშათ, მა-
გრამ მათთვის ითხილავი გასვლა იმ-
დენად მოულოდნელი აღმოჩნდა, რომ
ალტაქცეულებმა თუ დახვეულებმა სეი-
რიანად ვერაფერი შექმნეს. იტალიელები
მოთხილავი აკონტროლებდნენ მდგომარ-
ეობას და მატჩის გარკვეულ მომენტე-
რებზე საჩემპიონო თამაში აჩვენეს.
რაბაჯო ირი ბრწყინვალე გოლი გაი-
ტანა და თავის გუნდს ფინალის საგზური
გაუწავლა. საერთოდ, შევედრამი ბა-
ჯო-ალბერტინის დუეტი გამოირჩეო-
და წვეთიანად რამდენიმე ლამაზი შეტევა
განასრულია. ბულგარელთა იშვიათ
კონტრიერიშებს 45 წთ-ზე თერთმეტ-
მეტრიანი საჯარიმო მოჰყვა, რომელიც
სტილიკოვმა კარგად გამოიყენა (2:1).
მეორე ტაიმში აღარაფერი შეცვლილა
და „სკუადრა აძურა“ ფინალში უპრობ-
ლემოდ აღმოჩნდა.

ბრაზილიის ნაკრებმა ფინალამდე
დაამარცხა: რუსეთის (2:0), კამერუნის
(3:0), აშშ-ს (1:0), პოლანდიის (3:2) და
შვედეთის (1:0) გუნდები. შვედებს ბრა-
ზილიელები ორჯერ შეხედნენ. ჯგუ-
ფურ ტურნირში ამ გუნდების მატჩი
ფრედ (1:1) დამთავრდა, ხოლო ნახევარ-
ფინალში ბრაზილიელთა უპირატე-
სობა აშკარა იყო. ისინი კარგად იყენე-
ბდნენ ფლანგებს და სტანდარტულ
მდგომარეობებს. განსაკუთრებით გა-
მოირჩეოდა მარჯვენა ფრთა, სადაც
დაუცხრომელი ჟორჟინიო მანევრირე-
ბდა. შვედებმა კანდერსონის და ხაილ-
დის დარტყმების გარდა, მეტოქეს ვე-
რაფერი დაუპირისპირეს. თამაში, ფაქ-
ტობრივად, ცალ კარში მიმდინარეობ-
და. შვედებმა დიდხანს გაუძლეს ზეწო-
ლას. მაგრამ 81 წთ-ზე ჟორჟინიოს გა-
ლაფტების შემდეგ, რომარიო რაველის
კარში გადამწყვეტი ბურთი გაიტანა და
ბრაზილიელებს ფინალის საგზური მო-
უპოვებ. მესამე ადგილისთვის მატჩი 16
იულისს გაიმართა. აქ შევედრამა მასივ
დაუტოვებს ბულგარელებს და მეტოქე
დღი ანგარიშით (4:0) დაამარცხეს. ამ

P.S. მსოფლიოს XV ჩემპიონატის დათმავრება-
მდე რამდენიმე დღით ადრე ფიზიკს ვერსიით გაი-
ქვანდა მსოფლიოს სიამოვნო ნაკრები, რომე-
ლშიც შევიდნენ: პრიუდომი (ბალბია), ჟორჟინიო,
მარსიო სანტოსი, ლუნა, რომარიო (ბრაზილია),
რაბაჯო (იტალია), ბროლინი (შვედეთი), კაჯო (რუ-
მინეთი), მალდინი (იტალია), ბალბოკო (სტორი-
კოვი (ბულგარეთი)).

კახა ფანუშვილი

შეიქმნა ავსტრალიაში გვირგვინი დასაწავლად
მიმდინარეობს სახელმწიფო
საპეპელმწიფადო სასოფლომწიფო
„სოფლიმწიფო“
საზოგადოების მიზნით ავსტრალიაში დასაწავლად
ოჯახების დასაწავლად

„სოფლიმწიფო“ საპეპელმწიფო რეპროდუქცია
კომპიუტერული ბანკი „თბილისი“
საქ. ანგარიში ეროვნულ ბანკში: 000609026 ფშ 522847
საქ. ანგარიში: 70016133
საქ. ანგარიში: 00107038
საქ. ანგარიში ეროვნულ ბანკში: 70016138

29 აგვისტოდან 5 სექტემბრამდე კანარის კუნძულების
ქალაქ სანტა-კრუს დე ტენერიფეში გაიმართება საესტადო
და ავსტრალიაში მუსიკის დიდი საერთაშორისო ფესტივალი.
ფესტივალში მონაწილეობას მიიღებენ: ლეგენდარული ესპანელი
გიტარისტი პაკო დე ლუსია, მსოფლიო ჯაზის ვარსკვლავები:
უილიმსი ამერიკელი ჯაზმანი ჩიკ კორია, ბობი მაკფერსონი,
პერტი ჰენკოკი, ცნობილი ქართველი კომპოზიტორი და
პიანისტი დიმიტრი გეგინიძე, რუსულ ესტადოს წარმომადგენენ
ცნობილი შემსრულებლები: ვლადიმერ პრესნიაკოვი, კრისტინა
ორბაკიტი, ნატალია ვეტლიცკაია, ალიონა სვირილოვა, სერგეი
მაზანევი, ლიკა სტარი და სხვა.

ფესტივალზე საპატიო სტუმრებად მოწვევული არიან
მსოფლიო კინოს ვარსკვლავები: ენა-ბოლ ბელმონდო, ალენ
დელონი, დანიელ ბიზინი, სარა შნაიდერი, მონაკოს პრინცესა
სტეფანია და სხვები. ფესტივალზე წარმოდგენილი იქნება
ფრანგ, ესპანელ და რუს მოდელიორთა ნამუშევრები.

ტურისტული ფირმა „ფორტუნა“ და „დექსი ინტერნეიშნლი“
გთავაზობს ტურისტულ საგზურებს ფესტივალზე დასასწრებად.
ტურისტები იცხოვრებენ ხუთვარსკვლავიან სასტუმრო „მედი-
ტერანიან პალას“-ში, ორჯერადი კვებით. საგზურში შედის
ფესტივალზე დასასწრები ბილეთების ღირებულება.

თქვენ გელით კანარის კუნძულებზე შვიდი დღე და შვიდი
ღამე განუწყვეტელი კარნავალი, რომელიც დამთავრდება ბოლო
ღამეს გრანდიოზული ფეიერვერკით.

იქარეთ! ადგილების რაოდენობა შეზღუდულია. საგზურის
ღირებულებაა 1500 დოლარი. საბუთები მიიღება ყოველდღე
გარდა კვირისა 10-დან 18 სთ-მდე.

ჩვენი მისამართი: სასტუმრო „ივერია“. I სართული,
ოთახი 116.
ტელ.: 93-04-46.

განცხადება

პროდი:
თბილისში, „HEDI“, 180 მ. სათილამურო ფეხსაცმელებს „SALVO“, ზომა
42-48 და სათვალეებს. ფასი შეთანხმებით.
ტელ: 51-22-16 ან 29-24-46.
სასადილო გარნიტურს „რენესანსი“. ფასი 3500 დოლარი.
ფრანგულ სამეფულ თანამედროვე დიზაინით.
ტელ: 29-04-77.
საკომპიო მალაჩისთვის დასაწავლად განათებით, თაროს (სტელაჟებს) და ტუმბოებს.
ტელ: 96-05-35.
ოროთიან იზოლირებულ ბინას მიცემის ქუჩაზე ლოკით და მიწებულ
ლოკით. საერთო ფართი 70 კვ.მ. ფასი 11 500 დოლარი.
ტელ: 88-33-35.
ოროთიან ბინას ლოკით ნუტუბის მე-4 მ-ში ცნასართულიანი სახლის მე-7
სართულზე.
ტელ: 88-02-38. იკითხეთ გულიკო.
შავი ფერის ახალ ბატარა გერმანულ როლას „БЛТИКА“. ფასი შეთანხმებით.
ტელ: 88-07-10.
პოლონურ მუქ წაბლისფერ „კედელს“. 4 ნაჭერი. კარგ მდგომარეობაში. ფასი
შეთანხმებით.
ტელ: 29-48-05. იკითხეთ ზურა.
ბავშვის ოთახის საზღვარგარეთულ გარნიტურს.
ტელ: 74-56-34 ან 99-93-73.
ეგვიპტურ ხელით ნაკეთებ 13-ნათურაან ქალს. ფასი 400 დოლარი.
ეგვიპტურ „როკოკოს“ სტილის სარკის ხის ჩარჩოს თავისი მარმარილოს ზედაპი-
რისაზე მაგიდით. ფასი 200 დოლარი.
მე-19 საუკუნის ბანკოს სათამაშო გასაშლელ შავი ხის მაგიდას (სარკიტავრაციო).
ფასი 100 დოლარი.
ტელ: 84-68-88.
600 კვ.მ. მიწის ნაკვეთს კაპიტალური შენობით მუნიციპალიტეტის ერთ კილომეტრში. ფასი
1200 დოლარი.
ტელ: 66-47-05. იკითხეთ ირაკლი.

პროდი
ფოტოლის მარკის ავტომობილზე BMW-732 კარგ მდგომარეობაში. ფასი 3500
დოლარი.
ტელ: 29-04-77.

პაპირაპა
ერთოთიან გარემონტებულ, იზოლირებულ ბინას ქავთარაძის ქუჩაზე (გაფ-ფშ-
ველას გაშვით — VI კვარტალი). ფასი 50 დოლარი.
ტელ: 80-23-15 ან 67-15-82.

აზრები

„უ“ ვირთხები დროულად „დაითესებიან“ გემიდან, შეიძლება, გი აღარც ჩაიძიროს.

მირი, რომელიც გაორებული ცხოვრებით ცხოვრობს, ორგზის მირია.

იქება ერთი, მიაყოლა მეორე... მესამე... და ცხოვრებასაც ეგმო გაუგო.

იძებ — კარგია, ჰპოვებ — უკეთესი.

უხის კუნძს თავი მუხის ძეგლი ეგონაო.

თვერ გაზომე და მაინც ნუ გაჭრი! რა იცი, რა ხდება.

ვენში ხელფასი მატერიალურ დაინტერესებასაც კი არ იწვევს.

რაც უფრო ძვირფას მითითებებს იძლევა მთავრობა, მით უფრო ძვირი უჯდება ისინი მოსახლეობას.

როგორ გინდა, იბოვო დამნაშავე, როცა ყველამ იცის, ვინ არის იგი.

ანეკდოტები

ექიმი: — მოაღწეოთ სხეული, ახლა მე თქვენ ადგილობრივ ანესთეზიას გაგიკეთებ.

პაციენტი: — ფული საკმარისად მაქვს და მირჩვენია, რაიმე იმპორტული გაგიკეთოთ.

+++

ახალშეუღლებულები ცოტა შეუძლოდ იყვნენ. აკდმყოფობის სიმპტომები ორივეს ერთნაირი ჰქონდათ და ამიტომ ოჯახურ თათბირზე გადაწყვეტეს, ფულის დაზოგვის მიზნით, ექიმთან მხოლოდ ცოლი წასულიყო. ექიმისგან დაბრუნებულ ცოლს ქმარი მოუთმენლად ეკითხება: „რა გეჭირს?“ უნდა გეგახარო, ორსულად ვართ!

+++

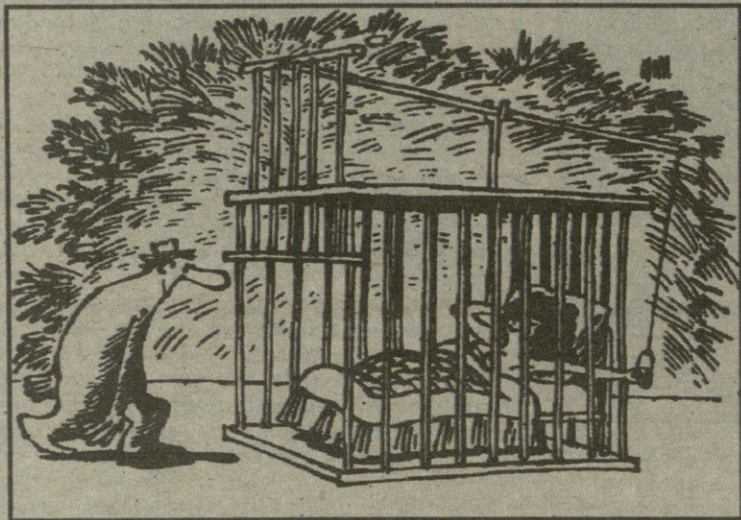
ქმარი გაზეთს კითხულობს.
— ნახე, — მიმართავს კაცი ცოლს, — შეცნიერებას დაამტკიცეს, რომ ქალს მეტი ძილი სჭირდება, ვიდრე მამაკაცს.
— კი მაგრამ, მე რატომ შეუძნებთ ამას?
— იმიტომ, რომ ღამ-ღამობით შენ იმას კი არ უნდა ელოდო, როდის დაგბრუნდები მე სახლში, არამედ უნდა დაწვე და დაიძინო.

+++

— ექიმო, გეხვეწებით, სასწრაფოდ მობრძანდით ჩვენთან, ჩემს ცოლს აქვს ანენდიციტის მწვავე შეტევა აქვს.
— ნუ ღელავთ. ორი წლის წინ მე თქვენს ცოლს ოპერაცია გაუკეთეთ. ადამიანს არ შეიძლება, მეორე ანენდიციტს აღმოაჩნდეს.
— მართალი ბრძანდებით, ექიმო, მაგრამ ადამიანს ზომ შეიძლება, პყავდეს მეორე ცოლი?

ალექსანდრე პრახმენკო

სოლქმერული სხოვრება
ანუ ჯადოსნური წრე სიურეალისტურად

დილით ისევ წაკინკლავდნენ. ქალი, როგორც ყოველთვის, ფანჯრიდან გადაეშვა, ქმარმა კი ჩაირბინა და ტრავმის რელსებზე გაწვა.

მეათე საათისთვის რომ წასვდა, უხერხულობა იგრძნო, ამაოდ ისწორებდა აჭრიალებულ ხალათს. „ვერა და ვერ ვისწავლე ჯერ, ის უსაქური და უწმარური ტიპი კვლავ მომშტერებია ქვემოდა, თითქმის ქალი არ ენახოს. სხვა დროს შარვალს ან რეიტუსს ჩავიცვამ“.

„ორგანონიანი ყოფილა! მგზავრებიც რა ბლომად არიან, — გაიფიქრა კაცმა და კისერი რელსზე დადო, — ჯანდაბას, სხვა დროს ასეთ ორგანონიანს არ გავეკარებო“.

ტრავმის ჩაღლის შემდეგ შეება იგრძნო, შინ დაბრუნდა და ცოლის ირონიულ შერხას თვალი აარიდა.

— იჯერე გული ფრენით?
— შენ — გორაობით?
— არა, მეტი აღარ შემიძლია. ნამდვილად ვენებს გადავიტყვი.

— მე თავს ჩამოვიხრჩობ!
— თოკი კარადაშია.
— სამართებული — აბაზანაში.

ქალმა მარჯვენად განასკვამ მარჯვით, თავი ყელში გაჭყო და ჭაღზე ჩამოეკიდა.

ქმარმაც აავსო აბაზანა, ჩაწვა და ვენები გადაიხსნა. ჭაღზე ჩამოკონწაფილებულ ქალს ისეთი სახე ჰქონდა, თითქმის ქმრის ბედი სულაც არ ანაღვლებდა, თან თვალს არ აკილებდა ტელევიზორს.

კაცი უძრავად იწვა, სისხლისგან იცლებოდა, სხეულში თანდათან სიცხე ისადგურებდა. ტელევიზორს ისიც უსმენდა.

— ძვირფასო, — ვერ მოითმინა ცოლმა, — როგორ გრძნობ თავს?

— არა მიშავს. ისე, რა შენი საქმეა? ჰო, მართლა, რა უცნაური ხმა გაქვს?

— გვიდივარ და აბა რა იქნება? ერთხანს დადუმდნენ.

— ბიჭო, ისევ გადაჭერი ვენები?
— ჭითომ არ იცი.

— ბევრია სისხლი?
— როგორც ყოველთვის. აბა, ზანა გავაყვ.

— გაუშვი, თორემ თუ გადმოვიდა, იატაკს დაახშება და ძნელ მოსაცილებელი იქნება.

— ჰო, კარგი, ვინ მღერის, თუ იცი?

— მაიკლ ჯექსონი.
— ცოტა აუწიე, რა!
— მოწვევა ზომ არ მოგონდა?
— არ მაწყენდა.

— მანდვე დაგიწყვე თაროზე შენ რომ გიყვარს ის სივარტა საწინებლად იქვეა.

— დიდი მადლობა, არ მოგწყენდა კონციალი?

— ცოტა არ იყოს...

— სული ზომ არ გეხუთება?

— არა მიშავს, მიჩვეული ვარ.

— ახლა ვინ მღერის?

— არ ვიცი... მიყვარხარ, იცი?

კაცი აბაზანიდან ამოსტა, მარჯვენაში სისხლი აუწუნებდა.

ქალიც ჩამოხსნა ჭაღს. ცოტა სახე, შემუშებოდა.

— მართლა გიყვარვარ?

— მერე როგორ!

დასუსტებულ ქალს ფეხები მოეკვეთა და განჩნს აუღლაგებულ საწოლზე მიესვენა.

— შენ თუ გიყვარვარ? — მკითხა ქმარს.

— აბა?!

— მეც როგორ მიყვარხარ... ასეც, ისეც და ყველაწიარად. უშენოდ ვერ გაგძლებ. არ მომიკვდა იცოდე, არ მიმატოვო! უშენობას ვერ გადავიტან.

— მეტი აღარ შემიძლია, ასე აღარ შემიძლია. მართლა არ შემიძლია!

— მოითმინე, ცოტა მოითმინე, ჩემო კარგო, ჰო, მოდი ჩემთან... რა კარგი ხარ! თუ მაინცდამაინც გინდა ერთად მერე მოგვედო.

— ოპოპოპოპოპო...

— აბაპაპაპაპა...

... ხანმოკლე, მაგრამ ბედნიერი ცხოვრებით დავხოვრეს... ერთსა და იმავე წამს მიიკვადნენ და დიდად კონცერტის დამთავრებამდე... უძრავად უსიცოცხლოდ იწვნენ.

მერე კაცს მოშვიდა და საშვარეულოს მიაშვრა.

— საჭმელი ისევ არა გეაქვს?!

— ბაზარში იყავი?!

— შენ რაღას მიკეთებ?!

— თავად რისი მაქნისი ხარ?

— უპ, შე ძროსა!

— თავხედო, უმადურო, ღირო...

ისევ იწნებეს. ამჯერადაც სერიოზულად, ცხადს ქალი ფანჯრიდან გადასტა. კაცმაც არ დააყოვნა რელსებისკენ გაემართა.

გადმოაჭართო

ზურაბ რაჭველიშვილი

კროსვორდი

თარაზულად: 5. მეტალურგიაში, სოფლის მეურნეობაში და მედიცინაში გამოყენებული ქიმიური ელემენტი; 8. პურეულის გახალენი ადგილი; 9. ღრუების, კუნთის ქსოვილების ერთმანეთისაგან გამყოფი თხელი ქსოვილი; 10. ფეხბურთელი თბილისის „დინამოიდან“; 13. ფერთა შეხამება — სურათის, მოზაიკის გარკვეული იერის შემქმნელი; 14. გერმანელი ავიაკონსტრუქტორი და მენარმე; 20. ფილმი — გოგი ხაინდრავას ოპერატორული ნამუშევარი; 21. დიდი ვენახი; 22. ბნელით გამოწვეული გულურის წინამორბედი მღვდლარეობა; 23. „ფერფლის“ სინონიმი გურიახა და აჭარაში; 24. მათემატიკური მრუდი ხაზი; 26. ძიუდოისტთა ოსტატობის ხარისხი; 27. პერსონაჟი ფილმისა

„საბუდარელი ჭაბუკი“; 30. ფართოდ გავრცელებული ბუღვარული მოთხრობები, ჟურნალები აშშ-ში და ზოგ სხვა ქვეყანაში; 32. ისრაელის სახელმწიფო და პოლიტიკური მოღვაწე; 34. პერანგო; 35. კაზაკთა სტანიცებიდან გამოსული სოფელი; 36. არაოფიციალური მაკლერი, შუამავალი ბირჟაზე;

შემუშალა: 1. ციტრუსოვანი მცენარე; 2. დიდებულთა ნოდებულება ესპანეთში 1931 წლამდე; 3. წერთა, ვარჯიშობა; 4. უნგრეთის ერთ-ერთი მეფე XI საუკუნეში; 5. მსახური მონასტერში; 6. სახელმწიფო აზიაში; 7. ნაგებობა ძველ ბერძნულ თეატრში, სადაც მსახიობები ტანისამოსს იცვლიდნენ; 11. იოსებ სტალინის თანამშენე, და პირადი მდივანი; 12. სპეციალისტი ხელოვნური

ენისა, რომელიც შექმნა პოლ ნელმა ლ. ზამენჰოფმა 1888 წელს; 15. იტალიის სახელმწიფო და პოლიტიკური მოღვაწე; 16. ძლიერი მიდრეკილება რიმესადმი; 17. გაზი წყლისა და პავრის გასანმენდად; 18. ალყაბეგის მოთხრობის პერსონაჟი; 19. ყაჩაღთა და მკვლელობა ჯგუფი; 24. ანდრე ტრეკოვსკის ფილმი; 25. პირი რომელთანაც გადამის ფასიან ქალადი მასზე სათანადო წარწერის გაკეთების შემდეგ; 26. ქართულ ცეკვათა ადრინდელ ზოგადი სახელწოდება; 29. ტკბილი საჭმელი; 31. ჟარე ფილმი უბასუხა წინადადებაზე თხოვნაზე ანუ... 32. შტატ ინდოეთში; 33. სოფელი დასავლეთ საქართველოში.

შეადგინა

ბიორბი გასიტაშვილი

28-ე ნომერში გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები:

თარაზულად: 7. ანანია; 8. დელიბი; 11. ბეთანია; 12. ვიკუნია; 15. კირი; 16. ტვიდი; 18. ტიჭლა; 19. მიერ; 20. „გიგლია“; 21. ესთეტიკა; 23. სეირინგი; 24. პამფლეტი; 26. კატოვიცი; 28. მოდა; 30. ილეში; 32. კიკნა; 34. რული; 35. კობალტი; 36. ანტანტა; 37. ტაილანდი; 38. პოტომაკი;

შემუშალა: 1. ინფანტინგი; 2. ანრი; 3. ჩაო; 4. ადი; 5. ოლქი; 6. აბდულაზიზი; 9. მერიტიჟმი; 10. ბისმარკი; 13. პინდუსტანი; 14. სეგრეგაცია; 17. იენისი; 18. ტელიძე; 22. „ამირანიანი“; 23. სეკუნდანიტი; 25. ლაშქარი; 27. ორისაბა; 28. მარადია; 29. ალიკაბი; 31. ლეონტი; 33. ნუტრია;